

**Universitatea "Petre Andrei" din Iași,
Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială,
Facultatea de Drept, Facultatea de Științe Politice și Administrative, Facultatea de Economie,
Centrul de Consiliere Educațională și Formare Creativă "Ion Holban", Centrul de Resurse
Umane, Centrul de Investigare Socială, Școala Gimnazială "Alexandru Vlahuță" din Iași**

Parteneri:

Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău, Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți, Odessa National Economic University Ucraina, Colegiul Tehnic "Ion Holban" din Iași, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Inspectoratul Școlar Județean Iași, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași, Colegiul Național al Asistenților Sociali din România-Sucursala Teritorială Iași, Penitenciarul Iași, Centrul Regional de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Iași, ACAR "Don Orione"- Centrul Rezidențial de Reabilitare Socială pentru Alcoolism Iași, Direcția Generală Anticorupție – Serviciul Județean Anticorupție Iași, Organizația "Salvați Copiii", Asociația pentru dezvoltare PROedukativ Episcopia Romano-Catolică Iași, Asociația pentru educație și formare antreprenorială, Asociația Susține, Clubul studenților Facultății de Psihologie

**SIMPOZIONUL
NAȚIONAL CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ
KREATIKON:
CREATIVITATE-FORMARE-PERFORMANȚĂ
"Creativitate și inovare – premise ale excelenței în educație"
Ediția a XVIII-a**

30 martie - 1 aprilie 2023 Iași

In memoriam

Prof. univ. dr. Maria Caluschi

(1946-2016)

*Simpozionul național cu participare internațională KREATIKON: CREATIVITATE-FORMARE-PERFORMANȚĂ. "Creativitate și inovare – premise ale excelenței în educație". Ediția a XVIII-a este dedicat memoriei **Marianei Caluschi**, a cărei activitate intelectuală a contribuit decisiv la dezvoltarea istoriei psihologiei din România și din Republica Moldova, prin dezvoltarea și elaborarea unui model creativ de predare a psihologiei și elaborarea unei paradigme creativ-curative, utilă în practica terapeutică, medaliată cu aur de Institutul Național de Inventică și de către Academia Română.*

IN MEMORIAM

Prof. univ. dr. Mariana Caluschi (2.08.1946 – 24.03.2016)

Universitatea "Petre Andrei" din Iași și Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială aduce un omagiu Profesorului universitar dr. Mariana Caluschi (1946-2016)

*Simpozionul național cu participare internațională KREATIKON: CREATIVITATE-FORMARE-PERFORMANȚĂ. "Creativitate și inovare – premise ale excelenței în educație". Ediția a XVIII-a este dedicat memoriei **Marianei Caluschi**, a cărei activitate intelectuală a contribuit decisiv la dezvoltarea istoriei psihologiei din România și din Republica Moldova, prin dezvoltarea și elaborarea unui model creativ de predare a psihologiei și elaborarea unei paradigme creativ-curative, utilă în practica terapeutică, medaliată cu aur de Institutul Național de Inventică și de către Academia Română.*

Cu ocazia acestui eveniment, câțiva dintre colaboratorii doamnei profesor Mariana Caluschi, au adus un omagiu Omului și Profesionistului:

MARIANA, îmi amintesc ...!

Îmi amintesc de ...prima întâlnire cu Mariana, a experiențelor de la catedra, facultate.

Îmi amintesc de ...toată munca pe care am realizat-o împreună pentru ARACIS.

Îmi amintesc cum ...m-a convins că a trăi este mai mult, mult mai mult decât a exista pur și simplu, dar pentru asta merit să fii împăcat cu mine și cu toți cei care cred în mine.

Îmi amintesc ...zâmbetul, delicatețea pe care permanent o avea cu mine, cu noi.

Îmi amintesc...de modul cum mă dojenea când vântul îmi spulbera încrederea din jur.

Îmi amintesc de ...cuvintele, gesturile pe care le avea ori de câte ori ne vedeam, sau lucram, de o "aură blândă și împăciuitoare".

Îmi amintesc de ... persoanele deosebite pe care le-am cunoscut datorită Marianei și care și-au gasit un rol aparte în viața mea, pentru care timid am sperat și reușit să mă accepte ca prietena lor.

Îmi amintesc ...de darul minunat pe care-l avea în relația cu studenții, pe care-i captiva prin iubire și respect, ca și cum aceștia ar fi fost proprii ei copii.

Amintirile mele cu Mariana Caluschi sunt bine ancorate, „într-un cufar ” doar al nostru, pe care însă le ”revăd ” la întâlnirile cu colegii noștri universitari, studenți, prieteni, oricât de departe ar fi aceștia în întreaga lume.

Mariana Caluschi ! Un om încărcat de vise, împliniri și speranțe.

Anca Daniela Tompea, Conf.univ.dr., președintele Senatului Universității ”Petre Andrei” din Iași

MARIANA CALUSCHI - Om frumos, personalitate înzestrată cu o lumină interioară pe care cu mare har o proiecta asupra discipolilor dar și colegilor de breaslă, personalitate cu care interacționând deveniai mai bun, mai pozitiv, mai motivat. Mă consider o fericită că am avut frumoasa ocazie să comunic cu acest Corifeu al psihologiei române în timpul scurtelor vizite ale domniei sale în Republica Moldova, la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Silvia Briceag, doctor în psihologie, conferențiar universitar, șefa Catedrei de psihologie, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova

5 lecții pe care le-am învățat de la Mariana Caluschi

Am cunoscut-o pe dna doctor în psihologie, profesor universitar Mariana Caluschi în 1991, când „se deschideau” podurile peste Prut. A fost momentul întâlnirii unui om minunat, care mi-a jalonat viața cu câteva lecții importante.

Lecția de bunătate

Venită la Iași pentru studii de doctorat, m-am pomenit într-un mediu absolut nou pentru mine, care-mi solicita o implicare și schimbare rapidă. Desigur că am găsit toată susținerea conducătorului tezei de doctorat, a dlui profesor Adrian Neculau, a membrilor catedrei de Psihologie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Dar disponibilitatea și deschiderea dnei Mariana Caluschi de a-mi răspunde la întrebările diverse, legate nu doar de cercetare, dar și de diverse situații de acomodare, m-a ajutat să mă simt în schit timp „acasă”. Cred că a fost unul din oamenii, prin care am simțit Iașul ca pe un oraș de baștină.

Lecția de devotament pentru domeniul de cercetare

Am învățat aceasta, urmărind pasiunea dnei Mariana Caluschi pentru creativitate. Dar am observat că, deși creativitatea era un obiectiv principal, pe care-l realiza în cadrul Institutului Național de Inventică Iași, Secției de Psihologie de la Institutul de Științe Socio-Umane al Academiei Române - Filiala Iași, în emisiuni televizate și cu tinerii uniți în grupuri creative, în cercetarea de doctorat și numeroase publicații științifice, ea era întotdeauna implicată în multe alte activități pe care le iubea, cum ar fi cele de îndrumare, participări la conferințe și evenimente științifice, organizare și management al echipei în calitate de decan etc.

Lecția de susținere a elevilor

A fost o lecție deosebită pe care am văzut-o de mai multe ori, observând modalitatea de comunicare a dnei profesoare cu foștii ei studenți: tineri cercetători și colegi de facultate. De fapt, era o comunicare-colaborare în care suportul și sprijinul din partea mentorului avea un conținut clar de parteneriat. În așa fel am asimilat încă un învățământ: de a crea și lucra în echipă.

Lecția de patriotism

Are un conținut special pe care-l înțeleg bine mulți colegi de-ai mei din Republica Moldova. Mariana Caluschi a contribuit imens la consolidarea științei psihologice în Republica Moldova. A venit de nenumărate ori cu prelegeri în fața studenților, a participat la întrunirile științifice naționale și internaționale în universitățile din Chișinău și Bălți, a contribui la dezvoltarea primei publicații științifice de specialitate – Revista Psihologia, a împărtășit experiența cercetării și predării universitare.

Lecția de putere

Dna Mariana Caluschi a rămas activă și implicată chiar atunci când a confruntat clipe dificile legate de starea de sănătate. Până în ultimele clipe a continuat să fie un exemplu de bunătate, devotament pentru cercetare, susținere a tinerilor colegi și a dezvoltării psihologiei în întreg spațiul românesc.

Sunt lecții pe care, știu, le-au învățat mulți oameni care au cunoscut-o pe Mariana Caluschi. Lecții pe care face să le transmitem tuturor celor deschiși spre a învăța să trăiască o viață de înaltă calitate!

Svetlana Rusnac, PhD, Associate Professor, Dean of Faculty of Social and Educational Sciences, Free International University of Moldova

Profesor universitar Mariana Caluschi – „Om de Omenie!”

Dna Profesor universitar Mariana Caluschi a fost un prieten devotat al Universității de Stat din Tiraspol, actualmente fuzionată cu Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. A fost un om plin de omenie, asumată, profesionist distinct, deschisă pentru comunicare și ajutor, dar totodată modestă, manifestându-se printr-o cumsecădenie deosebită... Dovezi ale celor enunțate mai sus sunt faptele atestate în istoria parteneriatului funcțional dintre UST și Universitatea „Petre Andrei” din Iași: organizarea manifestărilor științifice comune, donații de carte, activitatea în proiectele științifice instituționale etc.. Profesionalismul și bunăvoința cu care era înzestrată au facilitat recunoașterea în rândul cadrelor didactice universitare, dar și a studenților. fiind invitată ca profesor și cercetător pentru a ține prelegeri în repetate rânduri la UST.

Sperăm să aveți multă lumină acolo unde sunteți, dar să știți că ne lipsiți, dragă D-nă Profesor Mariana Caluschi. **Valentina Botnari**, dr., conf. univ. PhD, Associate Professor „Ion Creangă” State Pedagogical University, Republic of Moldova, Chișinău

Dacă accept afirmația lui Richard Wurmbrand că “a muri nu înseamnă a dispărea, ci înseamnă să ieși pe o ușă și să intri pe o alta”, e mai ușor să las amintirile să iasă dintr-un colț ascuns de suflet, ascultând rostogolirea clipelor peste ce a fost ...

În martie 2016, Omul Mariana Caluschi, profesor universitar doctor al Facultății de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială din cadrul Universității ”Petre Andrei” din Iași, intra pe ușa nemuririi, discret și mult prea grăbit. Lăsa aici, printre cei care au cunoscut-o, toată învățătura oferită cu generozitate de-a lungul vieții, ideile pe care le promovase cu tărie și mai ales, starea de învingător! Spiritual, doamna Mariana Caluschi este încă printre noi.

Am cunoscut-o pe doamna profesor în anii 2000 când a creat în Școala Gimnazială ”Alexandru Vlahuță” grupul creativ al cadrelor didactice, iar de aici, a fost doar un pas până la ideea Simpozionului Național “*Kreatikon. Creativitate-Formare-Performanță*”, manifestare având ca parteneri Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea ”Petre Andrei” și Școala Gimnazială ”Alexandru Vlahuță”.

Autentic lider și creator de echipă, doamna profesor a adus în cadrul Simpozionului alături de noi, cadrele didactice de la Școala Gimnazială ”Alexandru Vlahuță”, reprezentanți de marcă ai învățământului universitar din țară și din Republica Moldova, oameni de cultură, medici, psihologi, studenți, transformând această manifestare într-o interacțiune între profesori, educatori, psihologi, cercetători, un schimb de experiență pentru activitatea formativă, creativă, pentru implementarea celor mai noi tehnici, strategii, metode de dezvoltare a creativității, ca fundament pentru stimularea potențialului elevilor. An de an, ediție de ediție, doamna profesor a dat Kreatikonului valențele unei școli de creativitate și promovare a talentelor, mobilizându-ne cu o energie uimitoare, creând noi punți între generații.

A crezut cu tărie că există o responsabilitate a fiecărui individ față de propria existență, vocație și menire prin care își semnează trecerea prin această lume. De aceea a pus suflet în tot ce a întreprins, a împărtășit cu generozitate din experiența și cunoașterea personală, a căutat cu ardoare noi sensuri asupra destinelor umane.

Doamna profesor Mariana Caluschi și-a înscris numele în coloana fără de sfârșit a dezvoltării psihologiei ca știință, model brâncușian pe care l-a îndrăgit și promovat. În trecerea cu sens prin această lume, doamna profesor ne-a lăsat celor care am avut privilegiul de a o cunoaște, amintiri, trăiri, experiențe, sensuri profunde, sentimente și mai presus de toate, convingerea că ”suntem născuți să învingem prin creativitate!”

Dumnezeu să o odihnească în pace, într-o lume plină de lumină!

Mirela Marin, profesor și director Școala Gimnazială “Alexandru Vlahuță” Iași

”Prin transfer, coloana fără sfârșit a științei psihologiei reamintește celor de azi marii psihologi ai vremurilor trecute ce prin coloana personalității și operei lor sprijină ca și Coloana Infinitului a lui Brâncuși - cerul psihologiei contemporane. Model explicativ al existenței și creației, Coloana Infinitului sprijină cerul evoluției și progresului științei amintindu-ne că suntem datori cu recunoștință față de înaintași” - sunt cuvintele lăsate de dna Mariana Caluschi, pentru urmași săi să nu uităm trecutul și să făurim viitorul.

Am cunoscut-o pe Mariana Caluschi din 1992 la prima Conferință la care am participat la Universitatea “Al.I. Cuza”, Iași. Sunt onorată și mulțumesc circumstanțelor că am cunoscut un savant cu renume din domeniul

psihologiei de talie internațională, recunoscută de specialiști din toată lumea, un dascăl cu har, un om de mare omenie.

Mai mult de două decenii ce au urmat de colaborare cu Mariana Caluschi. au fost benefici atât pentru România cât și Republica Moldova. Mariana Caluschi a depus efort deosebit în formarea psihologilor școlari și psihologilor de familie în Republica Moldova. A participat activ la formarea viitorilor specialiști - psihologi la Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău, prin dezvoltarea creativității la psihologii școlari. În fiecare an împreună cu echipa condusă de Mariana Caluschi, decanul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, participau la conferințele din Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău și cele organizate de Asociația Psihologilor Practicieni din Moldova. Grație Mariane Caluschi psihologii practicieni din Moldova au fost antrenați în tradiționalul Simpozion „Kreatikon”, întemeat de către regretata profesor, reuniunile cărui pe veci vor rămâne în memoria fiecărui participant.

Mariana Caluschi a fost întotdeauna obiectivă, echilibrată, rezonabilă, principială, un om de știință onest, creativ, în același timp un excelent profesionist, care avea cunoștințe și abilități enciclopedice în domeniul psihologiei dezvoltării, psihologiei personalității, psihologiei educației, psihologiei sociale, istoria psihologiei, psihologiei transpersonale precum și în dezvoltarea personală, în psihologia creativității și la psihologiei sociale. Aceste cunoștințe vaste au insuflat încredere comunității științifice, încredințate în corectitudinea deciziilor luate, uneori de importanță națională, ocupând o poziție fundamentală de lider și organizator al muncii în domeniul științific.

Mariana Caluschi va rămâne în istoria psihologiei românești și din Republica Moldova printr-o abordare dragă sufletului ei: dezvoltarea și elaborarea unui model creativ de predare a psihologiei și elaborarea unei paradigme creativ-curative, utilă în practica terapeutică, medaliată cu aur de Institutul Național de Inventică și de către Academia Română.

Vă păstrăm în memorie, regretăm pierderea timpurie, vă adorăm!

Dumnezeu s - o odihnească în pace.

Savca Lucia, conf. univ. dr., Institutul de științe penale și criminologie aplicată din Chișinău

În calitatea sa de cadru didactic, om al științei și organizator în sfera învățământului, doamna Mariana Caluschi a promovat un model comportamental care a înglobat însușiri dintre cele mai prețioase și, cu părere de rău, tot mai rar întâlnite: omenie, sinceritate, cinste, deschidere spre altul, spirit de răspundere. Prin aceste însușiri, de-a lungul anilor, ea a putut să obțină simpatia și respectul unui impresionant număr de oameni. Cu mulți dintre ei – pe care i-a luat drept „confrați” -, a construit echipe investigative de performanță, dezvoltând, în felul acesta, diverse ramuri ale psihologiei și pedagogiei. Doamna Mariana Caluschi s-a impus, mereu, printr-o structură internă extrem de rezistentă și o indubitabilă capacitate de înțelegere a șanselor pozitive pe care le oferă cunoașterea aprofundată a ființei umane, demonstrând, de fapt, că omul poate fi și deasupra vremurilor.

Mihai ȘLEAHIȚCHI, Conf. univ. dr. habilitat, Universitatea de Stat din Moldova

IN MEMORIAM PROFESOR UNIVERSITAR DOCTOR MARIANA CALUSCHI

martie 24, 2023

A scrie despre doamna profesor Mariana Caluschi, la împlinirea a 7 ani de la trecerea sa în neființă, este o misiune grea, atinsă de un fior al evlaviei, de un tremur al scrisului și al sufletului. Oare voi reuși să spun ce se cuvine la așa o importantă aducere aminte? Au trecut ani în care planurile coordonate de doamna profesor s-au oprit încet din mișcare. Imediat după plecarea sa părea că oamenii le vor continua, că își vor asuma plini de entuziasm ceea ce era început. Dar treptat s-au cernut obiectivele fiecăruia și au biruit acele planuri care aveau sens mai mult pentru fiecare urmaș al școlii promovate de doamna Caluschi. Ce simt acum? Ca acele proiecte profesionale în care doamna profesor a investit au luat o altă formă, s-au multiplicat și dăinuie așa cum au putut fi implementate de fiecare om și personalitate care a fost influențată de mentor.

Au rămas cristalizate personalități creative care se manifestă în mediile profesionale în care aveau de adus o schimbare sau de îmbogățit locul cu experiența lor. A rămas conexiunea oamenilor care s-au simțit atrași de doamna profesor și de credințele pe care le împărtășeau - dragul pentru om, pentru descoperirea științifică, pentru inovare în dezvoltarea personală, pentru creșterea grupului și comunității. Au rămas abilități câștigate pentru acei psihologi care acum profesiază și simt că sunt flexibili, că se pot adapta, că pot găsi soluții noi la situațiile prezentului. Au rămas continuatori de școală care duc mai departe modele teoretice și explicative, viziuni

psihologice și metode didactice pe care doamna profesor le-a gândit și care își găsesc și acum aplicabilitatea. În școala de psihologie sau formare psihopedagogică din Iași și zona Moldovei, încă se mai predă după modelul brâncușian, iar atunci când se dezbate procesul creativ și rezolvarea conflictelor se evidențiază relevanța acestui modelul și beneficiile sale.

Atunci când eram studentă mă fascinau poveștile pe care profesorii noștri le rosteau despre opera, viața și personalitatea unor impresionanți psihologi pe care îi întâlneam, le fuseseră studenți. A intrat și doamna profesor Caluschi în ”galeria oamenilor de seamă”, a marilor psihologi despre care mărturisim cu emoție că i-am cunoscut, ne-au atins devenirea și îi știm dincolo de opera lor scrisă, ca oameni care își exercitau carisma, transmiteau tezaurul lor de cunoaștere sau lecțiile dobândite în încercările de a depăși dificultăți. Am învățat de la doamna profesor metodologia creativității, strategii pedagogice și dar și lecții de viață despre a-ți urma chemarea neobosit, creativ, bun și îngăduitor cu tine și cu alții.

La Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială a Universității ”Petre Andrei” din Iași, cursuri, laboratoare, aplicații sau practică de specialitate se desfășoară sub auspiciile mentoratului doamnei profesor Mariana Caluschi. Centrul de Consiliere Educațională și Formare Creativă ”Ion Holban”, întemeiat de domnia sa, își continuă activitatea. Simpozionul național cu participare internațională Kreatikon, Creativitate – Formare – Performanță, lansat de doamna profesor Caluschi, adună și în prezent, la a XVIII a ediție, psihologi, studenți, profesori, sub patronajul său spiritual.

La Universitatea Tehnică ”Gheorghe Asachi” din Iași s-a consolidat un nucleu ce sprijină consilierea în carieră și dezvoltarea personală pentru studenți, care se bazează pe modele de formare elaborate de doamna profesor Mariana Caluschi și implementate de discipoli care activează în domeniul pedagogiei sau științelor tehnice. Peste tot, în țară și în lume, studenți de-ai Doamnei sau cursanți din grupurile sale de formare prin creativitate își împlinesc menirea și recunosc reverberațiile în timp ale întâlnirii cu doamna Profesor. În cercetările pe care le-a întreprins doamna Caluschi descoperise ceea ce a numit ”efectul Mirabilis”, creșterea stimei de sine și a capacităților de afirmare socială ca urmare a formării în grupul creativ. Așa cred că și noi putem recunoaște obiectiv manifestarea ”efectului Caluschi” ce desemnează acea parte creativă distinctivă care rămâne activă etern după întâlnirea, în muncă și dezvoltare, cu doamna profesor Caluschi.

Profesor universitar doctor Mariana Caluschi a fost unul dintre cei mai cunoscuți psihologi și inventologi români care și-a dedicat cariera formării studenților prin cursurile susținute la diferite universități din țară și Republica Moldova și cercetării în domeniile psihologiei creativității, dinamicii grupurilor și competențelor sociale, psihologiei conflictelor și rezolvării prin creativitate, formării managerului inventator și consolidării rolului psihologului de familie. Sunt reprezentative lucrările *Grupul mic și creativitatea* (Editura Cantes, Iași, 2001) și *Grupul creativ de formare. Experimente. Programe. Proiecte* (Editura Cantes, Iași, 2001) deoarece aduc în atenția specialiștilor un nou concept – grup creativ de formare, două metode creative noi – Confruntarea metaforică și Maratonul creativ, efectul Mirabilis și validarea metodologiei creativității ca o cale de dezvoltare personală, cu valențe psihoterapeutice – psihoterapie prin creativitate.

Mariana Caluschi a propus un model explicativ pentru predarea psihologiei creativității, istoriei psihologiei, psihologiei sociale, psihologiei personalității etc., modelul Coloanei infinitului, Modelul Brâncușian. Autoarea a conceput și dezvoltat modelul psihologului de familie, l-a susținut și promovat cu perseverență prin Asociația Națională a Psihologilor de Familie din România încă din 2007.

Activitatea de inventolog și creator de școală românească de formare prin creativitate i-au fost recunoscute atât la nivel național, cât și internațional, prin numeroase premii, ca medalia de Aur „Henry Coandă”, diploma „Inventica 2002”, diploma de Excelență în cadrul proiectului CEEX (Program Cercetare de Excelență) sau medalia de aur Inventica 2009 pentru programul „Dezvoltare personală prin creativitate”. De asemenea, a obținut Premiul Academiei Române Constantin Rădulescu Motru (2011), i s-a conferit titlul de Profesor Emeritus (2014) și recunoașterea contribuției majore în cadrul Colegiului Psihologilor din România.

Amintind câteva din realizările unei vieți de psiholog dedicate științei și oamenilor realizăm un act de recunoștință pentru darurile primite, noi cei care am cunoscut-o, și un act de responsabilitate pentru moștenirea ce se transmite generațiilor de psihologi care se formează acum. Și, ca un legământ peste timp, afirmăm cu credință, Doamna Profesor, ca ”suntem învingători prin creativitate, cunoaștere și co-naștere”!

Lect.univ.dr. Oana Jitaru, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea Tehnică ”Gheorghe Asachi” din Iași

Doamna Profesor universitar doctor Mariana Caluschi a fost unul din titanii domeniului psihologiei, un inventator neobosit, un mentor unic și dedicat, o mamă de-a doua pentru studenți, un suflet tânăr și dornic de a aduce un aport pentru o lume mai bună.

Pentru mine, doamna profesor Mariana Caluschi a fost lider excepțional, un îndrumător care m-a învățat creativitatea, gândirea logică în spirit creativ și inovativ, perseverența și dedicarea pentru orice aș întreprinde. Încă, după atâția ani de când a trecut în neființă, am vie moștenirea lăsată de dumneai.

Iulia Otomega, cercetător, doctorand, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

- Prof. univ. dr. Doru TOMPEA, Președinte Consiliu de Administrație, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Prof. univ. dr. Sorin BOCANCEA, Rector, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Prof. univ. dr. Sorin CRISTEA, Universitatea din București
- Prof. univ. dr. Cristina Maria STOICA, Decan Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Daniel ȘANDRU, Președinte executiv al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Cancelaria Prim-ministrului României
- Prof. univ. dr. Ion MÂNZAT, Universitatea Hyperion, Asociația Română de Psihologie Transpersonală
- Prof. univ. dr. Gabriela MARINESCU, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași
- Yuliia Asieieva, Doctor of Psychological Sciences (MD), Academician of the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine. Head of the Department of Language and Psychological and Pedagogical Training. Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine
- Conf. univ. dr. Lucia SAVCA, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, șef catedră, Chișinău
- Conf. univ. dr. habilitat, Mihai ȘLEAHTIȚCHI, Universitatea de Stat din Moldova
- Conf. univ. dr. Anuța Daniela TOMPEA, Președinte Senat, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Conf. univ. dr. Teodora Liliana PRELIPCEAN, Prorector Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Conf. univ. dr. Oana Mariana CIUCHI, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Conf. univ. dr., Svetlana RUSNAC, Decan Facultatea de Științe Sociale și ale Educației, Universitatea Liberă Internațională din Moldova
- Conf. univ. dr. Silvia BRICEAG, Șef Catedra de Psihologie, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
- Conf. univ. dr. Georgiana CORCACI, Director Centrul de Resurse Umane, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Conf. univ. dr., Mihaela Laura PAMFIL, Universitatea Petre Andrei din Iași, Facultatea de Drept
- Conf. univ. dr. Carmen Mariana, CODREANU prodecan Facultatea de Economie, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Conf. univ. dr. Anișoara SANDOVICI, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău
- Lector univ.dr. Alexandru Iulian BODNARIU, Director Departament de Științe Socio-Umane, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Lector univ. dr. Lavinia Maria PRUTEANU, Prodecan Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Director Centrul Centrul de Consiliere Educațională și Formare Creativă “Ion Holban” Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Lector univ. dr. Marta VICOL, Director program postuniversitar: Profesor de sprijin pentru copiii cu CES, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Lector univ. dr. Oana Lăcrămioara BĂDĂRĂU, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Lector univ. dr. Ana Maria LĂZĂRESCU, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Lector univ. dr. Gianina Narcisa CARANFIL, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Lector univ. dr. Viorel ROBU, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău
- Rodica BOCA, lector univ. dr., decan Facultatea de Drept, Universitatea ”Petre Andrei” din Iași,

- Lector univ. dr. Roxana NECULA, Colegiul Național al Asistenților Sociali din România-Sucursala Teritorială Iași
- Prof. Luciana ANTOCI – inspector școlar general, ISJ Iași
- Lector univ. drd. Dănuț Simion SIMION, Facultatea de Științe Sociale și ale Educației, ULIM
- Elena Larisa TÂRZIANU, ISJ Iași, Inspector pentru activități educative extrașcolare
- Cercet. Șt. Liviu Adrian MĂGURIANU, Academia Română, Institutul de cercetare economică și socială ”Gheorghe Zane ” Iași

COMITETUL DE ORGANIZARE

- Prof. univ. dr. Cristina Maria Stoica, Decan Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Lector univ. dr. Lavinia Maria Pruteanu, Prodecan Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Director Centrul de Consiliere Educațională și Formare Creativă “Ion Holban” Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- Prof. dr. Florentin Traian Ciobotaru, inspector școlar general adjunct, ISJ Iași
- Prof. Cristian Pravăț, inspector școlar general adjunct, ISJ Iași
- Prof. Mirela Marin, Director Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- Prof. Gabriela Maxim, Director adjunct Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- Prof. Gabriela Vrabie, Director adjunct Colegiul Tehnic „Ion Holban” Iași
- Prof. Alina Diana Anton, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- Lector univ. dr. Roxana Necula, Colegiul Național al Asistenților Sociali din România-Sucursala Teritorială Iași
- Expert servicii sociale Camelia Penescu, Asociația Salvați Copiii – Filiala Iași
- Prof. Gabriela Conea, Inspector școlar, ISJ Iași
- Prof. Gabriela Condrea, Inspector școlar, ISJ Iași
- Prof. Lăcrămioara Doncean, Inspector școlar, ISJ Iași
- Prof. Aura Țabără, Inspector școlar, ISJ Iași
- Prof. Gabriela Raus, Inspector școlar, ISJ Iași
- Prof. dr. Nicoleta Crețu, Inspector școlar, ISJ Iași
- Prof. Nicoleta Apetroae, Inspector școlar, ISJ Iași
- Prof. Raluca Daniela-Ungureanu, Inspector școlar, ISJ Iași
- Prof. Corneliu Constantin Ilie, Inspector școlar, ISJ Iași
- Prof. Otilia Ezaru, Inspector școlar, ISJ Iași
- Prof. dr. Maria Andreea Neculau - Inspector școlar pentru activități extrașcolare, ISJ Iași
- Prof. Laura Nistor, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- Prof. Corina Sandu, C.J.R.A.E. Iași
- Prof. dr. Daniela Băbușcă, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- Prof. dr. Liliana Chicu, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- Andrei Cucu, Universitatea ”Petre Andrei” din Iași
- Doru Călcâi, student Universitatea ”Petre Andrei” din Iași, specializarea Psihologie
- Cercet. Șt. Liviu Adrian Măgurianu, Academia Română, Institutul de cercetare economică și socială ”Gheorghe Zane ” Iași
- Gabriel Bulboacă, psiholog drd. Universitatea Liberă Internațională din Moldova
- Comisar de poliție penitenciară Cosmina-Mihaela Marangoci, Șef Serviciu Asistență Psihosocială, Penitenciarul Iași
- Comisar de poliție penitenciară Ștefan Bostan, Director adjunct reintegrare socială, Penitenciarul Iași

30 Martie 2023

WORKSHOP 1 (onsite), 8.30 - 10.00

Universitatea "Petre Andrei" din Iași, sala 102, et.1

Bâlbâiala și controlul emoțiilor – provocări și resurse creative

Formatori:

- ✓ Lector univ. dr. **Ana Maria Lăzărescu**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ Profesor logoped CJRAE, **Alina Mendelovici**, coordonator Centru Logopedic Iași

WORKSHOP 2 (onsite), 10.00 - 12.00

Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Aula Magna

"Cine mi-a luat cașcavalul"

Formator:

- ✓ Conf. univ. dr. **Georgiana CORCACI**, Director Centrul de Resurse Umane, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială
- ✓ **Echipa:** Ioana Potîngă, Cristina Bejan, Gabriela Gramaticu, Ana Costache, Vlăduț Ciobanu, Ionuț Mihalache, Liviu Dordoruț Calcâi (anul III, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea "Petre Andrei" din Iași).

"Cine mi-a luat Cașcavalul?" este o poveste despre schimbare! "Cașcavalul" este o metaforă pentru ceea ce ne dorim în viață, fie că este vorba de o slujbă, de o relație, de bani, de recunoaștere etc. Evident, fiecare dintre noi are o idee proprie despre cum arată "Cașcavalul" și îl căutăm deoarece credem că obținerea lui ne va face fericiți. "Labirintul" din poveste, reprezintă locul unde îți petreci timpul, căutând acel lucru pe care ți-l dorești. Poate fi vorba de locul în care lucrezi, de comunitatea în care trăiești sau de relațiile pe care le ai în viață. Povestea Cașcavalului a fost aplicată în companii de renume și a salvat cariere și vieți. Dacă vrei să afli cum și în ce mod, te invităm să participi la workshop.

WORKSHOP 3 (on line), 12.00 – 14.00

Dimensiuni ale muncii realizate online: beneficii, riscuri și recomandări practice

Formatori:

- ✓ Prof. univ. dr. **Cristina Maria STOICA**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială (Departamentul de Psihologie și Asistență Socială & Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic);
- ✓ Lector univ. dr. **Viorel ROBU**, Universitaeta "Vasile Alecsandri" din Bacău, Facultatea de Litere (Departamentul de Limba și Literatura Română și Științele Comunicării & Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic)

WORKSHOP 4 (online), 14.00 – 16.00

Importanța inteligenței emoționale în comunicare și relaționre

Formatori:

- ✓ **Gabriela VRABIE**, profesor psihoterapeut, director adjunct, Colegiul Tehnic Ion Holban, Iași

WORKSHOP 5 (on line), 16.00 – 18.00

Tehnici din psihoterapia experiențială, utilizate în consilierea pentru dezvoltarea personală

Formator:

- ✓ **Narcisa Gianina Caranfil**, lector univ. dr., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială (Departamentul de Psihologie și Asistență Socială & Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic)

Intervenții în plen

9.00 – 9.30: Deschiderea Simpozionului. Cuvânt introductiv:

- ✓ Prof. univ. dr. Doru Tompea, Președinte CA. Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ Conf. univ. dr. Anca Daniela Tompea, Președinte Senat Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ Prof. univ. dr. Sorin Bocancea, Rector Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ Conf. univ. dr. Prelipcean Teodora, Prorector Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ Lector univ. dr. Georgeta Condur, Prorector Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ Prof. univ. dr. Cristina Stoica, Decan Facultatea Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- ✓ Prof. Mirela Marin – director Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- ✓ Profesor psihoterapeut Gabriela Vrabie, Colegiul Tehnic "Ion Holban" Iași
- ✓ Prof. univ. dr. Lucia Savca, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, șef catedră
- ✓ Conf. univ. dr. Svetlana Rusnac, Decan Facultatea de Științele Sociale și ale Educației, Universitatea Liberă Internațională din Moldova
- ✓ Prof. univ. dr. Silvia Briceag, Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți
- ✓ Prof. univ. dr. Cristina Gavriluță, Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași
- ✓ Yuliia Asieieva, Doctor of Psychological Sciences (MD), Academician of the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine. Head of the Department of Language and Psychological and Pedagogical Training. Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine
- ✓ Doctor în sociologie Niculina Karacsony, Director General Adjunct DGASPC Iași
- ✓ Valentina Botnari, dr., conf. univ. PhD, Associate Professor „Ion Creangă” State Pedagogical University, Republic of Moldova, Chișinău
- ✓ Comisar-șef de poliție Petcu Candice, Direcția Generală Anticorupție - Serviciul Județean Anticorupție Iași
- ✓ Ionela Darcaci, Psiholog clinician ACAR "Don Orione", Coordonator Centrul Rezidențial de Reabilitare Socială pentru Alcoolism Iași
- ✓ Comisar de poliție penitenciară Ștefan BOSTAN, Director adjunct reintegrare socială, Penitenciar Iași
- ✓ Prof. Anca Hardulea, director Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională – CJRAE Iași
- ✓ Lector univ. dr. Roxana Necula, Colegiul Național al Asistenților Sociali din România-Sucursala Teritorială Iași
- ✓ Subcomisar de poliție Marius Mihai Manea, șef Centrul Regional de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Iași

9.30. – 13.30: Prelegeri în plen

1. **9.30. – 10.00:** *REPREZENTĂRILE SOCIALE ALE RĂZBOIULUI ȘI ÎNGRIJORĂRILE POPULAȚIEI DIN REPUBLICA MOLDOVA*
Doctor în psihologie, conferențiar universitar, **Svetlana RUSNAC**, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Facultatea Științe Sociale și ale Educației, Chișinău
2. **10.00. – 10.30:** *TRĂSĂTURI COMPARATIVE ALE INCLUZIUNII UNIVERSITARE a studenților cu dizabilități, pe plan internațional și în România.*
Prof. univ. dr. Habilitat emerit **Doru VLAD POPOVICI**, Universitatea din București;
Loredana TUDORACHE, asistent univ. dr., Universitatea din București

3. **10.30. – 11.00:** *CHARACTERISTICS OF THE MANIFESTATION OF FEAR IN ADOLESCENTS IN PEACETIME AND IN THE CONDITIONS OF WAR*
Yuliia ASIEIEVA, Doctor of Psychological Sciences (MD), Academician of the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine, Head of the Department of Language and Psychological and Pedagogical Training, Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine

4. **11.00. – 11.30:** *REPERE ALE PERCEPȚIEI ȘI ATITUDINII FAȚĂ DE EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN RÂNDUL VIITOARELOR CADRE DIDACTICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR*
Lector univ. dr. **ROBU Viorel**, prof. univ. dr.
STOICA Cristina Maria, lector univ. dr. **TUFEANU Magda**

5. **11.30. – 12.00:** *MODELAREA GÂNDIRII ȘTIINȚIFICE A ELEVILOR ÎN ACTIVITĂȚILE EDUCAȚIONALE*
SĂNDULEAC Sergiu, Doctor, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă” din Chișinău (Moldova)

6. **12.00. – 12.30:** *VALENȚE ALE IMPLEMENTĂRII TEHNOLOGIEI ÎN VEDEREA EFICIENTIZĂRII PROCESULUI DIDACTIC*
Dr. GĂINĂ Marcel Alexandru, Asist. univ. drd. în cadrul Universității de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași, Disciplina Psihiatrie; Lector asociat al Universității „Petre Andrei”, Facultatea de Psihologie; Medic specialist psihiatrie; Psihoterapeut practicant autonomie; Președinte al Asociației de Psihoterapie Integrativă și Psihoterapie Clinică Iași (APIPC); Membru al Comitetului Consultativ Organizației Mondiale de Psihiatrie ECP; Membru al Comitetului Editorial al Organizației Mondiale de Psihiatrie ECP; Medic Psihiatru Voluntar al Asociației Cluburilor Alcoolicilor în Recuperare (ACAR)

7. **12.30. – 13.00:** *EVOLUȚIA CONȘTIINȚEI. DE LA NARAȚIUNI VEDICE LA CERCETĂRI CONTEMPORANE*
Cercet.șt.III, dr. **Liviu-Adrian MĂGURIANU**, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh.Zane”, Academia Română, Filiala Iași

8. **13.00. – 13.30:** *NOSTALGIA DUPĂ COMUNISM: DE LA FACTORII PSIHOLOGICI LA CEI IDEOLOGICI.*
Prof. univ. dr. **Daniel ȘANDRU**, Președinte executiv al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Cancelaria Prim-ministrului României

13.30 – 14.00 Pauză

14.00 – 19.00 – Derularea activităților Simpozionului

Formarea simțului critic și orientarea în actualitatea politică, elemente esențiale ale educației în științele politice

Masă rotundă

Petre Andrei – omul și opera

Prof. univ. dr. **Doru Tompea**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

Petre Andrei, sociologie și politică

Lect. univ. dr. **Constantin Ilaș**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

România extremelor. Contextul politic și social al anilor '20-'30

Dr.habil. **Mioara Anton**

Originile culturale și ideologice ale extremei drepte românești

Prof. univ. dr. **Sabin Drăgulin**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

Petre Andrei despre rostul politic al intelectualului

Prof. univ. dr. **Cristian Bocancea**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

Intelectualii și seducția fascismului în România interbelică

Prof. univ. dr. **Daniel Șandru**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

Petre Andrei contra fascismului din Universitatea Iași

Prof. univ. dr. **Sorin Bocancea**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

Politicianul Petre Andrei și problema evreiască

Conf. univ. dr. **Teodora Prelipcean**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

Aplicarea concepției lui Petre Andrei despre fascism: *ruscismul*, un fascism contemporan? Argumente și contraargumente

Lect. univ. dr. **Georgeta Condur**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

Războaiele psihologice în epoca *post-adevăr*

Asistent universitar **Zinaida Gribincea**, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

LANSARE VOLUM

„Sguardi dall’Est. Petre Andrei e il Fascismo”, Edit. Pensa MultiMedia, Lecce, Italia, 2023.

Editori: Angelo Chielli (Univ. Aldo Moro din Bari, Italia), Sabin Drăgulin (UPA din Iași); traducere în italiană: Ioana Cristea Drăgulin.

Prezintă: Anton Carpinschi, Sabin Drăgulin, Ioana Cristea Drăgulin.

SECȚIUNILE SIMPOZIONULUI

31 MARTIE 2023

SECȚIUNEA I

De la inovație și creativitate la performanță, în noul context educațional. Modele de bune practici

Moderatori:

- ✓ Cs. Dr. **Liviu Măgurianu**, Academia Română
- ✓ Prof. **Chicu Liliana**, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- ✓ Prof. **Bejenaru Laura**, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași

SECȚIUNEA II

Impactul inteligenței artificiale asupra procesului educațional

Moderatori:

- ✓ Prof. **Mirela Marin**, Director Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- ✓ Prof. **Maxim Gabriela**, Director adjunct Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- ✓ **Murariu Dănuț**, Psihoterapeut, psiholog clinician

SECȚIUNEA III

Actualitate școlară și perspective socio-emoționale

Moderator:

- ✓ Lector univ. dr. **Lavinia Pruteanu**, prodecan Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea ”Petre Andrei” din Iași
- ✓ Prof. **Bargan Mura**, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- ✓ Prof. **Laura Bejenaru**, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- ✓ Prof. **Ursache Mărioara**, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași

SECȚIUNEA IV

Intervenții în asistența socială

Moderatori:

- ✓ Lector univ. dr. **Oana Bădărău**, Universitatea ”Petre Andrei” din Iași
- ✓ Dr. **Roxana Necula**, președinte Colegiul Național al Asistenților Sociali – Sucursala Teritorială Iași
- ✓ Asistent social **Diana Cârstoiu**, DGASPC Iași
- ✓ Lector univ. dr. **Adina Iulia Șandru**, Universitatea ”Petre Andrei” din Iași

SECȚIUNEA V

Incursiuni în problematica CES / CEX

Moderatori:

- ✓ Lector univ. dr. **Ana Maria Lăzărescu**, Universitatea ”Petre Andrei” din Iași
 - ✓ Profesor psihopedagog **Gabriela Vrabie**, Colegiul Tehnic ”Ion Holban” Iași
 - ✓ Psiholog **Crina Cihodaru**, Centul Psihoeducațional PROedukativ
 - ✓ Prof. **Laura Nistor**, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
-

SECȚIUNEA VI

Profesiile juridice – Provocări și performanță

Moderatori:

- ✓ Conf. univ. dr. **Mihaela Laura Pamfil**, Facultatea de Drept, Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ lector univ. dr., **Rodica Boca**, decan Facultatea de Drept, Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ lector universitar doctor, **Danileț Cristi**, Universitatea „Petre Andrei” Iași, Facultatea de Drept

SECȚIUNEA VII

Formarea simțului critic și orientarea în actualitatea politică, elemente esențiale ale educației în științele politice

Moderatori:

- ✓ Lector univ. dr. **Georgeta Condur**, prorector, Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ Lector univ. dr. **Constantin Ilaș**, Facultatea de Științe Politice și administrative, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

SECȚIUNEA VIII

Convergențe și provocări în domeniul științelor economice

Moderatori:

- ✓ Prof. univ. dr. **Cristina Maria Stoica**, decan, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ Conf. univ. dr. **Carmen Mariana Codreanu**, prodecan Facultatea de Economie, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

1 Aprilie 2023

WORKSHOP 1 (*on line*), 09.00 – 11.00

A fi sau a nu fi asertiv? ...

Formatori:

- ✓ **Elena LOSÎI**, Conf. univ. dr. În psihologie, Catedra Psihologie, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă", Chișinău
- ✓ **Larisa CHIREV**, specialist principal Dezvoltarea personală, Centrul de Ghidare și Consiliere în Carieră a Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, expert național în sănătatea și dezvoltarea adolescenților.

WORKSHOP 2 (*online*), 11.00 – 13.00

Inteligența artificială – pro și contra

Formatori:

- ✓ **Conf. univ. dr. Georgiana CORCACI**, Director Centrul de Resurse Umane, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Director Centrul de Resurse Umane
- ✓ **Dănuț MURARIU**, psiholog
- ✓ **Liviu Dordoruț CĂLCĂI**, student, anul III, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, specializarea Psihologie

Privind spre viitor, inteligența artificială (IA) ar putea genera soluții mai inteligente, mai ieftine și mai eficiente la provocările globale. Este necesară o schimbare a mentalității! Orice (re)evoluție tehnologică ar trebui abordată având în vedere umanitatea. Dincolo de evoluția tehnică și tehnologică, trebuie avut în vedere că, implicațiile sunt în primul rând la nivel uman și social: Omul – ca măsură a tuturor lucrurilor! Experiența subiectivă umană este extrem de dificil de modelat și imitat în cadrul unui sistem artificial. Prin intermediul acestui workshop, ne dorim să evidențiem aspectele pozitive ale utilizării tehnologiilor bazate pe inteligența artificială în multiple sectoare ale activității umane, dar și limitele acestui domeniu, în ciuda stadiului avansat de dezvoltare a științei actuale. De asemenea, ne propunem să aducem în prim plan întrebări, la care dorim să răspundem: Ce este IA? Cum a luat naștere acest concept? Există vreo legătură între inteligența artificială și inteligența naturală? Care este legătura IA cu sistemul psihic uman? Care este legătura IA cu sistemul nervos uman? Ce efecte are IA asupra comunicării umane? Ce efecte are IA asupra interacțiunilor sociale? Ce efecte va avea IA asupra viitorului omenirii?

WORKSHOP 3 (on line), 13.00 – 15.00

Achiziții ale sentimentului de compasiune în cadrul relațiilor romantice

Formatori:

- ✓ Lector univ. drd. **Dănuț Simion Simion**, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

WORKSHOP 4 (on line), 15.00 – 17.00

Metode și tehnici experiențiale – exemple de bune practici

Formatori:

- ✓ **Narcisa Gianina Caranfil**, lector univ. dr., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială (Departamentul de Psihologie și Asistență Socială & Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic)
- ✓ **Studenți anul III**, programul Psihologie, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea "Petre Andrei" din Iași: **Bejan Cristina, Budeanu-Potîngă Ioana, Călcâi Liviu Dordoruț, Ciobanu Vlăduț, Costache Ana Daniela, Gramaticu Gabriela, Grosu Marcela, Luchian Ecaterina, Lupa Nicolas, Mihalache Ionuț, Pește Ionuț Cătălin, Pintilie Gabriel, Popescu Ștefan, Tontici Angela, Țurcan Alexandru.**

WORKSHOP 5 (on line), 17.00 – 19.00

Anticiparea – tehnică de preîntâmpinare a blocajelor

Formator:

- ✓ **Mihaela Gârlea**, lect. univ. dr. Universitatea Națională de Arte „George Enescu”, Iași

Pornind de la semantica termenului de anticipare, cu integrarea acestuia în context practic ca mecanism de apărare emoțională, atelierul propus va avea un caracter interactiv cu exemple din diferite domenii de activitate având scopul de a reliefa capacitatea creatoare (și, în cele din urmă, salvatoare) a omului în situații conjuncturale, la nevoie.

Link-ul de conectare pentru toate evenimentele Simpozionului:

<https://us02web.zoom.us/j/82464659481?pwd=bHVsnVNFVVKzFqSThCUXJXV0JvTFJwUT09>

Meeting ID 824 6465 9481

Passcode 918063

REZUMATE

PRELEGERI

Reprezentările sociale ale războiului și îngrijorările populației din Republica Moldova

Doctor în psihologie, conferențiar universitar, **Rusnac Svetlana**, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Facultatea Științe Sociale și ale Educației, Chișinău

Comunicarea prezintă rezultatele unei cercetări efectuate în decembrie 2022-februarie 2023 în Republica Moldova. Analiza datelor colectate pe un eșantion care a întrunit circa 440 de respondenți ilustrează abordarea conceptului de „război”, dar și atitudinile comparate ale subiecților față de evenimentele negative care au afectat umanitatea în ultimii ani - războiul din Ucraina și pandemia COVID-19. Prin asociații libere la cuvântul-stimul „război” a fost sintetizată reprezentarea socială, care indică la o imagine dramatică marcată de distrugere, moarte, durere, frică. Au fost comparate reprezentările sociale ale războiului la populația tânără (18-44 de ani) și adultă (45-64 de ani), femeii și bărbații, din mediul rural și urban. Sunt analizate și temerile populației legate de pandemia COVID-19 și războiul din Ucraina, care au prezentat un șoc major, afectând stabilitatea economică și echilibrul emoțional al populației. Totuși, în conformitate cu opiniile expuse în cadrul cercetării, războiul din Ucraina exacerbează vulnerabilitățile persoanelor și grupurilor sociale provocate de pandemie. Respondenții au remarcat sporirea riscurilor legate de inflație și scăderea veniturilor, depopulare prin emigrare, scăderea natalității și creșterea mortalității, manifestarea conflictelor și discordiei sociale, intensificarea situației de inegalitate socială.

Characteristics of the manifestation of fear in adolescents in peacetime and in the conditions of war

Yuliia Asieieva, Doctor of Psychological Sciences (MD), Academician of the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine. Head of the Department of Language and Psychological and Pedagogical Training. Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine

The work studies the theoretical aspects of domestic and foreign psychologists, who mostly characterize fear as a danger signal, which is closely related to anxiety. The concept of "fear", the psychological features of fear in teenagers, as one of the hidden emotional states, is revealed. The peculiarities of the emotional sphere of adolescent children are considered and the main causes of fears are determined. It was found that the emotional sphere of teenagers represents a wide range of emotions and experiences, which can form certain anxieties and fears in the child.

The results of the study made it possible to see what actual and problematic fears are inherent in teenagers in peacetime and during military operations on the territory of Ukraine. According to the results of the research, it is possible to note that the unstable political situation, the threat of territorial invasion, the conduct of active hostilities in the territory of some regions of the state, have an extremely negative effect on the emotional states of teenagers, and their psychological health is at risk.

On the eve of the invasion, a high level of anxiety was detected in 42% of respondents, 36% had a high level of anxiety, this indicated that 78% of adolescents were already in the risk zone, only 19% had a normal level of anxiety. The threat of the development of war phobias was revealed, because according to the results of the study, 66% of respondents already demonstrate a fear of war, 52% of respondents had a pronounced fear of illness of loved ones, and 13% - a fear of aggression towards loved ones. During active hostilities on the territory of Ukraine, the level of anxiety among teenagers is already 56% of respondents, 38% of respondents have an increased level of anxiety, and only 6% of respondents have a normal level of anxiety.

The picture has changed regarding the severity of certain types of fears, in addition to the fear of war, which has already been detected in 70% of respondents, the fear of illness of loved ones - 68% of respondents, the fear of aggressive actions of relatives is increasing - in 24%, a significant percentage of the manifestation of fears about the future will appear - 48%, fear of poverty – 37%, increasing fear of death – 32% and fear of becoming a victim of violence, criminal acts – 31%. The results obtained during the study cause concern for the psychological health of the young generation, and raise the question of the need to organize psychological support and assistance throughout the state.

Key words: adolescence, fear, anxiety, emotional states.

Repere ale percepției și atitudinii față de educația incluzivă în rândul viitoarelor cadre didactice din învățământul primar: studiu comparativ

Robu Viorel, lector univ. dr., Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, Facultatea de Litere (Departamentul de Limba și Literatura Română și Științe ale Comunicării) & Facultatea de Științe (Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic);

Stoica Cristina Maria, prof. univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială (Departamentul de Psihologie și Asistență Socială & Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic);

Tufeanu Magda, lector univ. dr., Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” din Iași, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic

Constatările a numeroase studii evidențiază faptul că atitudinile pe care dascălii le au față de problematica educației incluzive le influențează practicile instructiv-formative realizate cu grupe de preșcolari/clase de elevi. Educatorii, învățătorii și profesorii care manifestă atitudini negative față de educația incluzivă sunt mai puțin disponibili să implementeze strategii incluzive în procesul instructiv-formativ desfășurat în grădinițe și școli. Succesul incluziunii preșcolarilor/elevilor este corelat cu atitudinile pozitive pe care cadrele didactice le manifestă activ față de integrarea și incluziunea copiilor cu cerințe educative speciale în sistemul învățământului de masă. Din acest motiv, se justifică nevoia investigării percepțiilor, așteptărilor și a atitudinilor pe care educatorii, învățătorii și profesorii le au față de educația incluzivă. Studiul comparativ la care ne vom referi în prezenta comunicare și-a propus delimitarea percepției și a atitudinii pe care studenții care urmează programul de studii universitare de licență Pedagogia Învățământului Primar și Preșcolar/PIPP (deci se pregătesc să devină viitoare cadre didactice) le au față de incluziunea copiilor cu cerințe educative speciale în procesul instructiv-formativ desfășurat în clasele de elevi obișnuite.

Participanții au fost 44 studenți care urmau cursurile programului de studii universitare de licență PIPP și 37 cadre didactice care activau în învățământul preșcolar/primar. Aceștia au completat un protocol standardizat ($k = 28$ itemi) care a inclus trei secțiuni referitoare la informații socio-demografice și *status*-ul profesional, grijile în legătură cu educația incluzivă și problematica elevilor cu dizabilități, sentimentele față de elevii cu dizabilități și atitudinea față de elevii cu dizabilități (*Sentiments, Attitudes, and Concerns about Inclusive Education-Revised/SACIE-R*; Forlin *et al.*, 2011), respectiv experiența în ceea ce privește legislația și/sau politica educativă și socială adresată elevilor cu dizabilități și lucrul alături de această categorie a populației școlare.

Datele comparative nu au oferit suport pentru ipoteza de lucru care ne-a orientat demersul investigativ. Atât studenții care urmau programul de studii PIPP, cât și cadrele didactice care activau în învățământul preșcolar sau primar au manifestat tendința de a raporta o percepție pozitivă cu privire la diferitele aspecte ale incluziunii școlare a copiilor cu cerințe educative speciale și de a manifesta o atitudine de deschidere față de problematica generală a educației incluzive. Rezultatele sunt analizate prin raportarea la direcțiile pe care trebuie să se continue eforturile în vederea soluționării depășirii

dificultăților în ceea ce privește implementarea educației incluzive în sistemul învățământului de masă din România.

Cuvinte cheie: educație incluzivă, cadre didactice, învățământ primar

Modelarea gândirii științifice a elevilor în activitățile educaționale

Sănduleac Sergiu, Doctor, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă” din Chișinău (Moldova)

Problematika modelării gândirii științifice a elevilor în activitățile educaționale constituie o prioritate la nivel de politici educaționale, care prevăd interesul științific, dar și potențialul de dezvoltare a gândirii științifice al elevilor din învățământul preuniversitar ce constituie prerogativa numărului unu în schimbarea opticii privind cultivarea perspectivă a tinerii generații. Aceasta din urmă poate fi realizată doar din perspectiva profesionalizării cadrului didactic, ca promotor al valorilor științifice, punând accent pe eficientizarea gândirii științifice a acestuia. În acest articol sunt revizuite practicile ce țin de potențialul de formare a gândirii științifice din perspectiva modelării gândirii elevilor, sunt analizate funcțiile modelării și rolul acesteia în dezvoltarea gândirii științifice la elevi. Tot odată este prezentat ansamblul intervențiilor exercitate în vederea creșterii nivelului de dezvoltare a gândirii științifice cu o subtilă clarificare a conceptelor: dezvoltare, formare, modelare, eficientizare. Sunt prezentate perspectivele de dezvoltare a unui cadru optim pentru realizarea coerentă a activităților de învățare orientate spre educația științifică în instruirea online, astfel fiind posibilă antrenarea unitară a mecanismelor cognitive, stimularea creativității, învățarea prin rezolvarea de probleme și situații.

Cuvinte cheie: cadru didactic, elev, dezvoltare, formare, modelare, eficientizare, gândire științifică, cunoaștere științifică

SECȚIUNEA I

De la inovație și creativitate la performanță, în noul context educațional. Modele de bune practici

Moderatori:

- ✓ **Cs. Dr. Liviu Măgurianu, Academia Română**
- ✓ **Prof. Daniela Băbușcă, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași**

Noile tehnologii și creativitatea umană

Cristina Gavriluță, prof. univ. dr., Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice din cadrul Universității “Alexandru Ioan Cuza” Iași.

Particularități psihologice și factori determinanți în activitatea inovațională la studenți

Racu Jana, profesor universitar, doctor habilitat, Universitatea de Stat din Moldova
Cristiana Gorceac, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova

În articol sunt examinate unele din particularitățile psihologice (creativitatea, personalitatea, motivația) și factorii determinanți în activitatea inovațională la studenți. Este abordată activitatea inovațională în contextul de cercetare academică, desfășurată de către studenți în cadrul universitar subliniind particularitățile specifice vârstei și cadrului universitar. Capacitatea inovatoare a unei universități creează un spațiu favorabil pentru cultivarea și dezvoltarea creativității.

Cunoașterea particularităților psihologice esențiale vor contribui la alcătuirea unor strategii de dezvoltare a motivației și a unor trăsături de personalitate responsabile de activitatea de inovare. Dezvoltând aspectele psihologice ale studenților obținem sporirea implicării în activități inovatoare academice, o implicare mai calitativă în cadrul acestora, precum și studenții vor deveni mai motivați și mai încrezuți în propria aptitudine de a inova în domeniul de interes.

Cuvinte cheie: student, activitate inovatoare, creativitate, motivație.

Perspectivile educației copiilor ucraineni aflați pe teritoriul României, în contextul conflictului armat din Ucraina

Victor Nicolăescu, prof. univ. dr., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Declanșarea conflictului din Ucraina în 24 februarie 2022 a condus înregistrarea unor fluxuri masive de refugiați ucraineni către alte țări. Astfel, se evidențiază faptul că majoritatea ucrainenilor se referă la femei și copii, ajungând în principal în statele membre ale Uniunii Europene, inclusiv în Polonia, Slovacia, Ungaria și România, precum și în Republica Moldova. Conform datelor oficiale, de la începutul crizei până la începutul lunii martie 2023, din cei peste 3,6 milioane de refugiați ucraineni care au intrat în aceste 12 luni în România, circa 110.000 au decis să rămână în țara noastră. Seturi diferite de măsuri au fost aplicate de către autoritățile naționale din întreaga Europă pentru a răspunde la criză. Copiii ucraineni cu vârste specifice includerii în procesul educațional sunt abordați distinct în cadrul priorităților stabilite de către fiecare stat. În cadrul lucrării sunt expuse cronologic măsurile adoptate de către autoritățile române, abordări alternative dezvoltate de către societatea civilă și perspectivele cadrului educațional adaptat și deschis copiilor ucraineni aflați în România.

Cuvinte cheie: educație, copii ucraineni, conflict

Intervenții strategice de autoexaminare a propriei cunoașteri

Botnari Valentina, dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
Repeșco Gabriela, doctorand, Școala Doctorală Științe ale Educației, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Societatea modernă înregistrează un ritm alert de transformări care induc la schimbare și evoluție progresivă, fapt ce solicită de la agenții sociali dezvoltare personală și profesională continuă. În acest sens, o atenție semnificativă merită a fi acordată selectării tipului de învățare pertinent pentru dezvoltarea personală și profesională, implicit a gândirii independente a membrilor societății contemporane care să le permită să acopere exigențele acesteia, dar și propria stare de bine. Studiile actuale conturează tot mai multe atuuri, în acest context, învățării transformative, tip de învățare descendent din paradigma constructivistă.

Paradigma nominalizată pledează pentru ca învățarea să antreneze atât a elementele cognitive interne, cât și cele externe ale contextului. Cunoașterea nu poate face abstracție nici de individualitatea celui care cunoaște, învață, nici de la contextul în care se află. Rolul central în cunoaștere îl are formabilul, pentru că el se confruntă cu conflictele cognitive (între propriile idei și alte idei, între experiența anterioară și cea nouă), el formulează întrebări, el formulează răspunsuri și oferă soluții, el face argumente, predicții, el produce experiențele cognitive. Formatorului îi revine sarcina de a-i sprijini pe educabili, de a-i propulsa în cunoașterea științifică, de a-i îndruma, coordona, de a organiza condițiile și a-i facilita drumul în cunoaștere.

Învățarea este conceptualizată ca și cunoaștere construită prin interpretarea realității, construirea semnificațiilor proprii, structurare individuală sau în grup, încercări eronate, experiențe autentice, reflecții prin corelare, antrenarea activă a proceselor cognitive. Toate aceste caracteristici le întrunește și învățarea transformativă, care include la fazele de debut și faza autoexaminării proprii cunoașteri cu trăirea afectivă jenantă pentru necunoaștere.

Faza dată solicită formabilului să reflecte critic asupra propriilor achiziții solicitante pentru soluționarea problemei înaintate și este important să se realizeze o autoapreciere corectă. Autoexaminarea reprezintă o modalitate semnificativă și eficientă de examinare a propriei cunoașteri și autoactualizare a abilităților necesare pentru a atinge obiectivele acceptate. În acest context, intervențiile strategice de autoexaminare devin o componentă esențială a procesului de învățare transformativă.

În acest caz, predarea se axează pe stimularea procesării personalizate a informațiilor de către formabili după o prezentare introductivă a acestora și a resurselor disponibile de către formator, apoi oferă punct de sprijin pentru stimulare, îndrumare, antrenare, comunicare, colaborare, generalizare, aplicare. Aceasta devine incitantă, facilitatoare prin chiar modul de punere a problemelor de învățare, de organizare a condițiilor necesare căutării individuale și în grup prin reactualizarea celor necesare noii cunoașteri, prin atenționarea asupra procesărilor necesare, prin conștientizarea rolului erorilor posibile, prin oferirea unor puncte de sprijin pentru prelucrări și interpretări, prin asigurarea condițiilor de comunicare internă (reflexia) și în grup, prin oferirea de sugestii în formarea de ipoteze, proiecte de rezolvare și apoi dezbateră lor.

În urma autoexaminării cu trăirea afectivă jenantă pentru necunoaștere, formabilii realizează o autoevaluare a convingerilor, a propriilor viziuni și meditează la modul în care achizițiile, experiențele din trecut se conectează cu solicitările contextului. Persoanele care învață realizează o transformare a perspectivei atunci când conștientizează că perspectiva deținută de ele poate să nu fie singura perspectivă existentă. Această situație motivează subiecții implicați în învățare să remodeleze, completeze schemele cognitive deținute, soluționând problemele înaintate, astfel atestând schimbare, progres, dezvoltare.

Cuvinte cheie: autoexaminarea, intervenții strategice, învățare

Promovarea Integrității – premisă a excelenței în educație

Barboșanu Elena-Cristina, inspector principal de poliție, Direcția Generală Anticorupție – Serviciul Județean Anticorupție Iași

În cadrul activității vor fi prezentate: - misiunea DGA ca structură specializată a Ministerului Afacerilor Interne pentru prevenirea și combaterea corupției în rândul personalului ministerului; - competențele Direcției Generale Anticorupție prin comparație cu atribuțiile celorlalte structuri din cadrul sistemului judiciar cu atribuții în domeniul combaterii faptelor de corupție (DIICOT, DNA și structuri subordonate PÎCCJ); - prevenirea-componentă prioritară a DGA; - activitatea de prevenire vizează două segmente: corpul funcționarilor MAI și cetățenii care intră în contact cu funcționarii MAI; - principalele activități preventive în rândul cetățenilor: - activitățile de educație anticorupție (adresate în special tinerilor); - campaniile de conștientizare a riscurilor implicării în faptele de corupție; - exemple de bună practică a activităților de educație pentru promovarea integrității în rândul tinerilor, din mediul liceal și universitar (proiecte și parteneriate cu alte entități); - integritatea premisă a excelenței în educație; - disponibilitatea DGA de a realiza activități de

educație anticorupție comune și cu alte entități interesate, având în vedere expertiza specialiștilor DGA pe acest domeniu.

Incluziunea, o prioritate a politicilor educaționale

Lector univ. dr. **Mihai Roca**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Asistăm la implementarea unei noi paradigme educaționale, în care educația incluzivă pornește de la convingerea că dreptul la educație este unul din drepturile fundamentale ale omului și temelia unei societăți drepte.

Școala incluzivă consideră elevii ca participanți activi la elaborarea informației și cunoștințelor cuprinse în conținutul învățării (elevii sunt asemeni unor exploratori care, sprijiniți de profesori, ajung să descopere singuri conținutul învățării). Punând accent pe dezvoltarea personalității și a potențialului celor care învață, flexibilitatea devine caracteristica distinctivă a structurii procesului instructiv-educativ. Abordarea incluzivă presupune recunoașterea resurselor materiale și umane existente în grupul respectiv și antrenarea acestora pentru a îmbunătăți practicile existente, în așa fel încât, nu numai copilul cu cerințe educaționale speciale să fie integrat, ci să învețe tot grupul să se dezvolte folosind noua situație educațională creată. Îndrumarea incluzivă va tinde astfel atât spre o schimbare care implică resurse, timp și acțiuni organizate, cât și spre modificări profunde de viziune și de acțiune.

Schimbările de atitudine și dezvoltarea de politici educaționale sunt necesare din mai multe perspective. Este prioritar ca noțiunea de educație incluzivă să fie clarificată și acceptată de către educatori, organizații guvernamentale și neguvernamentale, factori de decizie politică și actori sociali. În acest sens, sunt necesare demersuri bazate pe dialog la nivel regional și național. Este foarte important, de asemenea, să existe măsuri la nivel de politică educațională cu privire la realizarea incluziunii.

În ceea ce privește *curriculumul incluziv*, se pune accent pe asigurarea unei continuități între curriculumul din perioada copilăriei timpurii și celui din învățământul primar și secundar superior. Adaptările curriculare sunt necesare pentru a sprijini învățarea și evaluarea; curriculumul ar trebui să dezvolte oportunități pentru educația informală și nonformală.

Referitor la *formarea cadrelor didactice*, se considera ca prioritare următoarele direcții de acțiune: participarea profesorilor la diferite cursuri de formare continuă în domeniul educației incluzive, în vederea formării abilităților pedagogice de bază pentru aplicarea unor tehnici de lucru variate în clasă în strânsă legătură cu inovațiile reformei școlare; perfecționarea profesioniștilor cu scopul susținerii învățământului incluziv de către membrii comunității; acordarea de stimulente profesorilor pentru a determina creșterea prestigiului social și îmbunătățirea nivelului de trai.

Sub aspectul *resurselor și legislației*, sunt necesare multiple restructurări. Legislația existentă la nivel național necesită modificări majore pentru a include și termeni specifici educației incluzive. Este important, totodată, ca prevederile în acest domeniu pe plan internațional, să fie menționate în legislația națională actuală. Politicile și strategiile naționale pentru copii și tineri cu nevoi speciale au la bază ideea de educație pentru toți și în același timp, de o educație pentru fiecare.

Cuvinte cheie: incluziune, educație, legislație, curriculum, resurse

The method of content analysis for written material assessment

Rotaru Silvia, Lector asist., Universitatea Libera Internațională din Moldova

The purpose of this article is to study the method of content analysis for assessment of written material in terms of social psychology.

H. Lasswell poses the key questions of content analysis, asking who says what, to whom, why, to what extent and with what effect. Siegfried Kracauer opts for qualitative content analysis which deals

with subtle aspects of latent interpretation, while quantitative deals with manifest meaning. In this connection, a review of current definitions of content analysis is carried out.

We assume that content analysis for assessment of written material should be carried out both quantitatively and qualitatively to serve the purpose of the study of isolated vocabulary on the one hand, and meanings of the vocabulary in a context, on the other hand.

Keywords: qualitative content analysis, quantitative content analysis, socio-psychological assessment, a narrative essay

Rostirea – între practica vocală și siguranța emoțională a discursului, indiferent de profesie

Mihaela Gârlea, lect. univ. dr. Universitatea Națională de Arte „George Enescu”, Iași

Există numeroase profesii care se bazează în mod semnificativ pe cuvântul rostit (profesorul, psihologul, avocatul, actorul, cântărețul etc.). Indiferent de domeniul în care ne desfășurăm activitatea, există numeroase situații, dar și motive în care un anumit discurs devine din ce în ce mai puțin inteligibil, chiar eronat înțeles (oboseala, emoția, locul din care vorbim, distanța față de receptor, tipul receptorului). Numeroase exerciții de respirație și de rostire pot face ca, în orice ipostază, sunetele rostite să aibă fermitate, să inspire autenticitate și să confere un ridicat grad de siguranță emoțională celui care are de vorbit în fața unui public mai mare sau mai mic.

Cuvinte cheie: rostirea, siguranță emoțională, discurs, profesii

Rolul stilurilor de atașament în procesul comunicării.

Simion Simion Dănuț, Asistent universitar Universitatea Liberă Internațională din Moldova Chișinău, PhD student Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Cu toții suntem indivizi unici și suntem interconectați emoțional unii cu alții. Navigăm în conflictul interior între dorința de individualitate și dorința de conectare. Persoanele cu o comunicare agresivă, pasivă sau o combinație dintre acestea două vor avea probabil tendințe mai anxioase corespunzătoare unor stiluri de atașament evitant, anxios sau dezorganizat. În timp ce oamenii cu niveluri optime de comunicare, asertivi vor avea un atașament mai sigur și sunt mai susceptibili să negocieze și să caute soluții atunci când interlocutorul lor prezintă sau exprimă diferențe sau nu sunt de acord cu ei. Nivelul nostru de comunicare influențează capacitatea noastră de a ne menține relații iar stilul de atașament influențează capacitatea și stilul de comunicare. Avem așadar din acest punct de vedere un construct relațional, comunicațional și comportamental cu adevărat unic.

Comunicarea eficientă este esențială pentru o relație sigură. A învăța să te vezi pe tine și pe interlocutorul tău printr-o lentilă de atașament va oferi probabil informații utile despre înțelegerea unora dintre luptele cu care te poți confrunța; cu trasarea și menținerea granițelor sănătoase, rezolvarea conflictelor și o comunicare mai eficientă. A rămâne curios și a reflecta asupra experiențelor, nevoilor și limitelor tale poate oferi o mulțime de informații utile despre motivul pentru care așăm în mod obișnuit anumite modele comportamentale. Acest fapt ajutându-ne să construim în final relații mult mai conștiente.

Cuvinte cheie: atașament, comunicare, conectare

Dimensiuni psihopedagogice în tratarea diferențiată a elevilor cu dificultăți de învățare

Maria Popescu, doctor, Universitatea Pedagogică de Stat ”Ion Creangă”

Procesul de individualizare a activității pedagogice privește îndeosebi tehnologia didactică, tratarea adecvată a unor elevi în desfășurarea lecțiilor, nuanțarea lucrărilor de muncă independentă în clasă și pentru acasă, o modalitate adecvată de prezentare a conținutului în concordanță cu particularitățile însușirii acestuia de către elevi, ceea ce-i conferă încredere în sine, în forțele proprii,

creând o stare subiectivă de bine. Deosebirile individuale sunt o realitate, iar natura și gradul lor de dezvoltare sunt de multe ori ușor sesizabile.

Aplicarea principiului diferențierii instruirii elevilor, îndeosebi în planul structurilor școlare și în stabilirea conținutului învățământului favorizează depistarea, la timpul potrivit, a intereselor și aptitudinilor elevilor și oferă condiții prielnice de cultivare a acestora. Sunt incontestabile efectele pozitive ale instruirii diferențiate în direcția formării și dezvoltării la elevi a unor trăsături de personalitate cu un rol important în îmbunătățirea randamentului școlar, la creșterea încrederii în forțele proprii ale elevilor, la o autocunoaștere mai bună și la valorificarea potențialului său la maxim.

Cuvinte-cheie: individualizarea procesului didactic, diferențierea instruirii elevilor, dificultăți de învățare, randament școlar

Modelul ierarhizării ideilor, ca tehnică de rezolvare a problemelor

Daniel Mihai Pantazi, Researcher, NLP Research Platform SRL

Modelul ierarhizării ideilor reprezintă un principiu de bază al tehnicilor de Programare Neuro Lingvistică. Acesta este utilizat cu precădere în intervențiile de tip Coaching Managerial. Tema de față își propune adaptarea metodei de lucru la cadrul specific mediului didactic.

Lucrarea este împărțită în trei segmente relaționate, pornind de la definirea termenilor, procedurile de aplicare și rezultatele estimate. Ca prim pas în soluționarea problemei vizate, tehnica de ierarhizare a ideilor include faza de abstractizare, de distanțare a persoanei în raport cu factorii emoționali. Pasul secundar este reprezentat de segmentarea și detalierea elementelor negative. Pasul terțiar este cel al flexibilizării analizei, prin identificarea unor elemente de mică anvergură, mai ușor de manipulat și de soluționat în etape succesive. Apelul la soluția complementară tip NLP poate contribui la creșterea interactivității procesului educațional și implicit la sporirea atractivității acestuia.

Cuvinte cheie: model ierarhizare, proces educațional, tehnici rezolvare probleme, Programare Neuro Lingvistică

Sensul vieții și valorile vieții la etapa de tranziție a tinerilor de la studii la muncă

Adriana Popovici, asist. univ., drd. Universitatea Liberă Internațională din Moldova

În prezent, trecerea de la studii la muncă reprezintă o etapă important și complexă în dezvoltarea personală și profesională a tinerilor, fiind adesea marcată de numeroase provocări și incertitudini, care le influențează capacitatea de adaptare și succesul pe termen lung. Această perioadă reprezintă trecerea de la mediul academic la cel profesional, ceea ce poate duce la experimentare și reevaluarea sensului și valorilor în viață. Teorii psihologice, precum etapele dezvoltării psihosociale ale lui Erikson, teoria valorilor Schwartz (1992), logoterapia lui Frankl, oferă informații valoroase despre această perioadă, pe măsură ce indivizii navighează în procesul complex de formare a identității, căutarea sensului și adaptarea valorilor.

Scopul acestui articol este de a investiga atât din punct de vedere teoretic cât și practic sensul și valorile vieții din perspectiva psihologică în această perioadă, concentrându-se asupra dezvoltării identității, căutării sensului și adaptării valorilor. Acest subiect este important întrucât identificarea factorilor care contribuie la dezvoltarea maturității sociale pot contribui la crearea unor strategii eficiente pentru sprijinirea tinerilor în această etapă a vieții. Literatura de specialitate scoate în

evidență faptul că sensul vieții, valorile au un impact semnificativ asupra comportamentului și atitudinilor tinerilor, precum și asupra așteptărilor lor în legătură cu cariera sa.

Cuvinte cheie: sensul vieții, valorile vieții, tranziție, tineri, muncă

Tradițional și modern în educație

Prof. Antoci Geneveva, gr. didactic I, Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Săbăoani

Educația înseamnă iubirea necondiționată a ființei umane, prin transmiterea sistematică și organizată a unor valori pentru dezvoltarea intelectuală, morală și fizică. Prin educație, omul se eliberează de întunericul din el și din jurul său, intrând în sfera luminii, al adevărului, al binelui, al dreptății, într-un cuvânt, al valorii.

Valoarea principiilor pe care trebuie să le aibă în vedere educatorul, nu scade oricât se modernizează epoca în care trăim. Modelul tradițional de predare nu răspunde noilor tendințe în didactica modernă, fiind fondat pe învățarea frontală-studiul manualului-chestionarea, pe un model de învățare pasiv. Noul model de învățare este un model activ și presupune implicarea directă a elevului în procesul de dezvoltare a capacităților de învățare, în asimilarea cunoștințelor și dobândirea gândirii critice.

În învățământul de tip tradițional, se cultivă competiția între elevi cu scopul ierarhizării acestora și activitatea individuală. Modelul învățământului modern face apel la experiența proprie a elevului, promovează învățarea prin colaborare, pune accentul pe dezvoltarea gândirii în confruntarea cu alții. Din punct de vedere educațional, internetul constituie o oportunitate interesantă, nouă, de instrument accesoriu al unor noi valori ce pot fi adăugate conținuturilor educative vehiculate în instituțiile școlare.

Noile sisteme de conectare și de comunicare pot accelera capacitățile comunicaționale, imaginative sau inventative, dar le și pot încetini sau stopa dacă nu sunt utilizate în chip judicios și, mai ales, în mod univoc. Oricât de performantă ar fi noua tehnologie, aceasta se cere a fi completă cu strategii tradiționale clasice de formare a abilităților umane.

Cuvinte cheie: educație, tradițional, modern, principii, valori

Principalele dificultăți de limbaj și corectarea acestora prin joc

Bargan Mura Daniela, Profesor învățământ preșcolar, grad didactic I, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași

Până la intrarea în școală, la vârsta de 6- 7 ani, copilul ajunge să stăpânească fonetismul limbii materne în general fără dificultăți în pronunțarea cuvintelor din vocabularul uzual. El trebuie să folosească un sistem gramatical destul de dezvoltat și să stăpânească, în linii mari, principiile conducătoare ale limbii în care se exprimă. Studiile de specialitate au stabilit că folosirea categoriilor morfologice flexionate în mod corect și integrarea cuvintelor în propoziții și fraze se perfecționează în jurul vârstei de 4 ani, că un copil la această vârstă trebuie să poată înțelege până la 2000 de cuvinte, urmând ca până la 6 ani numărul noțiunilor și al cuvintelor asimilate de copil să se dubleze. Din practica preșcolară am observat că apar cazuri de copii, care, adeseori întrebunțează cuvinte a căror semnificație este greșit sau deloc înțeleasă, apar cazuri de copii care nu vorbesc deloc chiar la 3- 4 ani

Cuvinte cheie: dificultăți de limbaj, joc, preșcolari, pronunție

MENTI QUIZ-instrument modern de evaluare folosit la ora de religie

Andrada Rusu, Profesor grad didactic I, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță”, Iași

La ora de religie sunt folosite diferite aplicații online considerate de către elevi atractive și interactive. Printre acestea, se află și aplicația mentimeter pe care elevii o cunosc sub denumirea de „MENTI” și este folosită adesea sub forma „MENTI QUIZ”.

Înainte de a folosi această aplicație este absolut necesar ca profesorul să-și creeze un cont și să selecteze unul dintre cele patru tipuri de planuri propuse de această aplicație, și anume: „Free”, „Basic”, „Pro” și „Enterprise”. Este bine de știut faptul că fiecare abonament propune anumite facilități care sunt utile în pregătirea orelor de curs. După ce contul a fost creat, cadrul didactic poate crea noua prezentare dându-i pentru început un titlu. Ulterior, profesorul va selecta tipul de prezentare dorit. Aplicația MENTIMETER propune și crearea unei prezentări de tipul „quiz competition” sub forma „Select Answer” sau „Type Answer”. Precizăm că vom exemplifica acest tip de conținut având un cont „free” care permite alcătuirea unui test.

Cuvinte cheie: MENTI QUIZ, evaluare, ora de religie

Când putem considera că este valorificat potențialul creativ al copilului?

Marcu Daniela, Profesor învățământ preșcolar gradul didactic I, Școala Gimnazială „Dimitrie A.Sturdza”, Grădinița cu program prelungit nr.2 Iași

Stimularea și dezvoltarea potențialului creativ în procesul instructiv-educativ din grădiniță sunt urmărite atât prin conținuturi, cât și prin obiectivele educative urmărite. Disponibilitățile psihice și cognitive ale copilului sunt numeroase, iar pentru stimularea creativității și educarea ei sunt necesare dezvoltarea competențelor lingvistice, curiozitatea, interesul pentru cunoaștere, dobândirea unor abilități dar și crearea unui cadru competitiv pentru implicarea copiilor într-o echipă sau la nivel de colectiv. Preșcolarii creativi se diferențiază de obicei de restul grupului prin idei și soluții originale. Aceștia observă conexiuni pe care alții nu le văd și au o capacitate deosebită de a inventa povești, iar noi, drept educatori trebuie să furnizăm mereu materiale inedite în toate centrele de activitate, să respectăm personalitatea fiecăruia, iar temele alese să fie de actualitate pentru a le menține trează curiozitatea.

Pornind de la premisa conform căreia fiecare copil dispune de un anumit potențial creativ, putem afirma că adulții implicați în creșterea și educația lor, părinți și educatori, sunt responsabili de valorificarea acestei capacități. Educatorii trebuie să încerce să se adapteze la ideile copiilor fără a încerca să structureze perspectivele acestora dacă acestea nu se potrivesc cu cele ale adulților și să-i încurajeze să experimenteze neapărat pentru a deveni un geniu, cât pentru experiență. De cele mai multe ori copilul, prin creație, își exprimă trăirile, sentimentele, trebuințele. Conduita creativă ludică este o premisă pentru viitorul comportament creativ care se va materializa în produse noi, originale, cu valoare socială. Deși este mai simplu, alături de jocul imitativ, jocul de mână a obiectelor asigură o dezvoltare treptată, deoarece copilul combină diferite mișcări și descoperă multiple utilizări ale obiectelor.

Copilul trăiește empatic personajul pe care îl joacă. Un joc sau exercițiu poate fi din forme geometrice, precum „Găsește toate posibilitățile”, joc prin care copilul desenează cât mai multe figuri pornind de la o formă geometrică dată, cerc, pătrat sau triunghi. Cei care desenează cele mai multe figuri au un grad de originalitate mai ridicat și se consideră ca fiind foarte creativi. Un factor important este cel verbal. Un joc oral în domeniul „limbă și comunicare” ar putea fi „Imposibilități” de genul „Zboară, zboară... casa, masa, trenul”. Pe lângă faptul că îi antrenează să gândească liberi este și deosebit de amuzant, fiecare copil încearcă să fie cât mai creativ, dar totodată să stârnească și râsul celorlalți.

„Privește norii” e un joc ce le dezvoltă imaginația și creativitatea, iar faptul că se desfășoară în aer liber le face mare plăcere copiilor. Sarcina jocului este de a găsi cele mai ciudate forme ale norilor și vom observa că unele denumiri chiar vor fi „ciudate,, dar nu e bine să intervenim niciodată sau să le sugerăm ce să gândească.

În Curriculumul pentru învățământul preșcolar sunt amintite obiectivele vizate domeniului estetic și creativ și anume formarea unor deprinderi de lucru pentru realizarea unor desene, picturi, modelaje. Lectura, muzica, desenul, pictura sau scrierea creativă se numără printre activitățile care stimulează cel mai bine dezvoltarea acestei abilități în rândul preșcolarilor. Preșcolăritatea este apreciată tot mai mult ca vârsta celor mai profunde experiențe educaționale din viața unei persoane. Prin tot ceea ce facem, noi, cei puși să modelăm personalități de la cea mai fragedă vârstă, vom canaliza tot potențialul creativ al copiilor spre treptele superioare ale cunoașterii, făcând mult mai facilă creativitatea și dezvoltându-le imaginația.

Cuvinte cheie: potențial creativ, disponibilități psihice și cognitive, copii, educator

Creșterea caracterului aplicativ al orelor de matematica – factor determinant în dezvoltarea competențelor cheie specifice

Anistoroae Carmen, prof. învă. Primar, Școala Primară „GH. Asachi” Iași

Scopul esențial pe care îl urmărește învățământul matematic nu se reduce la dimensiune informativă, ci prin predarea acestei discipline se realizează mai ales dezvoltarea raționamentului și a spiritului de receptivitate, a deprinderilor de gândire logică, de definire clară și precisă a noțiunilor de adaptare creatoare la cerințele actuale. În clasele I-IV se însușesc noțiunile de bază, “instrumentele” cu care elevul va “opera” pe tot parcursul vieții și pe care se clădește întregul sistem al învățământului matematic. Dacă sunt predate în mod sistematic, ținându-se seama de particularitățile de vârstă ale elevilor, dacă sunt însușite în mod conștient și temeinic, cunoștințele de matematică aduc o contribuție deosebită la dezvoltarea gândirii logice și creatoare, la dezvoltarea spiritului de receptivitate a elevilor.

Atunci când vorbim de *caracterul practic aplicativ al matematicii* putem să vedem cum la școlarul mic, contactul cu noțiunea de “număr natural” se produce de timpuriu, prin contactul direct cu mulțimi finite ale căror elemente sunt obiecte concrete. El învață îndeosebi prin intuiție și manipulare directă de obiecte, iar activitatea matematică reproduce spațiul fizic în care aceștia se dezvoltă. Privită în ansamblu, *competența matematică reprezintă capacitatea de a dezvolta și de a aplica gândirea matematică cu scopul de a rezolva un șir de probleme apărute în situații cotidiene.*

Cuvinte cheie: competențe cheie, matematică, particularități elevi

Aspecte psihopedagogice în dezvoltarea limbajului la copiii preșcolari

Corneanu Poliana Andreea, Profesor învățământ preprimar – gradul I, Școala Gimnazială ”Alexandru Vlahuță” Iași

„Omul este cel care comunică cu ceilalți în mediul în care trăiește, viața sa nefiind posibilă fără comunicare, iar dezvoltarea lui psihică este strâns legată de comunicare, în timp ce învățarea limbajului constituind un proces foarte laborios, complex și de durată, deosebit de important pentru întreaga sa existență. Maturizarea intelectuală a micuțului se află în concordanță cu învățarea conștientă a limbii române, având impact asupra dezvoltării psihologice a acestuia, dar și asupra felului în care își poate însuși primele elemente de cultură generală.

În procesul de comunicare cu indivizii din jurul său, copilul redă verbal, etalează, expune ceea ce a trăit, a văzut, a făcut și a gândit. Totuși, la vârsta preșcolară, limbajul se îmbunătățește și îi oferă copilului posibilitatea de a realiza relații complexe cu ceilalți copii dar și cu adulții, reușind mai apoi să-și exprime stările interioare și ideile, să-și organizeze activitatea psihică, dar să și înțeleagă și să acumuleze informații noi. Așadar, copiii trebuie încurajați să se exprime, întrucât acest lucru le va influența libertatea de manifestare.

Perioada vârstei preșcolare ocupă un rol important în viața copilului, deoarece aceasta lasă urme profunde asupra dezvoltării personalității implicând totodată și alți factori precum sensibilitatea, mobilitatea și flexibilitatea psihică. Din acest motiv, este denumită de multe ori perioada în care se conturează capacitățile intelectuale, practice și implicit calitățile morale ale copilului. În decursul preșcolarității, sub influența cerințelor crescute ale activităților de comunicare, se produce o asimilare rapidă a diferitelor aspecte ale limbii, apar și se dezvoltă noi funcții și forme ale limbajului care devine astfel mai încheșat, mai coerent. Așadar, însușirea corectă a tot ceea ce înseamnă vocabular al limbii materne constituie o premisă a însușirii acelor cunoștințe care fac din individ un membru folositor al societății.

Cuvinte cheie: dezvoltare limbaj, preșcolari, comunicare, personalitate

Realizare de conținut educațional digital

Gavril Alin, Profesor de limba engleză, Grad I, Școala Gimnazială „Alexandru cel Bun” Iași

SnagIT este o aplicație puternică și versatilă pentru capturarea și editarea de imagini și videoclipuri cu scopul de a crea conținut educațional. Aceasta oferă o gamă largă de instrumente de captură de ecran și de editare, precum și opțiuni de partajare și personalizare a tastelor de scurtătură. SnagIT este o alegere excelentă pentru utilizatorii care caută o soluție eficientă și ușor de utilizat pentru capturarea și editarea de imagini și videoclipuri.

Cuvinte cheie: conținut educațional, digital, capturare, editare imagini, video

Tipare de atitudini creative identificate în stilul managerial educațional

Călin Roxana Elena, Absolventă a facultății de Psihologie în cadrul Univ. Petre Andrei, Iași, Life coach, Consilier în dezvoltare personală, Instructor yoga pentru copii

Ca obiectiv am urmărit să identific tiparele de atitudini creative tipice pentru 8 stiluri manageriale în câmpul managementului preșcolar. În același timp am urmărit să evidențiez diferența dintre leadership și management, creativitatea fiind factor principal distinctiv. Consider că este foarte important cine conduce o instituție de învățământ, întrucât acesta/aceasta dă tonul succesului în acest cadru. Atitudinea creativă este o componentă foarte importantă a creativității în leadership și influențează atât stilul persoanei în cauză cât și al metodei sale de conducere.

Ipoteze de cercetare. Presupunem că anumite stiluri manageriale sunt întâlnite mai frecvent în practică, în sensul că stilurile manageriale ca: întreprinzătorul, realistul, participativul, organizatorul, sunt mai des întâlnite decât stilurile: autoritarul, demagogul, oportunistul, birocratul. Presupunem că fiecare stil managerial va avea un tipar focalizat de atitudini creative. Presupunem că unele atitudini creative sunt prezente la tipuri de stil managerial.

Eșantionul. Subiecții sunt manageri în sistemul preuniversitar. În studiu au fost implicați 37 de manageri din instituții de învățământ preuniversitar. Metode de analiză. Obiectivul propus a condus, în primul rând, la identificarea stilului managerial pe care îl are fiecare manager din studiul nostru, prin aplicarea „Chestionarul pentru identificarea stilului managerial” (A. Gherguț) cu ajutorul căruia managerii își identifică stilul managerial. Chestionarul permite acordarea unui punctaj pentru fiecare dintre cele 8 stiluri manageriale, însă pentru acuratețea metodologică, am ales stilul dominant, și anume acela care are scorul cel mai mare.

În al doilea rând am aplicat „Chestionarul de atitudini creative” (M. Roco, J.M.Jaspard), pentru a identifica tiparul de atitudini creative. Analiza descriptivă cu ajutorul căreia am calculat mediile atitudinilor creative pentru a selecta acele atitudini care au mediile cele mai mari și constituie un pattern, a fost făcută cu ajutorul testului chi-pătrat, metodă descriptivă care analizează distribuția frecvențelor pentru variabilele categoricale, ordinale. Testul examinează dacă categoriile care formează distribuția se grupează într-un tipar anume, au o structură bine definită, sau dimpotrivă apar întâmplător. În acest fel am putut analiza tiparele care apar în cazul atitudinii creative, la fiecare stil managerial în parte.

Cuvinte cheie: management educațional, leadership, psihologie managerială și organizațională, cercetare, dezvoltare profesională, creativitate

SECȚIUNEA II

Impactul inteligenței artificiale asupra procesului educațional

Moderatori:

- ✓ Prof. Mirela Marin, Director Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- ✓ Prof. Maxim Gabriela, Director adjunct Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- ✓ Psiholog, Murariu Dănuț

Spre o nouă cultură a muncii și învățării în spațiul digital

Gabriela Marinescu, Prof.univ.dr., Universitatea de Medicină și Farmacie "Gr.T. Popa" din Iași

Schimbările aduse de IA necesită noi activități și abilități (digitale) care vor modifica învățarea și munca, deplasând accentul de la memorarea faptelor la trecerea la inovare, antreprenoriat, învățare continuă și lucru multidisciplinar.

Rețeaua Personală de Învățare prezintă o schimbare radicală față de abordările tradiționale ale educației și dezvoltării profesionale de sus în jos și creează oportunități de învățare atunci când și după cum este necesar, mai degrabă decât agregarea tuturor cunoștințelor în evenimente de învățare „o singură dată” sau „din când în când”. Învățarea devine personalizată și de precizie. Psihologia vocațională, adaptabilitatea carierei, autogestionarea carierei, perspectiva viitorului și dezvoltarea identității sunt toate asociate cu pregătirea fiecăruia de a face față provocărilor și sarcinilor dezvoltării carierei, învățării într-o cultură digitală.

Profesorii sunt într-o provocare majoră: cum vor oferi educație de precizie, adecvată fiecărui individ? Cum vor transmite nu informații multe care să fie memorate, ci sinteze și analize, studii de caz bazate pe gândire critică, comunicare rezonantă, îndemn spre creativitate și colaborare?

Instituțional și individual, cultura digitală presupune: - conectarea scopului și valorilor la învățarea pe tot parcursul vieții; - stimularea și susținerea comportamentului de învățare: cursuri personalizate și instrumente de învățare digitală, feedback regulat; - identificarea capacităților și abilităților viitoare prin analize predictive și prescriptive care să conducă la strategii clare pentru a oferi indivizilor claritate și îndrumare cu privire la cum arată viitorul în educație și pe piața muncii; - integrarea incertitudinii și riscului în scenariile de învățare.

Integrarea membrilor unei organizații în noua fizionomie impusă de IA, are nevoie de acțiuni paralele din partea reprezentanților statului, managerilor, practicienilor, beneficiarilor/utilizatorilor. IA pătrunde în orice domeniu și nu poate fi ignorată. Și în condițiile în care statul și instituțiile de învățământ vor acorda suport suficient transformărilor produse de tehnologiile digitale, este rândul fiecăruia să se adapteze și reinventeze continuu.

Cuvinte cheie: IA, cultura muncii, cultura învățării, spațiu digital

Viața 3.0 între Page și Musk. Inevitabilitate și evoluție în epoca raționalităților multiple
Tudor Marian Pitulac, Prof. univ. dr., Universitatea “Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Utilizând tipologia lui Max Tegmark, ne concentrăm pe forma de viață care își poate reconfigura atât corpul (hardware) cât și mintea (software). Așezăm axa astfel încât Larry Page să fie la polul care privește cu optimism nerăbdător către această formă de viață născută de - și, consideră el - pentru specia umană. La polul celălalt se află Elon Musk, uitându-se activ îngrijorat în zare către amenințarea existențială pe care o percepe din partea aceluiași coviețuitor tot mai prezent. Pentru acomodarea inevitabilei evoluții care va conduce de la inteligența artificială către rațiunea artificială, avansăm sintagma raționalitate multiplă. Pentru că vom avea raționalitate 2.X, corespunzătoare vieții 3.X, dar și raționalitate 1.X, care va fi unul dintre rezultatele activităților precum cea girată de Musk prin Neuralink. Integrarea aspirațional simbiotică dintre rațiunea umană și capacitatea potențial nelimitată de prelucrare a informației de către diverse dispozitive foarte probabil incorporabile biologic va duce specia umană supraviețuitoare către versiuni ale rațiunii așa cum o cunoaștem astăzi. În plan educațional, asta va duce la limită tendința de diminuare a dimensiunii informative. Tot mai des apare întrebarea: care vor fi ocupațiile care vor veni să le suplinească pe cele care vor dispărea? În sens formativ, există însă o interogație fundamentală: care vor fi instanțele de socializare care vor veni să le suplinească pe cele care vor dispărea din mulțimea celor specifice raționalității 1.0, pentru a face posibile noi versiuni ale acesteia?

Cuvinte cheie: inevitabilitate, evoluție, raționalitate multiplă, evoluție

Artificial Intelligence: The Friend or Foe of Foreign Language Learning?
"I can help learn a language, but I can't completely replace a human teacher."
(ChatGPT - OpenAI artificial intelligence).

Cătălin Drăcșineanu, Conf. univ. dr., “Petre Andrei” University, Iași

Artificial intelligence is in fashion. We hear a lot about cognition, expert systems, human-computer interaction. Is this an important development that can be of interest to

teachers, and more particularly to language teachers? What exactly is artificial intelligence (AI) and how does it relate to language teaching? Is AI the future of language learning? When it comes to acquiring new knowledge, artificial intelligence plays a rather mixed role. It can be both a coach and a companion in learning a new language. The possibilities of this technological application in the field of languages are endless. However, all technological progress comes with a disrupting thunder in our daily lives and the goal of this article is to shed some light on the pros and cons of AI in learning a foreign language.

Keywords: artificial intelligence, foreign language learning, computer-assisted learning, language applications

Inteligența artificială în psihologie

Bîtca Lucia, psiholog, grad didactic I, dr., Youth Clinic

Psihologia inteligenței artificiale se referă la studiul modului în care oamenii interacționează cu sistemele inteligente și cum acestea afectează psihologia umană. Acest domeniu de cercetare se concentrează pe efectele psihologice ale inteligenței artificiale asupra comportamentului uman, precum și pe dezvoltarea de sisteme inteligente care sunt capabile să interacționeze în mod eficient cu oamenii.

Inteligența artificială are un potențial enorm în psihologie, deoarece poate fi utilizată pentru a îmbunătăți diagnosticul și tratamentul tulburărilor mentale, precum și pentru a înțelege mai bine procesele cognitive și comportamentale.

Cuvinte cheie: inteligența artificială, psihologie, diagnostic, tulburări mentale

Utilizarea tehnologiilor Cloud Computing în procesul educațional

Liviu CIOBANU, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Cloud Computing oferă o abordare modernă a învățării. Prin integrarea tehnologiilor cloud în procesul educațional, se oferă acces online la infrastructura informațională necesară atât profesorilor cât și cursanților.

Profesorii vor putea să partajeze planuri de lecție rapid și eficient, să conceapă teme și teste online. Cursanții pot accesa informațiile de oriunde și oricând, de pe orice dispozitiv conectat la Internet. Platformele de e-learning facilitează comunicarea dintre profesori și cursanți prin forumuri de discuții, canale de chat, sisteme automate de trimitere a temelor, de comunicare a notelor, a materialelor de la curs etc. Utilizarea tehnologiilor cloud contribuie la îmbunătățirea conținutului educațional și a metodologiei de predare.

Cuvinte cheie: tehnologii, Cloud Computing, proces educațional

Creșterea motivației elevilor din ciclul liceal prin aplicarea surselor multimedia de către psihologi școlari

Maximciuc Victoria, dr., conf.univ, grad didactic I, psiholog școlar, învățământ special, UPS „Ion Creangă”

Subiectul acestui studiu este cercetarea asupra influenței tehnologiilor multimedia asupra dezvoltării motivației de învățare în rândul școlărilor. Acest studiu a fost realizat în cadrul Liceului Teoretic Mihai Viteazul mun Chișinău în rândul elevilor de două clase de a zecea. În realizarea studiului s-au folosit următoarele metode: studiul motivației învățării M. Lukyanova; determinarea nivelului de motivare a lui N. Luskanova. La etapa experimentului constatator a fost măsurat nivelul de motivare al

elevilor din ambele clase, care corespundea nivelului „scăzut” și „mediu” pentru respondenți. În urma experimentului constatator, a fost elaborat un program formativ pentru creșterea nivelului de motivație folosind prezentări multimedia, clipuri audio și video, manuale electronice, table interactive cât și teste online în principalele domenii de activitate ale unui psiholog școlar. În timpul experimentului de control s-a observat o creștere a nivelului de motivație. Pe baza rezultatelor studiului, se poate concluziona că utilizarea tehnologiilor multimedia contribuie la creșterea nivelului de motivație pentru învățare și, prin urmare, afectează direct performanțele elevilor.

Cuvinte cheie: motivație, surse multimedia, psihologi școlari

Neurofeedback - instrument terapeutic de recuperare în tulburările de neurodezvoltare

Alice Pruteanu, lector univ. dr., Universitatea ”Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Neurofeed-back (NFB), este o variantă de biofeedback în care se folosește analiza semnalelor EEG. Mai este denumit și training cu interfața creier-calculator (brain-computer interface – BCI). Această tehnică de învățare oferă feedback pacientului despre cum lucrează creierul său la reducerea simptomelor psihice și neurologice, despre cum este îmbunătățită performanța dar și sănătatea acestuia. Metoda în sine presupune faptul că activitatea electrică a creierului reflectă starea mentală a pacientului și poate fi îmbunătățită prin antrenament.

Terapia neuro feed-back este folosită pe glob de mai bine de 40 de ani. Tulburările de neurodezvoltare care răspund pozitiv la terapia neurofeedback sunt : tulburarea hiperactivă cu deficit de atenție (ADHD), tulburarea din spectrul autist (TSA), inclusiv sindromul Asperger, tulburările instrumentale. Lucrarea face o trecere în revistă a metodei de training a creierului cu neurofeedback (NFB) și rezultatele cunoscute până acum în terapia recuperatorie a principalelor tulburări de neurodezvoltare (ADHD, TSA, tulburările instrumentale), combinată cu alte forme de terapii adecvate pacientului și cazuisticii.

Cuvinte cheie: neuro feed-back, tulburări de neurodezvoltare, antrenament, dezvoltare

Unele aspecte cu privire la eficientizarea activităților din cadrul departamentului de resurse umane cu ajutorul inteligenței artificiale

Bujor Anca-Liliana, Lector univ. dr. Universitatea ”Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Economie

Resursa cea mai importantă a unei organizații o reprezintă angajații. Pentru a-și atinge obiectivele socio-economice pe termen lung, o organizație trebuie să -și motiveze angajații, să-i facă mulțumiți, aceștia având un rol semnificativ în construcția și creșterea companiei.

În era digitală, tehnologia informației s-a integrat în toate sectoarele, inclusiv în departamentele de HR, sub diverse forme precum sistemele informaționale de resurse umane (HRIS), planificarea resurselor întreprinderii (ERP), analiza HR, data mining, chatbot HR etc. Inteligența artificială își face din ce în ce mai mult simțită prezența în majoritatea domeniilor de activitate, prin reducerea și chiar eliminarea necesității implicării umane în realizarea anumitor activități. A devenit o tehnologie emergentă, care ajută organizația să se dezvolte la un nivel mai înalt.

Așa spre exemplu, chatbot-ul este folosit pentru toate tipurile de activități, inclusiv în domeniul HR. Scopul oricărui chatbot este acela de a ajuta și de a face interacțiunea cât mai comodă pentru om, reprezentând o soluție care ușurează activitatea în orice companie. Este un sistem de comunicare eficient care poate fi folosit atât între angajați, cât și între clienți, pentru a efectua unele lucrări orientate spre comunicare, fără nicio intervenție umană. Un chatbot de HR poate ajuta la îmbunătățirea relațiilor din departamentul de resurse umane, inclusiv la eficientizarea proceselor de recrutare și salarizare, automatizând astfel anumite interacțiuni ale angajaților cu cei din HR. Fluxurile de lucru pot fi configurate în funcție de nevoile afacerii.

În concluzie, digitalizarea departamentului de resurse umane cu ajutorul inteligenței artificiale nu numai că elimină monotonia activităților repetitive, dar reușește să eficientizeze fluxul de lucru pentru membrii din toate departamentele, conexiunea cu locul de muncă fiind din ce în ce mai mult influențată de interacțiunile digitale.

Cuvinte cheie: resurse umane, inteligența artificială, chatbot, automatizare

Inteligența artificială – provocări, limite, actualități și perspective în contextual evoluției umanității

Călcâi Liviu Dordoruț, student anul III, Universitatea ”Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, specializarea Psihologie

Experiența subiectivă umană este extrem de dificil de modelat și imitat în cadrul unui sistem artificial. Modul în care se simte sau ar trebui să se simtă o entitate ca urmare a traversării unui proces sau fenomen este esența acestei trăiri subiective specifice organismelor vii. Vom detalia în această lucrare, aspectele pozitive ale utilizării tehnologiilor bazate pe inteligența artificială în multiple domenii ale activității umane, dar vom aduce în prim-plan mai ales limitele care par a fi greu de depășit în acest domeniu, în ciuda stadiului avansat de dezvoltare a științei actuale.

Cuvinte cheie: experiență subiectivă, tehnologii, inteligență artificială

SECȚIUNEA III

Actualitate școlară și perspective socio-emoționale

Moderator:

- ✓ Lector univ. dr. Lavinia Pruteanu, prodecan Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea ”Petre Andrei” din Iași
- ✓ Prof. Bargan Mura, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- ✓ Prof. Laura Bejenaru, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași
- ✓ Prof. Ursache Mărioara, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași

De la didactogenie la patologie. O analiză succintă privind evoluția fenomenului de erodare a capacității de învățare - From didactogeny to pathology. A brief analysis regarding the evolution of the phenomenon of erosion of the learning ability

Mihai ȘLEAHTIȚCHI, doctor habilitat în psihologie, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova (Chișinău, Republica Moldova)

Didactogenia constituie un indicator expresiv al dezadaptării școlare. De îndată ce-și face apariția, ca urmare a greșelilor de comunicare comise - voluntar sau involuntar – de către cadrele didactice, ea pune presiuni nedorite pe discipolii acestora, dezorganizându-le toată activitatea și toate tipurile de relații. Întrucât, prin energiile pernicioase pe care le posedă, fenomenul avut în vedere dezorganizează procesul de instruire, punând sub semnul îndoielii buna desfășurare a acestuia, este de la sine înțeles că îngrijorările care se impun într-un asemenea caz trebuie să vizeze – mai întâi de toate și în mod special – capacitatea de învățare a școlărilor sau, mai exact, modul și măsura în care tipul vizat de capacitate este supus erodării. Datele de care dispunem – ne referim atât la constatările pe care am

reușit să le extragem din literatura de specialitate, cât și la propriile observații legate de ținuta comportamentală inadecvată a cadrelor didactice - arată că, *ad extremum*, influența nefastă pe care didactogenia, în calitatea ei de factor patologizant, o exercită asupra capacității de a învăța își găsește expresie în cel puțin trei ipostaze de factură fenomenologică: (i) apariția retardului școlar, (ii) diminuarea capacității de procesare a informațiilor și (iii) dereglarea motivației pentru învățare.

Cuvinte-cheie: didactogenie, retard școlar, retrapaj, insucces școlar, oboseală, surmenaj, demotivare

Didactogeny is an expressive indicator of school maladaptation. As soon as it appears, as a result of communication mistakes committed - voluntarily or involuntarily - by teachers, it puts undesirable pressure on their disciples, disorganizing all their activity and all kinds of relationships. Since, the phenomenon in question disrupts the training process by the pernicious energies which it possesses, calling into question its proper conduct, it is evident that the worries which appear in such a case must concern - first of all and in particular - the learning capacity of the pupils or, more precisely, the manner and extent to which the targeted type of capacity is subjected to erosion. The data we have - we refer both to the findings that we have managed to extract from the specialized literature and to our own observations related to the inappropriate behavior of teachers - show that, *ad extremum*, the detrimental influence that didactogeny, as a pathological factor, has over the ability to learn is expressed in at least three phenomenological situations: (i) the occurrence of school delays, (ii) decreased ability to process information, and (iii) disrupted motivation to learn.

Keywords: didactogeny, school delay, retake, school failure, fatigue, overwork, demotivation

Impactul factorilor nefavorabili în perioada crizelor de vârstă

Savca Lucia, conf. univ. dr., Institutul de științe penale și criminologie aplicată din Chișinău

Autorii Psihologiei dezvoltării remarcă în dezvoltarea copilului câteva perioade de criză, ce delimitează trecerea de la o perioadă de vârstă la alta - cea de la 1, 3, 7, 11 – 16 ani. Specific pentru toate perioadele de criză devin schimbările inopinate în conduita minorului: copiii devin mai capricioși, încăpățânați, intră în conflict cu semenii și adulții: – părinții, educatorii. Comportamentul aberant este condiționat de insatisfacția interioară pe care o percepe copilul ce se manifestă prin negativism, încăpăținare, încordare, tensiune, frustrare, anxietate sporită. În perioada de criză copilul nu devine agresiv față de adult, dar dorește să obțină satisfacția propriilor nevoi, dorințe. Crizele de vârstă sunt acutizate de factori familiali și școlari nefavorabili: stresul frecvent, surmenajul, violența în familie sau în colectivul de copii, impactul negativ al grupului de referință, condițiile nefavorabile din mediul ambiental, în special cel familial. Totalitatea de factori nefavorabili, în care se dezvoltă minorul servesc sol fertil pentru declanșarea tulburărilor psihice, emoționale și comportamentale.

Fiecare perioadă de criză este condiționată de anumiți factori personali, de schimbările care au loc în dezvoltarea psiho-fizică a copilului. Aceste schimbări generează noi trebuințe care necesită să fie satisfăcute. Acutizarea relațiilor dintre adult și copil pot declanșa tulburări emoționale, psihice și comportamentale. Cea mai acută criză de vârstă a copilului și cea mai îndelungată în timp (4-5 ani) este cea pubertară. Studiile demonstrează că anume din cauza condițiilor nefavorabile în vârsta pubertară poate evolua psihopatia, se acutizează unele trăsături de caracter, care devin extrem de proeminente. Condițiile favorabile din familie și din colectivul de copii, toleranța și înțelegerea de către adulți a acestui comportament, ajută copilul să depășească mai ușor această perioadă fără mari conflicte și abateri pregnante în comportament.

Cuvinte cheie: criza de vârstă, factori nefavorabili, comportament

Strategii de profilaxie și diminuare a stresului parental în situații de confruntare cu comportamente de bullying în școală.

Silvia Briceag, doctor în psihologie, conferențiar universitar, șefa Catedrei de psihologie, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova

Eugenia Timco, Psiholog, Centrul regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor Nord (tip BARNAHUS), Bălți, Republica Moldova

Stresul afectează întreaga familie, uneori evoluând fără să ne dăm seama până când ne afectează viața de zi cu zi. Ne obișnuim astfel cu un stil de viață mai puțin sănătos, cu agitație și oboseală la cote ridicate. Când părinții sunt stresați, copiii preiau deseori agitația lor și de multe ori acest lucru le afectează comportamentul și starea psiho-emoțională.

Neil Kurshan spunea că „...cea mai importantă sarcină a noastră ca părinți este să creștem copii care vor fi oameni decenti, responsabili și grijulii, dedicați să facă din această lume un loc mai drept și mai plin de compasiune”. Putem modela pentru noi și copiii noștri o lume mai caldă, mai blândă care va risipi întunericul și izolarea. Pentru a reuși, părintele trebuie să modeleze mai întâi de toate în propria persoană ceea ce dorește să vadă în propriul copil, căci copilul întodeauna va oglindi comportamentul părintelui său.

În lucrarea dată ne-am propus să analizăm stresul parental dintr-o perspectivă, considerăm noi, destul de importantă și actuală, anume stresul parental în situații de confruntare cu comportamente de bullying în școală. Cunoaștem că fenomenul de bullying a atras atenție sporită în ultimul deceniu. Atunci când vorbim despre bullying, pentru mulți din noi, copiii sunt cei care apar sub „lupa microscopului” din cauză că ei sunt cei implicați în aceste acțiuni violente, fie că sunt victime, martori sau abuzatori. Pe de o parte, din punctul nostru de vedere această abordare este corectă, căci nemijlocit vom fi interesați de cei care sunt implicați direct în acțiunile de bullying, dar pe de altă parte apar mai multe întrebări, ce fac și ce se întâmplă cu părinții copiilor afectați de fenomenul dat, cum fac ei față acestor situații? Cum să acționeze părintele pentru bunăstarea sa și bunăstarea copilului său? Sunt întrebări pe care dorim să le analizăm și la care să găsim răspunsuri.

Considerăm că este important să analizăm corelația acestor fenomene pentru a ne convinge încă o dată că toți părinții prezintă sau induc un model de comportament și un sistem de valori copiilor lor.

Majoritatea dintre părinți induc respect când sunt calmi și lucrurile merge așa cum doresc ei, dar dacă sunt crescuți într-un mediu stresant și ostil copiii vor învăța să fie agresivi.

Considerăm că comportamentul de bullying poate deveni un agent stresor pentru părinte și odată ce un eveniment este considerat a fi potențial stresant, există o serie de strategii cognitive, emoționale și comportamentale pe care părinții le pot folosi pentru a minimiza reacția de stres care poate rezulta. Astfel, în lucrarea de față vom identifica care sunt strategiile de coping ale părinților ce se confruntă cu comportamente de bullying și cum le putem schimba sau transforma pentru a preveni și diminua starea de stres. Vom demonstra că strategiile de coping adaptative, concentrate pe probleme, au influențele lor pozitive nu numai asupra reducerii reacțiilor de stres care decurg din experiențele stresante, ci și asupra atenuării efectelor dăunătoare ale stresului asupra relației părinte - copil.

Cuvinte cheie: bullying, școală, profilaxie, stres parental

Manifestarea stresului la adolescenți în mediul școlar

Losii Elena, conferențiar universitar, dr. în psihologie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Stresul este una dintre cele mai grave probleme ale lumii contemporane. Studiile au arătat că stresul excesiv în perioada adolescenței poate avea un impact negativ asupra sănătății atât fizice, cât și psihice, lăsând sechele pe toată viața. Adolescența este o perioadă marcată de vulnerabilitate și schimbare, de presiuni venite din partea societății, a părinților și a schimbărilor de identitate personală. Având în vedere transformările fizice și psihice prin care trec adolescenții pentru a-și construi o nouă

identitate, stresul pentru ei reprezintă o problemă frecventă și o adevărată provocare. În articol sunt prezentate rezultatele unui studiu experimental privind manifestarea stresului la adolescenți aflați în preajma susținerii examenelor de bacalaureat. Am presupus că: există o relație direct proporțională între evaluarea caracterului stresogen al situațiilor specifice mediului academic și nivelul de stres general; există diferențe de gen în ceea ce privește manifestările de ordin fiziologic resimțite de adolescent atunci când se confruntă cu o situație de stres; există diferențe de gen în ceea ce privește metodele la care recurg adolescenții pentru a face față stresului. În demersul de cercetare au participat 100 subiecți, elevi ai claselor a XII-a

Cuvinte cheie: stres, adolescenți

The study of fears at children of different ages

Racu Iulia, conferențiar universitar, doctor habilitat, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Racu Igor, profesor universitar, doctor habilitat, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Anxiety is considered a normal and often healthy human emotion. When a human being experience disproportionate levels of anxiety, it might become a clinical disorder. Anxiety is frequently encountered at children and adolescents and knows a particular development depending on age, gender and changes in psycho-social and individual factors, and is accompanied by configurations in personality traits. Anxiety in children manifests itself in situational dimension and has the shape of distinct restlessness, concerns and fears.

The article describes a comparative study of anxiety in children. The research target included 230 preschoolers and junior schoolchildren. Through applying The unfinished sentences test (A. И. Захаров) and Ollendick phobias' scale we investigated the anxieties, restlessness, concerns and fears. As results we established that for preschooler's anxieties, restlessness, and concerns is caused by their immediate reality or by their own imagination meanwhile junior schoolchildren develop fears about a bigger world beyond their close environment.

Key-words: anxiety, restlessness, concerns, fears, preschoolers, junior school children

Comportamentul antisocial la elevi: tehnologii de prevenție /profilaxie Antisocial behavior in students: technologies of prevention/prophylaxis

Angela Cucer, doctor în psihologie, conferențiar cercetător, Institutul de Cercetare, Inovare și Transfer Tehnologic, al UPSC „Ion Creangă”, Chișinău, Republica Moldova

Articolul prezentat pune în discuție o problemă importantă cercetată de mai mulți specialiști din diferite domenii, inclusiv psihologie: comportamentul antisocial al elevului. Comportamentul antisocial se referă la orice tip de comportament care contravine normelor și legilor sociale, prezentând un grad înalt de severitate. În context sunt prezentate unele caracteristici ale elevilor cu comportament antisocial manifestate prin: dezechilibru psihologic, pierderea contactului cu realitatea, incapacitatea judecății și autocriticii, lipsă de atașament emoțional față de membrii familiei, minciuni, cruzime, atitudine inadecvate față de semenii, agresivitate, comițând acțiuni de violență etc. Atestăm o creștere considerabilă a numărului de elevi cu comportamente antisociale. Conform datelor statistice Ministerului Afacerilor Interne (2020), infracțiunile cel mai des comise de minori rămân a fi furturile, cu o pondere de 56,3% din total, jafurile – 6,6%, cazurile de huliganism – 4,0%, vătămările intenționate – 2,0% și violuri – 1,2%, precum și alte infracțiuni – 29,9%. Articolul reflectă unele sugestii privind

strategiile de prevenție/profilaxie psihologică în caz de comportament antisocial la elevi și a rolului psihologului școlar în acest proces.

Cuvinte-cheie: comportament antisocial, profilaxie, prevenție, asistență psihologică.

The presented article discusses an important problem researched by several specialists in different fields, including psychology: the antisocial behavior of the student. Antisocial behavior refers to any type of behavior that contravenes social norms and laws, presenting a high degree of severity. In the context, some characteristics of students with antisocial behavior are presented through: psychological imbalance, loss of contact with reality, inability to judge and self-criticize, lack of emotional attachment to family members, lies, cruelty, inappropriate attitude towards peers, aggressiveness, committing actions of violence etc. We witness a considerable increase in the number of students with antisocial behaviour. According to the statistical data of the Ministry of Internal Affairs (2020), the crimes most often committed by minors remain thefts, with a share of 56.3% of the total, robberies – 6.6%, cases of hooliganism – 4.0%, injuries intentional – 2.0% and rapes – 1.2%, as well as other crimes – 29.9%. The article reflects some suggestions regarding psychological prevention/prophylaxis strategies in case of antisocial behavior in students and the role of the school psychologist in this process.

Key words: antisocial behavior, prophylaxis, prevention, psychological assistance.

Factorii cognitivi ai securității psihologice la adolescenți: aspectul de gen

Pleşca Maria, dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Relevanța problemei prezentate în articol este determinată de rolul securității psihologice în dezvoltarea adolescentului pe fondul creșterii necesității de securitate în societatea modernă, de necesitatea identificării factorilor care o influențează. Scopul studiului este de a stabili natura relației dintre variabilele cognitive și securitatea psihologică a adolescentului, ținând seama de gen. Conform ipotezei cercetării, caracteristicile de gen ale adolescentului, care determină componenta cognitivă a atitudinii față de sine și față de lume, afectează securitatea psihologică. Rezultatele arată corelații semnificative între gen și convingerile de bază ale adolescentului, siguranța mediului educațional și componentele securității psihologice; influența constantă a masculinității și feminității asupra atitudinii adolescentului față de lume și față de sine, asupra componentelor și caracteristicilor securității psihologice. Datele studiului demonstrează impactul genului asupra componentei cognitive a securității psihologice: caracteristicile de gen și convingerile adolescentului sunt esențiale pentru securitatea lui psihologică; influența genului asupra cognițiilor despre calm și securitate este mai pronunțată la genul feminin decât la masculin. Sentimentul de securitate al unui adolescent cu trăsături feminine se datorează, în mare măsură, încrederii în cei din jur, credința într-o lume mai bună și dreaptă, iar al unui adolescent cu trăsături masculine - o convingere în capacitatea personală de a ține sub control evenimentele.

Cuvinte cheie: factori cognitivi, securitate psihologică, gen

Depresia și anxietatea în rândul adolescenților în timpul pandemiei COVID-19

Sandovici Anișoara, Conf. univ. dr., Universitatea „Vasile Alecsandri,, din Bacău

Pandemia cu noul coronavirus (COVID-19) a afectat regiuni extinse din întreaga lume. Studiile recente au arătat niveluri accentuate de suferință psihologică în rândul persoanelor expuse în mod diferit la epidemia COVID-19 (Wang și colab., 2020, Zhang și colab., 2020). Adolescenții, o populație vulnerabilă, și-au desfășurat programul școlar în mediul on-line, iar majoritatea activităților zilnice, în interior. Această transformare a stilului de viață, precum și amenințarea de a fi infectat, a corelat semnificativ cu apariția și manifestarea tulburărilor depresive și anxioase la adolescenți. Fără intervenții psihologice adecvate, depresia și anxietatea prezentă în rândul adolescenților persistă adesea și la vârsta

adultă, ceea ce vulnerabilizează factorii de risc ai bolilor legate de vârstă, cum ar fi bolile cardiovasculare (Danese și colab., 2009, Jones, 2013). Dovezile directe care reflectă depresia și anxietatea în rândul adolescenților în timpul pandemiei cu COVID-19 sunt incomplete. Acest studiu oferă câteva repere privind modul de experimentare a depresiei la copiii și adolescenții din România în perioada pandemiei COVID -19. Chestionarele aplicate în vederea colectării datelor, administrate on-line au fost: Scala de auto-evaluare a depresiei pentru copii și Screening privind tulburările legate de anxietatea copilului. Aceste chestionare a fost accesibile în mediul online în perioada ianuarie-februarie 2021. Un număr de 348 de persoane au completat chestionarul, din care 306 de chestionare au fost valide. Analiza datelor statistice a sugerat că genul, vârsta, nivelul de educație al părinților, persoana cu care stă adolescentul în timpul săptămânii, exercițiile fizice au fost asociate în mod semnificativ cu depresia, iar genul, exercițiile fizice, îngrijitorul au fost factori asociați semnificativ cu anxietatea. În concordanță cu studiile anterioare, fetele au prezentat un risc mai mare de depresie și anxietate în timpul COVID-19. Adolescenții mai mari au fost mai deprimați decât cei mai mici. Cu toate acestea, nu a fost identificată nicio asocieră în ceea ce privește anxietatea atunci când a fost vorba de grupe diferite de vârstă. Există un fenomen comun potrivit căruia copiii sunt lăsați acasă în zilele de săptămână fără niciun însoțitor. Datele au indicat că adolescenții care erau singuri acasă în timpul săptămânii aveau mai multe șanse să fie deprimați și anxioși în timpul pandemiei cu COVID-19. Practicarea exercițiilor fizice a fost asociată atât cu apariția depresiei, cât și a anxietății și a arătat un efect protector pentru sănătatea mentală a adolescenților în timpul acestei urgențe de sănătate publică globală.

Cuvinte cheie: depresie, anxietate, adolescenți, pandemie, COVID 19

Orientări și tendințe ale pedagogiei universitare din perspectivă sociologică și psihologică

VICOL Marta Iuliana, lector univ. dr., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Pedagogia s-a afirmat de-a lungul istoriei ca *știința specializată în studiul teoriei și al practicii educației*. În epoca modernă, în secolele XIX –XX, a evoluat ca *pedagogie științifică* dezvoltată în condiții și raporturi de interdisciplinaritate cu mai multe științe sociale și umane, în mod special cu *psihologia* și *sociologia*.

Abordarea sociologică a pedagogiei a contribuit la dezvoltarea științelor educației în cadrul unor ramuri noi: sociologia educației, economia educației, politica educației, planificarea educației, mai nou managementul educației și al școlii, al clasei de elevi și al lecției. Sunt noi ramuri ale pedagogiei, dezvoltate ca științe ale educației, care analizează relația dintre educație și societate, privită în ansamblul său, între dimensiunile și formele generale ale educației și principalele subsisteme ale sistemului social: economic, politic, cultural, comunitar, etc.

Paradigma pedagogiei psihologice este centrată asupra cerințelor educației și ale educatului de ordin *cognitiv*, raportate la procesele empirice și logice (*reprezentarea, gândirea* etc.), dar și de ordin *noncognitiv* – cu referință la interesele elevului, la atitudinile sale afectiv-motivaționale și volitiv-caracteriale – și *psihomotor*, raportate la deprinderile și conduitele psiho-motorii *speciale*, necesare în anumite domenii (educație fizică, educație artistică, educație profesională), dar și *generale* (utile în toate activitățile de instruire școlară și extrașcolară).

Cuvinte cheie: educație, pedagogie psihologică, instruire școlară, sistem social, managementul educației.

Rolul psihologului școlar în gestionarea situațiilor de conflict în instituția de învățământ general
Tatiana Lungu, psiholog, grad didactic superior, Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică, cercetător științific, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” Chișinău, Republica Moldova

Lucrarea de față prezintă o sinteză a activității psihologului școlar privind gestionarea situațiilor de conflict în instituțiile de învățământ general, având ca obiectiv general reducerea incidenței manifestărilor acestora. Deși misiunea instituției de învățământ presupune asigurarea unui mediu educațional prietenos, securizat fizic și afectiv, care să contribuie la bunăstarea și dezvoltarea armonioasă a tuturor elevilor, astăzi tot mai frecvent asistăm la situații de tensiune și conflicte în rândul elevilor, nemulțumiri din partea părinților privind organizarea procesului educațional și epuizarea profesională a cadrelor didactice, care influențează autoeficacitatea în activitățile școlare. Drept urmare, acțiunile privind soluționarea conflictului trebuie realizate complex, continuu prin implicarea tuturor actorilor educaționali (directorul instituției, directorul adjunct, coordonatorul ANET, psihologul școlar, diriginte, familia copilului), având în vedere consecințele nocive și implicațiile pe care le generează acest fenomen pe termen lung în societate.

Cuvinte cheie: psiholog școlar, simptome depresive, adolescenți, reziliența

Evenimentele de viață și simptomele depresive la adolescenți. Factori de protecție asociați cu reziliența.

Nechifor Constantin, lector univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Depresia este o problemă de sănătate publică în rândul adolescenților și este important să se identifice factorii care pot ajuta la prevenirea dezvoltării simptomelor depresive în rândul acestora. Acest studiu și-a propus să investigheze asocierea dintre evenimentele negative de viață și simptomele depresive în rândul adolescenților și să examineze influența și contribuțiile factorilor de protecție personală, socială și familială legată de reziliență.

Cuvinte cheie: depresie, adolescenți, reziliența

Structura latentă a performanței

Constantin Bere, lector univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Ideea că aspectele performanței sunt generale pentru o gamă largă de joburi nu este nouă, doar că până acum a fost examinată mai cu seamă la nivel conceptual și mai rar la nivel empiric. Tendințele mai recente indică dezvoltarea unui set-nucleu de itemi care pot fi folosiți (1) pentru a testa empiric diferite modele de factori latenți ai performanței și (2) pentru a forma baza unei măsurari care poate fi utilizată pentru a obține date despre criteriul performanței generale în muncă.

Cuvinte cheie: performanță, testare empirică, factori latenți

Rolul psihoterapiei experiențiale în ameliorarea anorexiei nervoase

CARANFIL Narcisa-Gianina, lector univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

În ultimele decenii, prevalența tulburărilor de alimentație a crescut dramatic. Nomenclatura psihiatrică actuală (DSM-5; APA, 2013) clasifică tulburările de alimentație în trei sindroame clar definite, și anume anorexia nervoasă, bulimia nervoasă și tulburarea de alimentație excesivă. Debutul cazurilor cu cea mai mare relevanță clinică are loc în adolescență sau la vârsta adultă tânără și este mult mai în rândul persoanelor de sex feminin comparativ cu cele de sex masculin. Riscul pentru dezvoltarea tulburărilor de alimentație este condiționat de factori genetici, neurohormonali, familiali, psihologici (de exemplu, experiențele individuale negative sau evenimentele de viață traumatizante) și socioculturali. Anorexia nervoasă este o tulburare mintală debilitantă care are consecințe biologice, psihologice și sociale profunde. Deși incidența generală a anorexiei nervoase este considerabil stabilă în ultimele decenii, amploarea în rândul adolescenților a crescut. Diferite tipuri de intervenții psihoterapeutice (de

exemplu: terapia de familie, terapia cognitiv-comportamentală, terapia comportamentală dialectică, terapia interpersonală etc.) sunt utilizate pentru a trata tulburările de alimentație.

Cu toate acestea, beneficiile tehnicilor experiențiale (de exemplu, terapia centrată pe emoții sau gestalt terapia) au fost mai puțin explorate. Prezenta comunicare își concentrează atenția pe o adolescentă cu vârsta de 19 ani care a acuzat simptome specifice anorexiei nervoase. Sunt trecute în revistă plângerile, rezultatele evaluării inițiale, scopurile ședințelor terapeutice, tehnicile de lucru, precum și beneficiile intervenției bazate pe metode experiențiale (de exemplu: tehnica scaunului gol, metapozițiile, resemnificarea cognitivă etc.). Implicațiile practic-aplicative sunt discutate avându-se în vedere potențialul psihoterapiei experiențiale în asistarea adolescenților cu tulburări de alimentație.

Cuvinte cheie: experiențial, anorexie, bulimie nervoasă

Educația emoțională – premisă actuală a dezvoltării personalității elevilor

Vrabii Violeta, doctor în psihologie, lector universitar, Centrul de Formare Continuă și Leadership, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Educația emoțională la etapa actuală reprezintă o misiune importantă în dezvoltarea personalității elevilor. Emoția în contextul psihopedagogic reprezintă modalitatea de percepere a relațiilor, este reacția specifică la un eveniment particular. Importanța emoțiilor este evidentă prin faptul că ele asigură supraviețuirea, participă la luarea deciziilor, mențin emoțional comunicarea, stabilesc limite și reprezintă unitatea speciei umane. Având efect dezadaptiv sau valoare adaptivă, emoția este caracterizată de expresiile emoționale, adică conduite emoționale expresive. Expresiile emoționale îndeplinesc rolul de comunicare, de influență a conduitei, de autoreglare și astfel, contribuie la reglarea și stabilitatea emoțională. În fapt, programele de învățarea emoțională și socială SEL reprezintă o structură integră de implementare a educației emoționale în școli.

Cuvinte cheie: educația emoțională, emoție, expresii emoționale, rolul expresiilor emoționale, stabilitate emoțională, reglarea emoțiilor, învățarea emoțională și socială SEL.

Emotional education – current premises of students' personality development

Emotional education at the current stage represents an important mission in the development of students' personality. Emotion in the psychopedagogical context represents the way of perceiving relationships, it is the specific reaction to a particular event. The importance of emotions is evident because they ensure survival, participate in decision-making, maintain emotional communication, set boundaries and represent the unity of the human species. Having maladaptive effect or adaptive value, emotion is characterized by emotional expressions, that is, expressive emotional behaviors. Emotional expressions fulfill the role of communication, behavior influence, self-regulation and thus, contribute to emotional regulation and stability. In fact, emotional and social SEL learning programs represent an integral framework for implementing emotional education in schools.

Keywords: Emotional education, emotion, emotional expressions, the role of emotional expressions, emotional stability, emotion regulation, emotional and social SEL learning.

Psychological research of adolescent affectivity in the Republic of Moldova

Batog Mariana, cercetător științific, doctorand ULIM, *Institutul de Cercetare, Inovare și Transfer Tehnologic* din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, Republica Moldova

The concept of affectivity is often presented as an integrative psychological construct of elementary affective states, emotions, moods, feelings and passions. This article highlights the latest scientific research and psychological studies conducted in the Republic of Moldova on adolescent affectivity. In this context, psychological research is mentioned that addresses the peculiarities of

adolescent affectivity, affective problems that occur at this age or emotional problems that are generated by current social conditions and challenges; in the article are elucidated information and data with reference to anxiety, negative emotions, academic anxiety, depression, empathy, tolerance, feeling of gratitude, feeling of loneliness in adolescents, etc. Also, effective ways to overcome emotional problems and develop positive affectivity in students of this age category are proposed.

Key words: affectivity, adolescence, psychological research, affective problems, ways of developing positive affectivity.

Motivația la adolescenți: metode de psihodiagnostic și intervenție psihologică - Motivation in adolescents: methods of psychodiagnosics and psychological intervention

Batog Mariana, cercetător științific, doctorand ULIM, *Institutul de Cercetare, Inovare și Transfer Tehnologic* din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, Republica Moldova

Motivația este prezentată ca un fenomen dinamic, multidimensional, ca o forță motrică a întregii dezvoltări umane. Conceptul de motivație poate fi explicat prin intermediul noțiunilor de optimism, dăruire, perseverență, dorință de a reuși, interese, aspirații de viitor etc. Vârsta adolescenței este caracterizată ca o perioadă în care are loc conturarea scopurilor, aspirațiilor de viitor, o perioadă a viselor. În acest articol, explicăm noțiunea de motivație, prezentăm care este specificul motivației la adolescenți din perspectivă psihologică., catalogăm cele mai recente cercetări psihologice la acest subiect. De asemenea, enumerăm și descriem unele metode de psihodiagnostic a motivației la adolescenți și expunem metode și tehnici de intervenție psihologică în scopul eficientizării și dezvoltării motivației la adolescenți.

Cuvinte cheie: motivație, caracteristici ale motivației la adolescenți; metode de psihodiagnostic, motivarea adolescentului; metode și tehnici de intervenție psihologică.

Motivation is presented as a dynamic, multidimensional phenomenon, as a driving force of all human development. The concept of motivation can be explained through the notions of optimism, dedication, perseverance, desire to succeed, interests, aspirations for the future, etc. The age of adolescence is characterized as a period when the shaping of goals, aspirations for the future, a period of Dreams takes place. In this article, we explain the notion of motivation, we present what is the specificity of motivation in adolescents from a psychological perspective., we catalog the latest psychological research on this topic. We also list and describe some methods of psychodiagnosis of motivation in adolescents and expose methods and techniques of psychological intervention to improve and develop motivation in adolescents.

Key words: motivation, features of motivation in adolescents; methods of psych diagnosis, adolescent motivation; methods and techniques of psychological intervention.

Particularitățile dezvoltării relaționale la adolescenți în contextul provocărilor societale

Furdui Emilia, cercetător științific, ORCID ID: 0000-0001-6097-8682, *Institutul de Cercetare, Inovare și Transfer Tehnologic* în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, Republica Moldova

Prin această lucrare, ne-am propus să evidențiem care sunt implicațiile în domeniul dezvoltării competenței relaționale a adolescenților și al adaptării acestora la noile cerințe pe care le-au adus schimbările societale contemporane din ultimul timp. Problematika este una complexă și implică mai multe perspective de abordare: psihologică, sociologică, culturală etc. Perspectiva asupra căreia ne-am

oprit în prezenta lucrare implică o dimensiune aflată la interfața dintre psihologie și sociologie axată pe progresele comunicării științifice, conținuturilor specifice acțiunii de învățare sistematică, cultura comunicării, relaționării în mediul școlar etc.

Cuvinte-cheie: provocări societale, învățământ liceal, adolescent, competența de relaționare, particularități psihologice, personalitate

Comportamente agresive la preadolescenții contemporani – diferențe de gen **Nemeș Madocsa Nandor**, doctorand, Universitatea de stat “Ion Creangă”

Preadolescența este o perioadă deosebit de importantă pentru studiul comportamentelor agresive, deoarece această etapă de dezvoltare a fost legată de o creștere generală a agresivității, comportamentelor rebelioase și antisociale. Este important să distingem diferențele între sexe și preferințele pentru tipul de agresivitate dintre băieți și fete, pentru a putea adresa eficient aceste probleme. Studiul a fost efectuat pe 219 preadolescenți (49.3% gen masculin, 50.7% gen feminin), iar evaluarea a fost efectuată cu ajutorul chestionarului agresivității Buss-Perry. Au fost observate diferențe semnificative la nivelul agresivității verbale, fizice și totale, dar nu am putut identifica diferențe statistice semnificative pentru ostilitate și furie. Concluzionăm că este important ca aceste rezultate să fie considerate în planificarea intervențiilor care au ca scop reducerea agresivității la preadolescenții, fiind necesară o adresare ajustată la specificul de gen.

Cuvinte cheie: comportamente agresive, preadolescenți, diferențe de gen

Dimensiuni psihologice ale durerii de cancer

Roșca Tatiana, doctorand, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău
Crăciunescu Claudia, student, ciclul II, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău

Tema legată de durerea în cancer, reprezintă astăzi un interes relevant, mai ales pentru psiho-oncologi. Lucrarea reprezintă o analiză holistică a bolii cronice, cu focus pe cancer și reliefează semnificația durerii sub aspect personal, social și psiho-afectiv. Pune accent pe durerea ca boală în cadrul altei boli (cancer) și pe durerea de cancer, dincolo de simptom, ca paradigme noi de interpretare a suferinței oncologice.

Cuvinte-cheie: cancer, suferință, durere, pacient oncologic, boală cronică.

Securizarea emoțională a învățării

Drobotă Mariana Milina, prof. Psihopedagogie specială, grad did.I, Școala Gimnazială Specială ” Constantin Păunescu” Iași

Învățarea este un proces de creștere, de evoluție, de adaptare, de interacțiune cu mediul. Când un copil se simte în siguranță, are curaj în căutare, explorare, experimentare. Sentimentul de siguranță îl ajută să poată gestiona atenția, energia și efortul. Cercetările au arătat că un copil nesigur se joacă, explorează și relaționează mai puțin, iar emoțiile puternic negative (furie, nedreptate, rușine, teamă, nemulțumire, insuficiență....) împiedică activarea cortexului prefrontal, acolo unde are loc învățarea. Mai simplu spus, sentimentul de siguranță face posibilă învățarea. Ajutându-i pe copiii să se simtă în siguranță, creștem șansele ca învățarea să fie un proces intern, conștient, în care

asocierea cotextelor educaționale cu emoții pozitive asigură durabilitate învățării și pot avea valoare metacognitivă.

Cuvinte cheie: securizare, emoțional, învățare, educație

Relația părinți-copil și raportarea acestora la securitatea emoțională a copilului în mediul educațional

Popa Roxana, Student doctorand, Anul 1, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, Republica Moldova

Lucrarea de față înfățișează premisele unui mediul educațional ce prezintă diferite lacune privind modul de raportare a profesorilor, colegilor și părinților la clasa de elevi. Această meta-analiză își propune să aducă o nouă abordare a mediului educațional și a interacțiunii desfășurate în unitățile de învățământ, afectând în mod repetat securitatea emoțională a elevului. Unitățile de învățământ au ca scop educarea, îndrumarea și ținerea sub control a diferitelor comportamente indezirabile din punct de vedere social între colegii de clasă. Discrepanțele care apar în urma bullying-ului școlar, valorile și nevoile părinților, dar și ale elevilor sunt problematicile pe care meta-analiza le-a abordat.

Cuvinte cheie: relația părinți-copii, securitate emoțională, mediu educațional

Exerciții pentru a îmbunătăți concentrarea la copii

Nedelcu Marius Constantin, prof. înv. primar gradul II, Șc. Gimn. „Alexandru Vlahuță”

Capacitatea de atenție se dezvoltă pe măsură ce are loc dezvoltarea cognitivă a copilului. Din acest motiv, pe măsură ce progresează în creștere, copiii pot menține atenția mai mult timp. Menținerea atenției este influențată și de alte variabile precum circumstanțele în care se desfășoară activitatea, contextul și alți stimuli de mediu și personali. Dacă unele dintre aceste variabile pot fi controlate, vom îmbunătăți concentrarea. Din acest motiv în această lucrare voi trasa liniile directoare care pot promova atenția și concentrarea pentru sarcinile școlare precum și câteva exerciții și jocuri care pot fi folosite pentru a antrena aceste abilități la nivel general.

Cuvinte cheie: concentrare, dezvoltare cognitivă, atenție, sarcini școlare

Modalități de realizare a valorilor morale în învățământul primar

Prof. **Dodu Irina**, Școala Gimnazială „Al.I. Cuza” Ruginosa, județul Iași

Valorile morale sunt repere importante, care ne conturează personalitatea, care se manifestă într-o societate, aflată mereu în schimbare. Societatea traversează un moment în care este important să redescoperim ideea de toleranță, de respect, de acceptare a ceea ce este diferit.

Prin educația morală se realizează formarea și dezvoltarea conștiinței și a conduitei morale echivalent cu profilul moral al elevului. Metodele și mijloacele educației morale care pot fi aplicate cu succes sunt: explicația morală, convorbirea morală, povestirea morală, exemplul moral, exercițiul moral, analiza de caz. Toate acestea pot fi aplicate pentru elevii noștri în vederea transmiterii cunoștințelor necesare, pentru înțelegerea practicilor care fac să funcționeze un grup, o comunitate, o societate.

Cuvinte cheie: valori morale, personalitate, educație morală

Îmbunătățirea atitudinii liceenilor față de antreprenoriat prin expunere

Robu Alina, doctorand, Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă Chișinău, Republica Moldova

Antreprenoriatul local este un mijloc important al dezvoltării economice, dar atitudinile culturale s-ar putea să nu susțină întotdeauna acest demers. Această cercetare vizează testarea posibilității de îmbunătățire a atitudinii față de antreprenorat printr-un proiect educațional și prin expunerea elevilor de liceu la antreprenori din comunitatea locală. Studiul include 147 de elevi, cu vârste cuprinse între 16 și 18 ani, împărțiți în grup de control și grup experimental. În urma intervenției s-a observat o modificare pozitivă în privința atitudinilor față de antreprenorat la nivelul grupului experimental, fără modificări semnificative în cazul grupului de control. Magnitudinea efectului expunerii liceenilor la antreprenori este foarte mare, cu un coeficient Cohen $d=2.48$. Pe baza rezultatelor considerăm că este important și benefic să oferim tinerilor oportunități de a cunoaște întreprinzători locali și de a se familiariza cu procesul antreprenorial.

Cuvinte cheie: antreprenorat local, atitudinea liceenilor, expunere

Interacțiunea socială la preșcolari prin modelare comportamentală

Popel Cezara, doctorand, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău

În cadrul interacțiunilor sociale, copiii își dezvoltă anumite abilități de relaționare și învață noi comportamente. Interacțiunile sociale ale preșcolarului sunt influențate de felul în care copiii își gestionează emoțiile, propriile reacții și comportamente. Din punct de vedere al creșterii și dezvoltării optime și corecte a copiilor, este necesar să acordăm o mai mare atenție dezvoltării comportamentului emoțional și al celui social al copiilor.

Studiile arată că focalizarea pe ceea ce face bine copilul este mult mai eficientă în dobândirea comportamentelor sociale adecvate și în estomparea comportamentelor problematice, decât utilizarea pedepselor. Înțelegerea importanței respectării normelor și cerințelor sociale, dar și formarea atitudinii afective corespunzătoare la preșcolari, devin un criteriu de apreciere a faptelor proprii și a celor din jur. Rolul hotărâtor îi revine aici antrenării preșcolarului într-o activitate plină de conținut pe care ar executa-o în comun cu alți copii și adulți.

Cuvinte cheie: interacțiune socială, preșcolari, modelare comportamentală

Analiza teoretico-conceptuală a conștientizării

Ina Moraru, asistent universitar, Universitatea Libera Internațională din Moldova

În societatea contemporană un loc deosebit este oferit susținerii și empatiei în situații de nedeterminare. Una din condițiile de a menține stabilitatea în aceste timpuri deloc stabile este conștientizarea. Conceptul de conștientizare este în legătură directă cu așa fenomene cum este *conștiință*, *conștientizare*, *conștiința de sine*. Natura conștientizării determină conștientizarea acțiunii, ceea ce ar putea determina în continuare conștientizarea comportamentului. Omul își poate controla comportamentul său prin procesul de conștientizare, iar aceasta, la rândul său, reprezintă nu numai o componentă psihică, dar și un element de actualizare a resurselor personale. În articolul prezent ne propunem să reflectăm fenomenul conștientizării din perspectiva diferitor abordări teoretice.

Cuvinte cheie: conștientizare, comportament, resurse personale

Dimensiuni ale expunerii adolescenților la violență

Sofrone Iulian-Constantin, student anul III, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială (programul de studii universitare de licență Psihologie)

Coordonator științific: Lector univ. dr. **Gianina Narcisa Caranfil**, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Aflată în strânsă legătură cu predispoziția spre agresivitate, violența este un fenomen indezirabil cu numeroase consecințe psihologice, sociale, juridice, culturale și economice. În ultimele decenii, eforturile cercetătorilor s-au concentrat pe identificarea categoriilor populaționale vulnerabile, a factorilor de risc, formelor de manifestare, precum și a impactului negativ pe care violența îl are asupra victimelor directe și indirecte. Studiul cantitativ realizat într-un eșantion format din 123 adolescenți cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani și-a propus investigarea prevalenței și a variabilelor asociate expunerii adolescenților la diferite forme de manifestare a violenței, care au fost diferențiate în funcție de severitatea consecințelor în planul funcționării fizice, psihice și sociale. Participanții au completat o versiune prescurtată ($k = 53$ itemi) a *Chestionarului experiențelor de viață* (Gavrilovici, 2004) care a fost utilizat într-un studiu focalizat pe expunerea la violență și variabilele corelate acesteia în rândul copiilor și al adolescenților instituționalizați. Constatările anchetei sunt îngrijorătoare deoarece evidențiază un risc destul de ridicat pentru victimizarea directă în familie, școală și comunitate prin amenințări, palmuiuri sau lovituri, bătăi și alte forme ale abuzului fizic și psihologic. Școala pare să fie un mediu foarte vulnerabil atât pentru expunerea directă, cât și pentru cea indirectă (în calitate de martor). Comunicarea prezintă un set de măsuri destinate prevenirii manifestărilor violente care au loc în familie, la școală sau în comunitate, precum și a consecințelor negative pe care acestea le au.

Cuvinte cheie: agresivitate, violență, risc, adolescenți

Atitudinea și anxietatea față de studiul matematicii în rândul elevilor de vârstă școlară mică
Chiriac Andreea, masterand anul II, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială (programul de studii universitare de master *Consiliere educațională și intervenție în orientarea școlară și vocațională*)

Coordonator științific: Lector univ. dr. **Gianina Narcisa Caranfil**, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

În rândul copiilor de vârstă școlară mică, studiul matematicii contribuie în mod consistent la structurarea și dezvoltarea funcțiilor cognitive executive, precum și a proceselor intelectuale. Matematica este o disciplină de studiu importantă care face parte dintre domeniile urmărite în evaluarea achizițiilor la sfârșitul ciclurilor de învățământ obligatorii. Din aceste motive, stimularea motivației pentru studiul matematicii reprezintă un obiectiv major atât al cadrelor didactice, cât și al părinților. Totuși, matematica este un domeniu teoretic și practic dificil, motiv pentru care poate genera anxietate care se asociază cu deprecierea nivelului achizițiilor, precum și cu rezultate slabe la testele de evaluare. Prezenta comunicare științifică sumarizează *background*-ul conceptual și metodologic, respectiv rezultatele unui studiu cantitativ realizat într-un eșantion de 264 elevi în clasele a III-a și a IV-a. Investigația a urmărit determinarea relațiilor dintre atitudinile pe care elevii de vârstă școlară mică le manifestă față de matematică, anxietatea față de această disciplină de studiu, respectiv alte variabile socio-demografice (sexul, treapta școlară și rezidența). Participanții au fost recrutați din cinci instituții de învățământ preuniversitar pentru a completa un protocol standardizat care a inclus trei secțiuni. Două dintre acestea au fost versiunile în limba română pentru instrumentele *Math and My Survey* (M&MS; Adelson și McCoach, 2011), respectiv *Math Anxiety Questionnaire* (MAQ; Wigfield și Meece, 1988). Datele comparative și cele corelaționale au oferit suport pentru două dintre cele cinci ipoteze de lucru. Comparativ cu băieții, fetele au evidențiat un nivel mai ridicat al emoțiilor negative față de studiul matematicii. Atât pentru întregul eșantion de elevi, cât și pentru subeșantioanele diferențiate în funcție de sex, dimensiunile atitudinii față de matematică (și anume percepția cu privire la autoeficacitatea în

domeniul matematicii, plăcerea de a face matematică, respectiv percepția cu privire la utilitatea matematicii) au corelat negativ, semnificativ din punct de vedere statistic, respectiv cu valori absolute cuprinse între 0.17 și 0.60 cu fațetele anxietății față de matematică (griji și emoții negative). Rezultatele studiului sunt discutate prin raportarea la implicațiile teoretice și la practica predării matematicii în ciclul de învățământ primar.

Cuvinte cheie: anxietate, atitudini, matematică

Tipuri de conflicte în relația profesor – elev

Leancă Oana, studentă anu III, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Coordonator științific: **PRUTEANU Lavinia Maria**, lector univ. dr., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Scopul prezentei lucrări este evidențierea posibilelor situații conflictuale în relația profesor-elev, dar și metode de rezolvare ale acestora. În introducere sunt prezentate o serie de delimitări conceptuale cu privire la tipurile de conflicte ce pot fi întâlnite în mediul școlar. Un spațiu special este dedicat identificării conflictelor dintre profesori și elevi. În prima parte este prezentată relația eficientă profesor-elev, iar în a doua parte sunt prezentate principalele tipuri de conflicte întâlnite în mediul școlar. Cu privire la problematica abordată lucrarea prezintă o serie de exemple care evidențiază situațiile conflictuale din mediul școlar în relația profesor-elev dar și posibile soluții de gestionare a acestora.

Concluziile care reies din aceste exemple relevă faptul că prevenirea conflictelor din relația profesor-elev este absolut necesară pentru a avea o stare de echilibru, atât în mediul profesional, cât și în cel personal. Cadrele didactice se confruntă adesea cu elevi care au o atitudine de respingere față de mediul școlar, o insuficientă motivație pentru studiu sau alte atitudini care îngreunează procesul de predare. Toate aceste aspecte trebuie manageriate cu mare atenție pentru a nu obține rezultatul opus față de cel pe care ni l-am propus. Abordarea acestui tip de elevi necesită pe lângă o bună pregătire profesională în domeniu și o cunoaștere amplă a psihologiei școlare.

Cuvinte cheie: relația profesor-elev, situații conflictuale, rezolvarea conflictelor.

Submodalitățile. Principiu de bază al tehnicilor de Programare Neuro Lingvistică

Ana-Maria Roșca, Studentă, anul 3 la Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, în cadrul Universității "Petre Andrei" din Iași, Manager la NLP Research Platform SRL

Submodalitățile reprezintă un principiu de bază al tehnicilor de Programare Neuro Lingvistică. Acesta este utilizat în aproape toate tipurile de intervenții prin Coaching.

Tema de față își propune adaptarea metodei de lucru la cadrul specific mediului didactic. Lucrarea este împărțită în trei segmente relaționate, pornind de la definirea termenilor, procedurile de aplicare și rezultatele estimate. Apelul la soluția complementară tip NLP poate contribui la creșterea interactivității procesului educational și implicit la sporirea atractivității acestuia. V-ar plăcea să cunoașteți o tehnică prin care să vă schimbați starea la comandă? Ați încercat să scăpați de ticuri sau de diverse alimente în mod conștient și nu ați reușit? Cât de util ar fi pentru voi să cunoașteți o tehnică rapidă prin care să schimbați o convingere nedorită? V-ar plăcea să știți ce schimbări minore puteți face în interiorul vostru ca să produceți schimbări majore în exterior? De câte ori v-ați gândit să schimbați trecutul și v-ați dat seama că nu puteți? Ce ar fi dacă nu ați schimba trecutul, dar ați învăța cum să vă schimbați perspectiva asupra lui? Ați afirmat sau ați auzit în jurul vostru expresii de genul: Imaginea aia nu-mi dă pace! Doar la ea mă gândesc! – ar fi util ca printr-o intervenție de câteva minute să oprești acea imagine?

Sintetizand, voi prezenta următoarele aspecte: 1. Ce sunt submodalitățile și unde le identificăm în viața de zi cu zi; 2. Tehnicile NLP care folosesc SMD; 3. Elemente critice folosite în lucrul cu SMD

(care sunt cele mai importante aspecte de care trebuie să ținem cont atunci când folosim SMD);
4. CUM să descoperim SMD în cadrul unei intervenții.

Întregul comportament uman este un produs al stării mentale în care ne aflăm la acel moment și haideți să vedem modalitatea în care fiecare dintre noi construiește astfel de stări. Ei bine, le construim în interior, în același mod în care le experimentăm în exterior: prin intermediul simțurilor noastre. Chiar de foarte multe ori spunem că lucrurile trebuie să aibă un sens pentru noi ca să le putem înțelege. Noi creăm experiențele interioare în principal în imagini, sunete și senzații.

Prin intermediul submodalităților putem să modificăm stări. La baza stărilor pe care noi le avem există anumite Reprezentari Interne care se creează pe bază de imagini, sunete și senzații. Ceea ce noi învățăm să facem cu ajutorul submodalităților, este să operăm la nivelul acestor reprezentări interne astfel încât să producem schimbările pe care ni le dorim.

Cuvinte cheie: modalități, proces educațional, tehnici rapide de rezolvare a problemei, Programare Neuro-Lingvistică

Oportunități și riscuri, ca efecte ale consumului de social media la adolescenți

Coordonator științific: lector univ. dr. **Stărică Elena- Cristina**
student **Greco (Voloagă) Paula Elena**, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași,

Modalități de evaluare a burnout-ului

Coordonator științific: lector univ. dr. **Stărică Elena- Cristina**
student **Apetrăchioaei Elena-Roxana**, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Relația dintre stilul de atașament al adultului și locul controlului

Coordonator științific: lector univ. dr. **Stărică Elena- Cristina**
student **Fătu (Serban- Fătu) Alina**, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Efectele sentimentului de ambivalență maternală

Coordonator științific: lector univ. dr. **Stărică Elena- Cristina**
student **Mirela Jigoreanu (Pazuc)**, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Influența migrației asupra calității vieții membrilor familiei

Coordonator științific: lector univ. dr. **Stărică Elena- Cristina**
student **Mihalache Ionuț**, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea „Petre Andrei” din Iași

SECȚIUNEA IV

Intervenții în asistența socială

Moderatori:

- ✓ Lector univ. dr. **Oana Bădărău**, Universitatea „Petre Andrei” din Iași
- ✓ Dr. **Roxana Necula**, președinte Colegiul Național al Asistențelor Sociale – Sucursala Teritorială Iași
- ✓ Asistent social **Diana Cârstoiu**, DGASPC Iași
- ✓ Lector univ. dr. **Adina Iulia Șandru**, Universitatea „Petre Andrei” din Iași

Drepturile Omului și Mecanismele de implementare a Convențiilor Internaționale cu privire la promovarea, garantarea și asigurarea drepturilor copilului, în România

Karacsony Niculina, Director General Adjunct Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași; Lector univ dr - cadru didactic asociat

România se află la peste 30 de ani distanță de momentul în care și-a schimbat atitudinea vis-a-vis de OM și drepturile sale, odată cu schimbarea regimului totalitar aflat la putere până în decembrie 1989. Schimbările mult așteptate și dorite de o societate rămânească în care bunăstarea, respectul față de om și nevoile sale și libertatea de exprimare, erau la începutul anului 1990, concepte străine conștiinței colective și interzise ca așteptări dar, ele au devenit brusc, subiecte de interes pentru întreaga populație și o preocupare permanentă a statului în a le promova și garanta. În acest context, întrebarea este, a reușit România oare să se alinieze statelor lumii în care drepturile omului și respectiv drepturile copilului sunt subiecte curente de interes general și sunt garantate prin instituțiile statului, cu o alocare suficientă de resurse? Prin materialul care urmează, autorul acestei lucrări încearcă să răspundă din perspectiva sa de practician în domeniul asistenței sociale, cu o experiență în acest domeniu construită de-a lungul celor 28 ani de activitate desfășurată în serviciile publice de asistență socială, destinate copilului și familiei sale.

Cuvinte cheie: drepturile omului, drepturile copilului, instituțiile statului, resurse

Colaborarea interinstituțională – unul dintre pilonii reintegrării sociale a persoanelor private de libertate

Cosmina Mihaela Marangoci, Comisar de poliție penitenciară (șef serviciu asistență psihosocială),
Ștefan Bostan, Comisar de poliție penitenciară (director adjunct reintegrare socială)

În sens larg, colaborarea se referă la activitățile din domeniul educațional, psihologic și social realizate în interiorul sau în exteriorul penitenciarului cu sprijinul reprezentanților comunității. Colaboratorii pot fi voluntari (persoane fizice), reprezentanți desemnați ai instituțiilor publice și organizațiilor neguvernamentale.

Conform H. G. nr. 157 /2016, art. 187 la *activități pot participa, în calitate de colaboratori, consilieri de probațiune, voluntari și reprezentanți ai instituțiilor publice și organizațiilor neguvernamentale*, iar în acord cu Strategia națională de reintegrare socială a persoanelor private 2020-2024, un obiectiv important la nivel național este *asigurarea continuității intervenției destinate persoanelor care au executat pedepse sau măsuri privative de libertate, prin preluarea cazurilor și acordarea asistenței în perioada postdetenție*. În sens restrâns, asistentul social colaborează constant pentru a soluționa problemele cu care se confruntă beneficiarii.

Demersurile educaționale, sociale și psihologice pentru reintegrarea socială a persoanelor private de libertate încep din primele zile ale executării pedepsei privative de libertate. Rezolvarea problemelor sociale (menținerea și reluarea legăturii cu membrii familiei, încadrarea într-un grad de handicap, depunerea dosarului pentru pensionare, întocmirea actului de identitate, oficierea de căsătorii, etc) apărute pe perioada executării pedepsei nu se pot realiza decât cu sprijinul celorlalte instituții publice și organizații neguvernamentale din zona de apartenență a beneficiarului sau din localitatea unde își are sediul penitenciarul. Asistentul social din penitenciar are ca atribuții de serviciu consilierea și medierea socială. Reîntoarcerea în comunitate a beneficiarului, după executarea pedepsei, se poate realiza cu sprijinul familiei sau/și a instituțiilor. În prezentare se vor surprinde principalele obiective ale Strategiei naționale de reintegrare socială a persoanelor private 2020-2024, în ce condiții se realizează colaborarea, importanța colaborării și principalii parteneri din comunitate.

Cuvinte cheie: reintegrare socială, persoane private de libertate, comunitate

Consecințele adicțiilor comportamentale în rândul tinerilor. Rolul asistenței sociale preventive

Cormoș Viorica-Cristina, conf. univ. dr., Universitatea ”Ștefan cel Mare” din Suceava

Adicția comportamentală este definită ca ansamblul de consecințe problematice persistente și recurente ale unui comportament care generează dependență. Tinerii care sunt dependenți de jocuri la săli de joc, jocurile online (sau pe calculator), de pornografie, de sport, de mesaje online etc. dau dovadă de o reducere a capacității de a-și controla comportamentul. Pierderea controlului îi expune unui pericol semnificativ, din moment ce îi poate face să se simtă conduși de comportamentul adictiv și lipsiți de voință și motivația necesare pentru a-și guverna viața.

Asistența socială preventivă are un rol important în diminuarea și prevenirea formării unor astfel de comportamente. Este necesar ca tinerii să fie informați cu privire la consecințele care pot să apară și îndrumați către specialiști și programe specifice acolo unde este cazul. De asemenea, este important ca părinții să fie informați că pe lângă dependența de substanțe sunt și alte pericole potențiale pentru copiii lor. Școala are un rol esențial în acțiunile de prevenire a acestor tipuri de comportamente. Astfel, scopul acestui articol este de a evidenția rolul asistenței sociale preventive în diminuarea și eliminarea comportamentelor adictive, prin acțiuni de informare și conștientizare în școli și în comunități.

Cuvinte cheie: adicție comportamentală, tineri, consecințe, prevenție, școală, comunitate

Maternitatea timpurie și riscul de părăsire a copilului în unitățile sanitare

Lect. univ. dr. **Oana Lăcrămioara Bădărău**, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Fenomenul „copiilor cu copii” a plasat România în topul clasamentului european (primul loc la mamele sub 15 ani). Magnitudinea acestui fenomen social este îngrijorătoare, sarcina în adolescență având numeroase consecințe negative asupra viitoarelor mame, dar și asupra copiilor care se nasc într-un mediu vulnerabil și supus riscurilor sociale. Situația este una aparte implicând o multitudine de factori sociali, psihologici, medicali sau economici. Cunoașterea și înțelegerea impactului acestora asupra diadei mamă-copil are un rol important în menținerea și consolidarea relației, pentru dezvoltarea emoțională și comportamentală sănătoasă a copilului în mediul familial.

Lucrarea prezintă date relevante pentru analiza situației mamelor și gravidelor minore (cauze și particularități socio-demografice) precum și rolul asistentului social în prevenirea abandonului copilului în spitale (aplicarea procedurii de preluare, evaluare și intervenție, colaborarea cu alți profesioniști, utilizarea instrumentelor și tehnicilor specifice de lucru, în conformitate cu legislația în vigoare).

Cuvinte cheie: maternitate timpurie, copil în situație de risc de părăsire în unitatea sanitară, copil părăsit, evaluare, intervenție, asistent social

Concepte și probleme actuale ale politicilor sociale

Adina Iulia Șandru, lector univ. dr. Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Politica socială reprezintă doar o parte specifică din domeniului mai larg al formulării politicilor. Politica socială se preocupă de felul în care societățile răspund nevoilor umane de educație, muncă, bunăstare, sănătate. Aceasta tratează modul în care statele și societățile răspund la provocările globale ale schimbărilor de factură socială, demografică, economică, la probleme legate de sărăcie, migrație și globalizare. Politica socială examinează diferitele roluri ale guvernelor naționale, familiei, ale societății civile, rolurile pieței și ale organizațiilor internaționale în furnizarea de servicii pe parcursul întregii vieți.

Considerăm că este nevoie de o privire mai atentă asupra dezvoltării conceptelor cheie în limbajul politicii sociale, cum ar fi „securitatea socială”, „statul bunăstării”, „societatea bunăstării”. Termenii, metaforele și conceptele pe care le folosim atunci când studiem politica socială sunt departe de a fi nevinovate și sunt strâns legate de luptele politice și procesele transnaționale. Prin urmare, dintr-o perspectivă comparativă, studiul terminologiei și al formării conceptelor este o parte importantă a analizei politicilor sociale.

Cuvinte cheie: statul bunăstării, politici sociale, securitate socială, societatea bunăstării, organizații internaționale

Formarea profesională continuă și dezvoltarea sustenabilă a comunităților

Roxana Maria Ateșoae, lector univ. dr., Universitatea ”Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

The promotion of the sustainability in rural areas concerning human resources development and employability is an objective for many projects financed by EU funds. Vocational training as a solution for boosting and improving the access of the people from rural areas on the labor market may be implemented successfully only if adapted to target groups’ needs. The support for the inactive persons, for those who are seeking a job and those involved in subsistence agriculture from North-East county’ rural areas in order to participate to complex programs of training for skills and competences needed on the labor market must rely on an analysis of the context and the characteristics of the local human resources.

Keywords: sustainability, human resources development, employability

Model de intervenție în familii sărace.

Carmen Ciornei, lector univ. dr. Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

Serviciile sociale de stat de la nivelul unităților administrativ teritoriale (mai exact serviciile din aparatul de specialitate al primarului sau serviciile organizate în subordinea consiliilor locale) au două funcții majore: să aplice legislația existentă (cea referitoare la beneficiile sociale, la protecția drepturilor persoanelor cu handicap, a persoanelor vârstnice, etc) și, după evaluarea nevoilor comunității, să asigure dezvoltarea unor servicii care să răspundă nevoilor identificate.

Lucrarea de față își propune să argumenteze necesitatea implementării la nivelul instituțiilor responsabile a unui model de intervenție în familiile sărace care înseamnă printre altele și o abordare multidimensională a cauzelor sărăciei. Familiile care solicită beneficii sociale (venit minim garantat) pot fi evaluate socio-psiho-economic iar intervenția, după caz, înseamnă: acordare de suport financiar (conform legii dar și în funcție de politicile publice locale, de exemplu ajutor financiar de urgență); lucru cu adulții din familii (integrare profesională a adulților apti de muncă din familiile aflate în dificultate, accesare de cursuri de formare profesională și nu în ultimul rând, mediere profesională); lucru cu copiii din familii (intervenție timpurie, educație formală, educație nonformală, orientare școlar-profesională); sănătate (asistență medicală primară, campanii prevenție, advocacy); locuire (strategie locală privind locuirea, îmbunătățire a condițiilor de locuit a familiilor din zonele sărace – așa numitele „pungi de sărăcie”); participare civică (implicare a beneficiarilor în acțiuni derulate de comunitate, cu sprijinul asociațiilor care intervin în zone sărace)

Cuvinte cheie: vulnerabilitate, deprivare materială, incluziune socială.

Prejudecățile și stereotipurile față de persoanele cu orientare homosexuală în rândul studenților și al masteranzilor: studiu comparativ România – Republica Moldova

Bulboacă Gabriel, psiholog drd., Universitatea Liberă Internațională din Moldova

De-a lungul istoriei moderne, persoanele cu orientări non-heterosexuale au fost stigmatizate sau demonizate prin apelul la prejudecăți și stereotipuri nerealiste care au inclus etichete precum bolnavi mintal, persoane incapabile din punct de vedere intelectual și social sau persoane care contribuie la

degradarea societății. Percepțiile și reprezentările deformate, precum și atitudinile negative cu privire la femeile lesbiene, bărbații *gay* și celelalte categorii de membri ai comunității LGBT rămân încă o problemă cu numeroase implicații sociale, juridice și politice. Peste tot în lume, persoanele cu orientare homosexuală se confruntă cu etichetarea care are la bază prejudecăți, discriminarea sub diverse forme și ostilitatea care poate ajunge până la violența fizică. Din acest motiv, investigarea prejudecăților, stereotipurilor și a atitudinilor pe care diferite grupuri sociale sau populația comunitară în general le au sau le manifestă față de persoanele cu orientare homosexuală este un pas esențial pentru combaterea discriminării și a marginalizării acestui grup social vulnerabil.

Prezenta comunicare trece în revistă eșafodajul metodologic și principalele rezultate ale unui studiu comparativ prin care s-a urmărit determinarea profilului prejudecăților și al stereotipurilor față de persoanele cu orientare homosexuală în două eșantioane de studenți și masteranzi din România (N = 120), respectiv Republica Moldova (N = 80). Participanții au completat un protocol standardizat mai amplu care a inclus și un chestionar ($k = 9$ itemi) prin care au fost măsurate variabilele de interes pentru prezenta comunicare. Comparativ cu eșantionul de studenți și masteranzi din România, cel din Republica Moldova a evidențiat o amploare mai ridicată a prejudecăților și a stereotipurilor față de persoanele cu orientare homosexuală. Cele mai consistente diferențe s-au înregistrat pentru prejudecățile și stereotipurile potrivit cărora: a) persoanele cu orientare homosexuală sunt periculoase ca profesori sau lideri deoarece sunt predispuse spre coruperea sexuală a copiilor și tinerilor; b) homosexualitatea este o corupție socială care poate cauza prăbușirea civilizației umane.

Alte diferențe (mai modeste în ceea ce privește mărimile efectelor, însă tot în defavoarea participanților din Republica Moldova) s-au evidențiat pentru prejudecățile și stereotipurile potrivit cărora: a) persoanele cu orientare homosexuală tind să-și corupă sexual colegii de muncă; b) persoanele cu orientare homosexuală sunt ușor de recunoscut datorită înfățișării și comportamentului; c) unei persoane cu orientare homosexuală nu ar trebui să i se permită să lucreze ca kinetoterapeut, maseur sau medic; d) unei persoane cu orientare homosexuală i s-ar potrivi cel mai bine ocupații precum *hair-stylist*, *make-up artist*, creator de modă sau florar; e) persoanele cu orientare homosexuală se tem de relațiile cu parteneri de sex opus; f) persoanele cu orientare homosexuală au impulsuri și dorințe sexuale neobișnuit de puternice. Rezultatele investigației sunt evaluate din perspectiva relevanței pe care o au pentru demersurile care urmăresc proiectarea și implementarea intervențiilor care să conducă în mod real la diminuarea discriminării și a excluderii persoanelor cu orientare homosexuală, precum și a altor categorii de membri ai comunității LGBT.

Cuvinte cheie: prejudecăți, stereotipuri, LGBT, percepții

Singurătatea: o revizuire teoretică și empirică

Vlaicu Cristina, Psiholog, doctorand în cadrul Universității Pedagogice "Ion Creangă", Direcția generală de asistență socială a Municipiului București

Singurătatea este un concept psihofiziologic complex, un factor de risc pentru sănătate și o tendință îngrijorătoare pe tot globul. Suntem ființe sociale, relațiile cu cei din jur fiind extrem de importante și necesare iar oamenii se bazează pe un mediu social sigur pentru a supraviețui și a prospera. Singurătatea este un colaj de trăiri, gânduri și comportamente. A fi conectat la alții din punct de vedere social este considerat pe scară largă o nevoie umană fundamentală – esențială atât pentru bunăstare, cât și pentru supraviețuire. Pentru fiecare dintre noi, singurătatea are o însemnătate și o nuanță personală, venite din experiențe anterioare. Unii dintre noi resimt singurătatea ca un gol datorat lipsei de acces la ceilalți, lipsei unui contact autentic cu cei din jur și a unor relaționări semnificative iar pentru alții apare ca o nevoie de a petrece mai mult timp cu sine, fiind nu doar mai bine tolerată, ci și căutată. Prevalența

singurătății este estimată la 40% până la 69% în SUA și 10% până la 60% în țările europene. Incidența raportată a singurătății poate diferi în funcție de instrumentul de măsurare utilizat sau de influența credințelor culturale. O constatare comună este că singurătatea este o problemă omniprezentă și universală pentru toți indivizii, indiferent de vârstă, sex, venit sau educație.

Percepțiile despre singurătate măresc vigilența față de amenințare și sporesc sentimentele de vulnerabilitate, în același timp crescând dorința de reconectare. Hipervigilența implicită pentru amenințarea socială modifică procesele psihologice care influențează funcționarea fiziologică, diminuează calitatea somnului și cresc morbiditatea și mortalitatea. Avem un colaj de peste 40 de emoții care intră în compoziție și care orchestrează sentimentul copleșitor de singurătate.

Scopul acestei lucrări este de a trece în revistă trăsăturile și consecințele negative ale singurătății într-un cadru teoretic cuprinzător care informează intervențiile pentru reducerea singurătății. Analizăm consecințele singurătății asupra sănătății fizice mentale și cognitive, mecanismele pentru efectele acesteia și eficacitatea intervențiilor existente. Caracteristicile unei bucle de reglare a singurătății sunt folosite pentru a explica consecințele cognitive, comportamentale și fiziologice ale singurătății și pentru a discuta intervenții pentru a reduce singurătatea. Singurătatea nu înseamnă doar să fii singur.

Intervențiile pentru reducerea singurătății și a consecințelor acesteia asupra sănătății ar trebui să țină cont de părțile sale atenționale, de confirmare și memoriale, precum și de efectele sale sociale și comportamentale.

Cuvinte cheie: singurătatea, vulnerabilitate, buclă de reglare

Rolul asistentului social în fenomenul traficului de persoane

Elisabeta Liliana Orza, doctorand, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Școala Doctorală de Filosofie și Științe Politice, specializarea Sociologie

Respectarea drepturilor și libertăților omului constituie baza dezvoltării oricărei societăți democratice dar și a statului de drept. Traficul de persoane ca și fenomen afectează societatea atât la nivel de comunitate (aspecte sociale, economice, legislative, etc). cât și la nivel individual (sănătate fizică și mentală, relații sociale etc.). Consecințele dezastruoase pe care le produce la toate nivelurile determină întreaga societate să se implice în lupta împotriva acestui flagel, categoria profesională a asistenților sociali având un rol extrem de important în lupta antitrafic.

Activitățile susținute de asistenții sociali își găsesc utilitatea atât în partea de prevenire a fenomenului de trafic de persoane cât și în partea de recuperare și reintegrare a victimei acestui tip de infracțiuni. Scopul articolului este de a evidenția rolul acestei categorii profesionale în lupta anti trafic prin prisma atribuțiilor de serviciu, ținându-se cont și de structura unde activează dar și direcțiile profesionale de acțiune ale acestei categorii profesionale.

Cuvinte cheie: trafic de persoane, victimă, exploatare, mecanism de identificare și referire

Factori determinanți în integrarea persoanelor cu dizabilități mintale pe piața muncii

Păduraru (Târziu) Cătălina Lenuța, anul II, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea ”Petre Andrei” din Iași, Programul Asistență Socială
Coordonator științific: Prof. univ. dr. **Cristina Maria Stoica**, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea ”Petre Andrei” din Iași

Asigurarea accesului egal la o educație de calitate și la posibilitățile de învățare de-a lungul vieții oferă persoanelor cu dizabilități șansa de a se implica pe deplin în societate și de a-și îmbunătăți calitatea vieții. Un impact important în ceea ce privește integrarea în muncă îl reprezintă și mediul familial și suportul primit pe tot acest parcurs, inclusiv suportul specializat care îi poate ajuta în identificarea unui

loc de muncă și păstrarea aceluși loc de muncă. Sporirea potențialului de dezvoltare profesională generează efecte pe termen lung în cazul persoanelor cu dizabilități mintale care conduc la rezultate favorabile în ceea ce privește ocuparea. De asemenea, atitudinea pozitivă a angajatorilor față de persoana cu dizabilități facilitează integrarea în muncă a acestora.

Incluziunea socio-profesională a persoanelor cu dizabilități reprezintă un scop în sine care presupune implicarea statului, dar și a membrilor societății, a familiilor acestor categorii de persoane vulnerabile, în crearea condițiilor pentru asigurarea reală de egalitate a șanselor pentru ele. Din păcate, în România încadrarea în muncă a persoanelor cu dizabilități este scăzută. Chiar și în țările cele mai industrializate, situația este departe de a fi satisfăcătoare și problema angajării (sau accesul la un post) a persoanelor cu dizabilități rămâne o preocupare atât a instituțiilor publice cât și a partenerilor sociali și a organizațiilor care reprezintă persoanele cu dizabilități.

Cuvinte cheie: integrare, piața muncii, dizabilități mintale

Funcționalitatea familiei transnaționale în contextul procesului migrației

Ramona Pascal - studentă anul I, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Specializarea Asistență Socială

Leontin Cojocă - student anul I, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Specializarea Asistență Socială

Coordonator: Lect.univ.dr. **Oana Lăcrămioara Bădărău** Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Socializarea și transmiterea valorilor familiale copiilor este primordială în familie, dar în contextul noilor provocări ale procesului de globalizare, familia tradițională a devenit o familie transnațională, în care cel puțin unul dintre părinți a plecat la muncă peste hotare. Aceste modificări structurale ale familiei pot genera efecte negative asupra dezvoltării psihosociale a copilului. Lucrarea prezintă rolul asistentului social în abordarea și instrumentarea cazurilor de copii ai căror părinți se află în străinătate, conform principiilor, metodelor și tehnicilor specifice precum și a actelor normative aflate în vigoare.

Cuvinte cheie: familie transnațională, familie tradițională, migrație, neglijarea copilului

Factori privind discriminarea și integrarea socială a copiilor cu dizabilități

Roncu (Ganea) Elena-Veronica, studentă Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, program Asistență Socială

Coordonator: **prof. univ. dr. Cristina Maria Stoica**, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Prin recunoașterea drepturilor egale pentru toți oamenii, inclusiv copii, fără nicio discriminare, presupunem că nevoile fiecărui individ au importanță egală. Aceste nevoi trebuie să stea la baza planurilor făcute de societate și, deci, *egalizarea șanselor* se referă la procesul prin care diversele sisteme ale societății și mediului, ca, de pildă, serviciile, activitățile, informațiile, documentarea, sunt puse la dispoziția tuturor și, în particular, a persoanelor cu dizabilități. Egalizarea șanselor trebuie înțeleasă ca drept al persoanelor și copiilor cu dizabilități de a rămâne în comunitate și de a primi sprijinul în cadrul structurilor de educație, sănătate, a serviciilor sociale și de încadrare în muncă.

Am realizat această lucrare, plecând de la principiul de egalizare a șanselor și de la faptul că integrarea în societate a persoanelor cu dizabilități presupune coparticipare. Integrarea în comunitate a copiilor supuși riscului de marginalizare este un proces de debarasare de sindromul de deficiență, sindrom care, în final, conduce la dependența copilului cu dizabilități de alții, devenind tributar asistenței, indiferent de natura acesteia. Lucrarea cuprinde o serie de aspecte generale privind integrarea

sociale a copiilor cu dizabilități, conține definiții și aspecte generale despre dizabilitate și despre integrare, dar și despre factorii implicați în procesul de integrare a copiilor cu dizabilități. Discriminare și excludere socială am tratat-o din perspectiva stereotipurilor, modalităților de discriminare, evaluarea suportului social și definirea excluderii sociale, iar analiza procesului de discriminare și integrare socială a copiilor cu dizabilități, a condus la o serie de rezultate ale unei cercetări privind implicarea serviciilor sociale la nivelul comunității care se adresează copiilor cu dizabilități.

Cuvinte cheie: discriminare, integrare socială, egalizare, șanse

SECȚIUNEA V

Incursiuni în problematica CES / CEX

Moderatori:

- ✓ Lector univ. dr. **Ana Maria Lăzărescu**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ Profesor psihopedagog **Gabriela Vrabie**, Colegiul Tehnic "Ion Holban" Iași
- ✓ Prof. **Laura Nistor**, Școala Gimnazială „Alexandru Vlahuță” Iași

Impactul comunicării asupra inteligenței emoționale la copiii cu cerințe educaționale speciale

Ciobanu Adriana, dr., conf. univ. Catedra Psihopedagogie și PPS, Universitatea Pedagogică de Stat, „Ion Creangă” din Chișinău

Pîrvan Mariana, lector universitar, Catedra Psihopedagogie și PPS, Universitatea Pedagogică de Stat, „Ion Creangă” din Chișinău

Comunicarea ne ajută să rezolvăm probleme, să luăm anumite decizii, de aceea comunicarea este primul element spiritual al omului în procesul socializării sale. Comunicarea emoțională include conștientizarea comportamentului verbal și nonverbal al interlocutorului.

Comunicarea emoțională la copiii cu cerințe educaționale speciale este importantă prin dozarea echilibrată a raționalului și emoționalului. Aptitudinile de comunicare pentru copiii cu cerințe educaționale speciale integrați sunt esențiale în activitatea școlară. Unii copii au nevoie de mai mult ajutor decât alții pentru a înțelege felul în care emoțiile sunt transmise prin voce, ritmul vorbirii etc.

Copiii integrați în clasele primare cu cerințe educaționale speciale încă nu au formată abilitatea de autoreglare emoțională, maturizarea reglării emoționale se face prin cunoștințe și deprinderi, prin instruire verbală și conversații, de aceea părinții și adulții din anturajul copilului au un rol fundamental în a le explica cum poți controla emoțiile în diferite situații.

Comunicarea emoțională asertivă va ajuta copilul cu cerințe educaționale speciale să: exprime ce simte; să stabilească relații de prietenie; să prevină conflictele cu cei din jur; și se va simți mai bine. Un anturaj emoțional sănătos oferă copilului posibilitatea de a învăța deprinderi și competențe de independență, încredere, utilizare a relațiilor și a atitudinilor.

Cuvinte cheie: comunicare, inteligență emoțională, cerințe educaționale speciale

Communication helps us to solve problems, to make certain decisions, therefore communication is the first spiritual element of man in the process of his socialization. Emotional communication includes awareness of the interlocutor's verbal and nonverbal behavior.

Emotional communication in children with special educational requirements is important through the balanced dosage of the rational and the emotional. Communication skills for children with integrated special educational needs are essential in the school activity. Some children need more help than others to understand how emotions are conveyed through the voice, the rhythm of speech, etc.

Children integrated in primary classes with special educational requirements have not yet formed the ability of emotional self-regulation, the maturation of emotional regulation is done through knowledge and skills, through verbal instruction and conversations, therefore parents and adults in the

child's entourage have a fundamental role in explaining them how you can control your emotions in different situations.

Assertive emotional communication will help the child with special educational needs to: express what he feels; to establish friendships; to prevent conflicts with those around; and will feel better. A healthy emotional environment gives the child the opportunity to learn skills and competences of independence, trust, use of relationships and attitudes.

Terapia logopedică – drumul către comunicarea eficientă

Lect.univ.dr. Ana Maria Lăzărescu, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

La vârsta preșcolară, limbajul capătă noi valențe ce îi permite copilului să realizeze relații complexe cu adulții și cu ceilalți copii, să-și organizeze activitatea psihică, să acumuleze informații. Cu ajutorul limbajului se formează și se organizează sisteme în care sunt integrate cunoștințele, ceea ce contribuie și la formarea personalității copilului. Problemele de exprimare ale copiilor se pot rezolva dacă știm să le identificăm cât mai devreme și dacă folosim metode adecvate specificului fiecărei tulburări. Terapia logopedică poate fi deosebit de benefică pentru copii, deoarece îi poate ajuta să vorbească mai clar, să dezvolte abilitățile de care au nevoie pentru comunicare și învățare.

Corectarea tulburărilor de limbaj prin implicarea directă în joacă a copilului într-o lume a poveștilor și îmbunătățirea pronunției prin exerciții joc, socializare, duce la o creștere a stimei de sine, a capacității de înțelegere și de control a emoțiilor. Acest lucru îi ajută să se simtă mai încrezători și mai puțin frustrați când vorbesc cu ceilalți, aspecte extrem de importante pentru dezvoltarea armonioasă a unui copil. Rolul logopedului în formarea și dezvoltarea competențelor de comunicare este esențial când avem de-a face cu diverse tulburări de pronunție. Copilul cu dificultăți de limbaj are nevoie de un model în însușirea corectă a limbajului. În plus, implicarea părintelui joacă un rol foarte important pentru succesul ședințelor de logopedie.

Dislexia și stilurile de învățare

Monica Lusiana Mihăilă, lector univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Dislexia afectează un procent semnificativ de elevi în procesul de învățare școlară. Dislexia este o tulburare de învățare și ipoteza pe care o propunem este de a vedea dacă ea conturează un stil de învățare specific, diferit de populația generală. Vom utiliza Chestionarul de identificare a stilurilor de învățare și vom compara rezultatele unui grup de dislexici cu un grup de control. Dislexia este un tip de tulburare de neurodezvoltare în care este afectat cititul. Este definită prin prezența dificultăților de a citi, încă din copilărie, în ciuda unei dezvoltări intelectuale normale și a educației adecvate.

Cauze pentru dislexie

Deși a fost identificată și descrisă încă din 1881, nu se cunoaște o cauză certă pentru apariția dislexiei. Teoria cea mai plauzibilă în acest moment se referă la existența unor diferențe structurale și funcționale discrete în creierul persoanelor cu dislexie. Imagistica modernă (RMN, RMN funcțional) susține această teorie, identificându-se modificări ale cortexului (stratul exterior al creierului) din emisfera stângă a creierului, în zona responsabilă pentru citit. Alte modificări descoperite includ structuri mai profunde girusul frontal, lobul parietal inferior. Dezvoltarea diferită a creierului pare a apărea în primele 6 luni de viață ale embrionului, existând câteva gene suspectate pentru apariția modificărilor.

Simptomele dislexiei

Cititul este un act complex, care este automatizat după învățare și de aceea, pentru noi, adulții, pare fără efort. Dar de fapt, el implică recunoașterea literelor și grupurilor de litere, realizarea conexiunii dintre simbolul scris și sunetul produs, înțelegerea sensului cuvintelor și propozițiilor. Dislexia poate afecta mai multe componente ale cititului: decodarea literelor și cuvintelor - persoana are

dificultăți în a asocia grupul de litere scris cu sunetul produs; fluența în citire - copilul are dificultăți necaracteristice pentru vârstă în a citi cu voce tare, fluent, cu intonație; înțelegerea textului citit.

Erorile frecvente de citire care sugerează un diagnostic de dislexie se observă cel mai bine după finalizarea clasei a II-a, când majoritatea copiilor citesc cu acuratețe destul de bună și înțeleg și reproduc un text adecvat vârstei. Acestea includ: inversiunea unor litere sau silabe; omiterea sau modificarea începutului sau finalului cuvintelor citite; înlocuirea unor cuvinte cu termeni familiari; citit lent, greoi, cu numeroase întreruperi; procesare fonologică deficitară: de exemplu, copilul nu poate numi un cuvânt din care au fost eliminate primele litere (ex. pis-cină, -cină); perceperea cuvintelor scrise ca "aglomerate" sau "unele în altele"; dificultăți cu numirea rapidă a unor forme, obiecte, culori familiar; dificultăți de a înțelege sensul propozițiilor citite.

Dislexia poate afecta și scrisul, care este frecvent cu erori, inversiuni și la început, poate fi în oglindă. Începând cu anii 1970, cercetătorii au teoretizat modele pentru a descrie diferențele individuale în învățare. Toată lumea are un amestec de stiluri de învățare preferate. Aceste preferințe ghidează modul în care învățăm. Ele determină modul în care un individ reprezintă și își amintește mental informațiile. Cercetările arată că diferitele stiluri de învățare implică diferite părți ale creierului. Din păcate, nu există un model universal acceptat de stiluri de învățare.

Cuvinte cheie: dislexie, învățare, eficiența, copii

Intervenția timpurie în recuperarea copilului cu T.S.A.

Alice Pruteanu, Lector univ., dr., Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

Integrarea copiilor cu autism în structurile normale de învățământ constituie nu numai o dorință naturală a părinților, dar și o necesitate, atât la nivel individual, cât și social. Copiii cu tulburări de spectru autist și familiile acestora au dreptul la educație și la o viață cât mai apropiată de cea normală, iar acest desiderat poate fi realizat numai în condițiile identificării timpurii a autismului și intervenției adecvate. Scopul unei societăți este de a-și ajuta membrii să se integreze, să facă parte din ea, să trăiască sentimentul de afiliere și de apartenență la acea societate.

În timp ce un număr din ce în ce mai mare de copii sunt diagnosticați cu TSA la vârste mici, marea majoritate a intervențiilor timpurii sunt destinate preșcolariilor. Necesitatea dezvoltării programelor de intervenție pentru sugari și copii mici a crescut odată cu mărirea diferenței dintre vârsta de depistare/diagnosticare și vârsta la care copilul primește intervenția terapeutică.

Numărul tot mai mare al copiilor cu tulburare de spectru autist conduce la nevoia de a implementa strategii concrete de intervenție, nu numai la nivelul copiilor și familiilor lor, dar și la nivel comunitar și social deoarece există sute de copii ale căror probleme au fost identificate cu întârziere, diminuându-se astfel efectele unor programe de intervenție, oricât de eficiente. Intenția lucrării este de a atrage atenția asupra nevoii de a diagnostica acești copii cât mai de timpuriu, încă de la primele semne de întrebare ale părinților și de a porni intervenția înainte de a imprima copilului tipare de comportament neadecvate care să se atașeze peste tiparele pe care deja le imprimă această tulburare.

Cuvinte cheie: T.S.A., programe intervenție, strategii, diagnosticare, tipare comportamentale

Clasificarea și caracteristica deficiențelor de vedere la copii de vârstă școlară mică

Nadejda Voitic, doctorand an II, UPS „Ion Creangă”, învățător/psihopedagog Liceul Teoretic pentru Copii cu Deficiențe de Vedere, Chișinău

Deficiențele de vedere reprezintă o problemă semnificativă de sănătate publică, care afectează milioane de persoane din întreaga lume. Copiii cu deficiențe de vedere se confruntă cu numeroase provocări în viața lor de zi cu zi, inclusiv dificultăți de învățare, socializare cât și mobilitate. Deficiența vizuală la copii se referă la orice afecțiune care afectează vederea unui copil, inclusiv orbirea parțială sau totală, precum și vederea scăzută. Acest lucru poate fi cauzat de diverși factori, cum ar fi condiții genetice, malformații congenitale, infecții, leziuni cât și tulburări de dezvoltare. Opțiunile de tratament pot include lentile corective, plasturi pentru ochi, picături pentru ochi sau intervenții chirurgicale, în funcție de cauza care stă la baza deficienței vizuale. În plus, serviciile de educație specială și terapie pot fi recomandate pentru a ajuta copiii cu deficiențe de vedere să dezvolte abilități importante și să se adapteze la mediul lor. În acest articol îmi propun să revizualizez caracteristicile deficiențelor de vedere la copii în baza literaturii existente.

Cuvinte cheie: deficiențe de vedere, educație specială

Factorii care contribuie la educația incluzivă a copiilor diagnosticați cu ADHD: date ale unei anchete realizate în rândul învățătorilor și al profesorilor pentru învățământul primar

Coordonator științific: Lector univ. dr. **Gianina Narcisa Caranfil**, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Munteanu Andreea, masterand anul II, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială (programul de studii universitare de master Consiliere educațională și intervenție în orientarea școlară și vocațională)

Tulburarea manifestată prin deficitul de atenție/hiperactivitate (engl. attention-deficit/hyperactivity disorder/ADHD) reprezintă una dintre cele mai comune tulburări comportamentale care au la bază vulnerabilități în ceea ce privește dezvoltarea și funcționarea neuronală. Particularitățile psihopedagogice ale copiilor diagnosticați cu ADHD îngreunează integrarea acestora în procesul învățământului și incluziunea în școlile de masă. Cadrele didactice joacă un rol esențial în facilitarea educației incluzive a copiilor cu tulburări datorate dezvoltării neuronale, inclusiv a celor diagnosticați cu ADHD. Din acest motiv, investigarea percepțiilor și a atitudinilor pe care dascălii le au față de incluziunea școlară a copiilor cu cerințe educative speciale reprezintă o direcție de cercetare căreia trebuie să i se acorde o atenție specială. Este bine cunoscut faptul că modalitățile în care educatorii și învățătorii se raportează la această categorie de copii le influențează prestația în grupa de preșcolari/clasa de elevi și, prin aceasta, realizările în ceea ce privește integrarea și incluziunea copiilor vulnerabili.

Prezenta comunicare își focalizează atenția pe cadrul metodologic și cele mai relevante rezultate ale unui studiu cantitativ bazat pe metoda chestionarului standardizat prin care s-a urmărit investigarea percepțiilor pe care învățătorii și profesorii pentru învățământul primar le au cu privire la factorii educaționali, familiali, psihologici și sociali care influențează calitatea educației incluzive a copiilor diagnosticați cu ADHD. O sută douăzeci de cadre didactice din învățământul primar (dintre care 82 activau în sistemul de masă și restul în învățământul special) au completat versiunea în limba română a unui chestionar standardizat ($k = 28$ itemi) care operaționalizează cinci dimensiuni referitoare la barierele ce pot interveni în realizarea incluziunii școlare a copiilor cu cerințe educative speciale. Rezultatele au evidențiat o paletă largă de variabile care constituie factori de risc pentru eșecul integrării și incluziunii copiilor cu ADHD. Constatările studiului sunt analizate din perspectiva intensificării eforturilor orientate spre formarea cadrelor didactice pe problematica psihologică și educațională a

tulburării manifestată prin deficitul de atenție/hiperactivitate, în vederea creșterii calității și a impactului practicilor incluzive.

Cuvinte cheie: educație incluzivă, ADHD, tulburări, ciclul primar

Rolul terapiei de grup în dezvoltarea copiilor cu CES

Crina Cihodaru, psiholog, Asociația pentru dezvoltare PROedukativ

Terapia de grup este tipul de terapie care completează terapia individuală și face legătura copilului cu grupul școlar în care urmează să se integreze copilul cu CES. Întrebările la care răspunde acest demers sunt următoarele: de ce terapia individuală este necesară dar nu și suficientă? care sunt comportamentele pe care urmează să le modeleze? ce factori și condiții de respectat intervin în activitatea de grup? care sunt pașii pe care trebuie să îi urmeze terapia de grup? care sunt conținuturile terapiei de grup? cu ce materiale desfășurăm terapia de grup? ce obiective urmărim?

Cuvinte cheie: terapie de grup, copii cu CES, comportamente

Pedagogia MONTESSORI – alternativă în educația copiilor cu dizabilități intelectuale

Farzikhosroushahi Cristina, gradul didactic I, Școala Gimnazială Specială "Constantin Păunescu" Iași

Pedagogia Montessori a fost elaborată de Maria Montessori în urma îndelungatelor studii asupra copiilor cu deficiență mintală și are la bază următoarele principii:

- copilul poate învăța singur sau de la ceilalți copii într-un mediu bine structurat și organizat, cu materiale didactice care îi stârnesc curiozitatea și care răspund nevoilor individuale de dezvoltare;
- libertatea de deplasare prin sala de clasă și lucrul în grup, dar fără a perturba activitatea celorlalți copii;
- copilul are libertatea de alegere a activităților, dar acest fapt presupune acceptarea și respectarea de către copil a unor reguli: respect pentru celălalt și întrajutorare, grija față de mediul de învățare și materialele didactice, păstrarea ordinii, participarea la acțiuni în folosul grupului (să pregătească mâncarea, să aranjeze masa, să facă curățenie, să ude florile, etc);
- rolul educatorului/profesorului în procesul de autoformare al copilului este de a "observa" copii și de a "pregăti mediul" potrivit planului de dezvoltare naturală;
- individualizarea învățării presupune respectarea ritmului de învățare propriu fiecărui copil, consolidarea învățării realizându-se prin repetiții și satisfacția finalizării activității;
- performanțele copilului nu sunt cuantificate prin note sau recompense materiale, ci descrise ca o listă de competențe și comportamente pe care copilul le realizează singur, cu plăcere;

Adaptarea și aplicarea principiilor Montessori în procesul terapeutic-recuperator al copilului cu dizabilități intelectuale are efecte pozitive pe toate domeniile de dezvoltare (fizic, psihomotor, comunicare, cognitiv, emoțional): dezvoltarea deprinderilor de autonomie personală și abilităților sociale; dezvoltarea deprinderilor de autocontrol și autodisciplină; dezvoltarea unei atitudini pozitive față de învățare și față de școală; dezvoltarea încrederii în sine și a perseverenței; stabilizarea atenției;

însușirea unor comportamente dezirabile social (acceptarea celorlalți, să vorbească politicos, să acorde ajutor, să aibă grijă unul față de celălalt)

Cuvinte cheie: pedagogia Montessori, dizabilități intelectuale, proces terapeutic - recuperator

Integrarea resurselor educaționale digitale în activitățile de învățare pentru elevii cu CES

Moșoi Mihaela, Profesor itinerant și de sprijin, Școala Gimnazială Specială „Constantin Păunescu” Iași

Petrescu Mihaela, Profesor itinerant și de sprijin, Școala Gimnazială Specială „Constantin Păunescu” Iași

Integrarea resurselor educaționale digitale în activitatea didactică oferă oportunitatea de a crea materiale diverse și de a colabora în realizarea acestora, pentru a aduce informații prețioase și actualizate, la care oricine, elevi sau profesori, indiferent de locul în care se află, poate avea acces. Resursele educaționale digitale pot fi ajustate în funcție de nivelul de studiu al elevilor, al preferințelor acestora, dar și a altor criterii, care ajută la atingerea obiectivelor și rezultatelor educaționale dorite. De asemenea, prin accesul lor liber, acestea ajută la stimularea creativității și inovației, contribuind la o educație accesibilă și de calitate.

Utilizarea RED în activitățile de predare, învățare și evaluare contribuie la îmbunătățirea actului educațional prin abordarea colaborativă, diversificarea conținutului propus, creșterea motivației elevilor pentru învățare. Prin urmare, integrarea resurselor educaționale digitale în activitățile de învățare pentru elevii cu CES face ca întâlnirea dintre profesori și elevi să fie plăcută, antrenantă și satisfăcătoare de ambele părți.

Cuvinte cheie : resurse educaționale digitale, CES, activități de învățare

Percepții și atitudini ale elevilor față de elevii cu cerințe educaționale speciale- analiza studiilor din literatura de specialitate

Arădoae Lavinia, profesor itinerant/de sprijin, grad didactic I, Școala Gimnazială Specială ”Constantin Păunescu” Iași

Omul, ca ființă socială, are tendința și nevoia de a fi acceptat de comunitate/ societate. Originile comportamentului social sunt legate de viața în familie, locul în care copilul achiziționează primele experiențe sociale. În jurul vârstei de 4-5 ani copilul începe să experimenteze relații de atracție, respingere, indiferență în cadrul unui grup și să descopere obiceiuri și reguli ale grupului, respectul, adevărul, prietenia. Dorința și abilitatea unui copil de a socializa și de a dobândi experiențe personale în cadrul grupului e o condiție esențială în dezvoltarea sa ca ființă socială. În același timp, copilul își formează imaginea de sine pe baza legăturilor stabilite cu ceilalți copii și o imagine asupra mediului în care trăiește, imagini care se vor reflecta în propriul comportament și în calitatea vieții sale.

Educația incluzivă își propune îmbunătățirea permanentă a instituțiilor care furnizează servicii de educație și dezvoltarea continuă a resurselor umane existente în aceste instituții, cu scopul de a oferi posibilitatea integrării în procesul de învățământ tuturor elevilor dintr-o comunitate. Schimbările necesare în cadrul unei instituții incluzive presupun, în primul rând, eliminarea tuturor formelor de discriminare cu privire la copiii cu nevoi speciale, dobândirea unor valori precum toleranța, acceptarea, respectul față de celălalt și deschiderea în fața diferențelor. Învățământul incluziv este mijlocul cel mai eficient de combatere a discriminării și de creare a unor comunități primitoare, care poate duce către construirea unei societăți incluzive prin oferirea accesului la educație.

De multe ori copiii cu cerințe educaționale speciale sunt percepuți negativ de colegii lor, marginalizați, plasați în ultimele bănci ale clasei și excluși de la unele activități. Atitudinea reticentă a oamenilor față de persoanele cu nevoi speciale poate fi explicată de rezistența la schimbare din partea acestora- mentalități eronate, prejudecăți, stereotipuri, dar și de o informare inadecvată cu privire la problematica dificultăților pe care le întâmpină acestea. Uneori percepem anumite persoane eronat,

ghidându-ne după gesturi, reacții ale lor, discuții auzite, fără a le cunoaște în profunzime, fără a interacționa direct cu ele. Prejudecățile, stereotipurile și atitudinea discriminatorie sunt asimilate din nenumărate surse, în special din tot ceea ce se observă în jur, astfel încât mediul în care ne dezvoltăm influențează modul în care gândim și așteptările pe care le avem de la anumite grupuri. Percepțiile și atitudinile față de persoanele cu care interacționăm au o influență puternică asupra relației noastre cu acestea.

Cercetările în domeniu au evidențiat faptul că interacțiunea cu elevii cu nevoi speciale duce la dezvoltarea unor atitudini și comportamente pozitive din partea copiilor obișnuiți, în special în contextul în care această interacțiune este structurată. Lucrarea de față prezintă o analiză a studiilor din literatura de specialitate care au investigat percepțiile și atitudinile elevilor din învățământul public față de colegii lor cu cerințe educaționale speciale.

Cuvinte cheie : educație incluzivă, percepții, atitudini, elevi CES

Rolul proiectelor de parteneriat outdoor în consolidarea mediului incluziv - Exemple de bune practici

Nistor Laura, Școala Gimnazială Specială "Constantin Păunescu" Iași/ Școala Gimnazială "Alexandru Vlahuță" Iași

Maxim Gabriela Marcelina, Profesor pentru învățământul primar, Școala Gimnazială "Alexandru Vlahuță" Iași

Astăzi, conceptul de educație se extinde din ce în ce mai mult, iar diferitele forme educaționale se pot ajuta reciproc, pentru a crea un un mediu incluziv. Fie că este vorba de activități de parteneriat outdoor educațional sau nonformal, actorii implicați sunt din ce în ce mai numeroși – de la ONG-uri la școli, de la centre culturale la biserici, de la instituții publice la companii, de la teatre și muzee. Punctele de pornire pot fi diferite, însă au la bază aceeași dorință de învățare, de dezvoltare de noi abilități de adaptare la o lume aflată într-o continuă schimbare.

Activitățile educaționale de parteneriat outdoor îi ajută pe elevi să se integreze mai bine în colectiv, să găsească puncte comune și modalități eficiente de interrelaționare.

Proiectul de parteneriat "Grădina poveștilor colorate" își propune valorificarea potențialului creativ prin implicarea copiilor în diferite activități, jocuri, creșterea gradului de socializare în rândul participanților și consolidarea mediului incluziv prin schimbarea paradigmei educaționale accesând modalitățile de educație outdoor

Cuvinte cheie : proiecte, parteneriat outdoor, educație, abilități

Dezvoltarea abilităților și deprinderilor motrice la copilul deficient mintal

Coordonator: Lector. univ.dr. **Ana Maria Lăzărescu**, Universitaeta "Petre Andrei" din Iași

Student **Costin (Costandache) Elena Cătălina**, Universitaeta "Petre Andrei" din Iași, an 3, Specializarea Psihologie

Deficiențele motrice sunt definite ca fiind abateri de la normalitate care tulbură creșterea normală precum și dezvoltarea armonioasă a corpului, modifică aspectul exterior, reduce aptitudinile și puterea de adaptare la efort fizic și diminuează capacitatea de muncă productive a individului.

Persoana cu deficiență motorie cât și părinții sau familia acestora are nevoie de înțelegerea, acceptarea și recunoașterea celor din jur pentru a le ușura confruntarea cu problemele ivite din această situație delicată. Un psiholog poate să ajute în aceste momente grele întreaga familie atât în confruntarea șocului cauzat de un eveniment neașteptat, cât și în a-și găsi resursele necesare îngrijirii persoanei cu dizabilități. Specialistul poate ajuta și persoana cu deficiență motrică să-și găsească noi valori și calități, să accepte acele lucruri care nu se mai pot schimba și să găsească resurse pentru a lupta în continuare.

Deficiența motorie nu este legată niciodată de "deficiența sufletească". Există persoane cu deficiențe motrice și care sunt echilibrate psihic, cu bogăție sufletească, ceea ce nu înseamnă că ei nu au

probleme sau nu întâmpină obstacole zi de zi. Chiar și așa au avut curajul să se confrunte cu realitatea handicapului lor și să-și găsească locul și menirea în lume.

În cadrul acestei lucrări ne-am propus să studiem formarea și dezvoltarea conduitelor abilităților perceptiv-motrice la copilul cu deficiență mintală prin includerea în programe de terapie psihomotrică. Obiectivele cercetării au avut în vedere identificarea și analiza factorilor care au contribuit la stimularea abilităților motrice la copilul deficient mintal. Activitățile didactice și terapeutice din cadrul programului de intervenție au avut rolul de a facilita însușirea unor deprinderi ce permit dezvoltarea personalității, valorificarea trăsăturilor pozitive de caracter, întărirea imaginii de sine și valorificarea potențialului intelectual, ce vor spori șansele copilului de integrare și adaptare. Aceste activități terapeutice au permis achiziționarea mai rapidă și mai eficientă a unor cunoștințe și structuri operatorii, însușindu-se astfel și tehnici de învățare eficientă.

Cuvinte cheie: abilități și deprinderi motrice, copil deficient mintal

Rolul managerului de caz în procesul de abilitare și reabilitare a persoanelor cu dizabilități din cadrul centrelor rezidențiale

Coordonator: Lector. univ.dr. **Ana Maria Lăzărescu**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași
Student **Diaconu (Baltariu) Nicoleta**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, an 3, specializarea Asistență Socială

Metoda managementului de caz în domeniul persoanelor adulte cu dizabilități instituționalizate a fost implementată odată cu adoptarea Standardelor minime de calitate, în anul 2019 și se configurează ca având un rol extrem de important odată cu schimbarea de paradigmă în domeniul protecției persoanelor adulte cu dizabilități din ultimii ani, care își propune să schimbe modul de abordare a îngrijirii / recuperării persoanei cu dizabilități, în sensul trecerii de la o abordare axată pe un model medical, supraprotectiv în care multe drepturi sunt încălcate sau se exercită un control din partea personalului în ceea ce privesc deciziile vieții persoanei cu dizabilități, la o abordare centrată pe persoană, a tranziției la viața independentă și integrarea în comunitate. Persoana adultă cu dizabilități nu mai este percepută ca fiind un cumul de "afecțiuni și neputințe" care trebuie izolată și protejată, ci ea se dorește a fi percepută ca un membru activ al comunității prin valorificarea abilităților astfel încât în procesul de dezinstituționalizare managerul de caz joacă mai multe roluri: 1. Coordonarea echipei multidisciplinare din cadrul centrului rezidențial în procesul de pregătire a persoanei cu dizabilități în vederea tranziției la viață independent prin dezvoltarea de noi deprinderi și abilități; 2. Implicarea în dezvoltarea serviciilor în comunitate pentru viață independentă a persoanelor adulte cu dizabilități, inclusiv pentru prevenirea instituționalizării; 3. Pregătirea și motivarea personalului care lucrează cu și pentru aceste persoane; 4. Asigurarea suportului pentru familie în vederea susținerii vieții independente în comunitate; 5. Conștientizarea societății în vederea susținerii vieții independente în comunitate a persoanelor cu dizabilități.

Cuvinte cheie: manager de caz, abilitare, reabilitare, persoane cu dizabilități, centre rezidențiale

Managementul de caz în evaluarea complexă a copilului cu patologie psihiatrică, în vederea încadrării în grad de handicap

Coordonator: Lector. univ.dr. **Ana Maria Lăzărescu**, Universitatea "Petre Andrei" din Iași,
Student **Răuță Laura Cristina**, an 3, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, specializarea Asistență Socială

Managementul de caz este o abordare utilizată în asistența socială pentru a oferi servicii care satisfac nevoile clienților și ale familiilor lor. Prin intermediul acestei metode, asistenții sociali profesioniști colaborează cu clienții pentru a evalua nevoile lor și ale familiilor lor, coordonează, monitorizează și evaluează serviciile sociale pentru a asigura că acestea sunt eficiente, eficiente și accesibile. Această metodă se concentrează pe nevoile clientului și pe modul în care serviciile oferite pot satisface aceste nevoi. În plus, managementul de caz este, de asemenea, o formă de intervenție în rețea, sprijinind gestionarea resurselor rețelei și facilitarea accesului la acestea.

Prin utilizarea managementului de caz se asigură o intervenție multidisciplinară și interinstituțională, organizată, riguroasă, eficientă și coerentă pentru copil, familie, reprezentant

legal și alte persoane importante pentru copil, managerul de caz fiind profesionistul care asigură coordonarea activităților de asistență socială și protecție specială desfășurate în interesul superior al copilului, având drept scop principal elaborarea și implementarea planului individualizat de protecție pentru copiii separați de părinți, planul de abilitare, reabilitare pentru copii cu dizabilități.

Cuvinte cheie: management de caz, evaluare copil, grad de handicap

SECȚIUNEA VI

Profesiile juridice – Provocări și performanță

Moderatori:

✓ Lector univ. dr. Rodica Boca, decan Facultatea de Drept, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

Funcția publică: percepții publice și condiționări juridice

BOCANEA Antonie-Cristian, Prof. univ. dr., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Drept

Numeroase cazuri îndelung dezbătute în mass-media, corelate cu percepții justificate ale simțului comun, au făcut ca funcționarul public să fie privit (pe drept, ori pe nedrept) ca un slujbaș al statului sau al administrației locale care se bucură de un statut privilegiat (venituri relativ mari, protecție legală, acces nemijlocit la informații de interes public, prestigiu social și "relații" etc.). I se reproșează funcționarului o sumă impresionantă de disfuncții pe care omul de rând le întâlnește atunci când dă piept cu sistemul administrativ: lentoarea decizională, excesul de birocrație, lipsa de flexibilitate (acel inexplicabil "nu se poate" sau enervantul "așa trebuie") și chiar corupția – ca formă ultimă de degradare a vieții publice. Cât de justificate sunt toate aceste perspective și ce contexte juridice le fac posibile?

Cuvinte cheie: funcția publică, percepții publice, condiționări juridice

Accederea în magistratură din alte profesii juridice

Mihaela Laura Pamfil, conf. univ. dr., Universitatea Petre Andrei din Iași, Facultatea de Drept

Lucrarea de față are ca obiect prezentarea dispozițiilor legale care reglementează dobândirea calității de magistrat de persoanele care au exercitat anterior altă profesie juridică. Lucrarea urmărește să analizeze dacă procedura prevăzută de lege răspunde, pe de o parte necesității sistemului judiciar de a ocupa posturile vacante cu magistrați corecți și bine pregătiți profesional și, pe de altă parte dacă ea vine în întâmpinarea celor care își doresc să urmeze profesia de magistrat.

Cuvinte cheie: magistratură, profesii juridice, sistem judiciar

Judecătorii, din pretoriu în mijlocul societății

Danileț Cristi, lector universitar doctor, Universitatea „Petre Andrei” Iași, Facultatea de Drept

Ultimii ani au fost marcați de un militantism al magistraților. Nu doar ca reprezentanți ai unor organizații profesionale sau ca purtători de cuvânt al unor instanțe sau parchete, dar și ca persoane publice individuale, magistrații au fost prezenți în spațiul public. La manifestări artistice, culturale ori sportive, protestând în fața tribunalelor sau dezbătând pe rețelele de socializare, se pare magistrații și-au asumat și un rol eminent civic, nu doar unul juridic. Este de preferat un judecător care se confundă

cu strada sau este mai adecvat un judecător închis într-un glob de cristal? Această dilemă pare a fi rezolvată pe cale naturală: noile generații de magistrați sunt mai deschise spre comunicare în afara sălii de judecată, unele programe educative le facilitează contactul cu elevii, iar tehnologia îi aruncă, oricum, în noul timp de agora, cea online.

Cuvinte cheie: judecători, magistrați, societate

Profesiile juridice în Uniunea Europeană. Privire specială asupra profesiei de avocat în cadrul U.E.

Boca Rodica, lector univ. dr. Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de drept; Baroul de Avocați Iași.

Legislația Uniunii Europene nu reglementează condițiile de exercitare a profesiilor juridice, cu excepția celei de avocat. În general, profesiile juridice sunt reglementate la nivel național. În pofida faptului că între acestea pot să existe asemănări firești, reglementările naționale diferă în mod considerabil de la o țară la alta, întrucât reflectă continuitatea unor tradiții adesea străvechi. Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei (COE) a emis mai multe recomandări privind profesiile juridice.

Avocatul, indiferent dacă servește interesele unei persoane fizice, ale unei întreprinderi sau ale statului, este consilierul și reprezentantul de încredere al clientului său, în calitate de profesionist respectat de terți și de participant indispensabil la administrarea echitabilă a justiției. Îndeplinind toate aceste funcții, avocatul are, de asemenea, un rol de arbitru în cadrul societății, prin prevenirea conflictelor, prin asigurarea faptului că acestea sunt soluționate în conformitate cu principiile recunoscute ale dreptului civil, public sau penal și prin luarea în considerare în mod corespunzător a drepturilor și a intereselor părții pe care o reprezintă.

Cuvinte cheie: profesii juridice, avocat, drepturi, interese

Capitalul uman al descentralizării: aleșii locali și profesioniștii administrației publice

Ambrosă Ana-Maria, Lect. univ. dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Drept

Descentralizarea administrativă are, în principiu, numeroase virtuți de ordin democratic, economic și social (în sens larg), în măsura în care exercitarea atribuțiilor autorităților publice locale se realizează în mod profesionist, conform legilor. Odată cu descentralizarea, funcțiilor publice tradiționale le-au fost stabilite atribuții complexe, pentru îndeplinirea cărora este strict necesară ”asistența” din partea unor administratori profesioniști (secretarul general al UAT-ului sau managerul public). Reușita funcțională a descentralizării depinde substanțial de relația dintre aleșii locali și profesioniștii administrației publice, care alcătuiesc împreună capitalul uman al descentralizării.

Cuvinte cheie: capitalul uman, descentralizare, aleși locali, profesioniști, administrație publică

Exercitarea profesiei de avocat: de la dreptul la apărare, drept fundamental constituțional la contractul de asistență juridică

Apetrei Irina, lector univ.dr., Universitatea „Petre Andrei” din Iași

În catalogul drepturilor fundamentale din Constituția României, la art.24 este consacrat dreptul la apărare : “Dreptul la apărare este garantat. În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu”. Legea cu caracter special care reglementează avocatura în România este legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, care instituie monopolul avocaților cu privire la acordarea de asistență juridică și consultații juridice. În acest sens, art.1 alin.1 al Legii nr.51/1995 statuează că: “ Profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonome...”. Potrivit alin. 2 al art.1, “...Profesia de avocat se exercită numai de avocații

înscrisi în tabloul baroului ...”. Astfel, avocatul este delimitat ca subiect special de drept, de jurisconsult sau consilier juridic, care își exercită drepturile și își asumă obligațiile în temeiul unui contract de muncă, fiind supuși prevederilor dreptului muncii. Plecând de la generalități privind statutul profesiei de avocat, lucrarea face o analiză a contractului de asistență juridică și a asistenței judiciare, inclusiv a asistenței judiciare gratuite, prin prisma unor opinii personale de natură teoretică și a unor considerații legate de practicarea avocaturii - de la idealul profesional, la realitatea exercitării acestei profesii în România.

Cuvinte cheie: profesia de avocat, drept la apărare, constituțional, contract asistență juridică

Analiza situației privind participația și infracțiunile contra vieții și sănătății în doctrina dreptului penal

Alexandru ARCER, doctorand, Universitatea de Strat din Moldova

The aim of the article is to analyze the theory and practice of the crimes group against to the life and health of the person, namely criminal participation in the commission of such crimes. The right to life is a defining right of the human being, and the European Court considers it one of the fundamental values of our society, but also in the field of human rights internationally. Whenever a crime against to the life and health of the person is committed by the activity of several persons, who have expressly or tacitly agreed for this purpose, before or during its commission, there is a criminal participation. The connection between the participants cannot generate the conclusion that there is a common guilt of these persons, because the guilt is strictly individual, specific to each participant, an indispensable condition for individual criminal liability.

Key words: crimes group, human being, human rights, values

Consiliere și orientare în carieră. Cum să ajungi consilier juridic în România?

Mariana Alina Ștefănoaia, consilier juridic, Cabinet avocat Marcel Gaftoneanu

Profesia de consilier juridic este una din profesiile juridice recunoscute în România, consilierul prin activitatea sa fiind un partener al justiției.

Rolul său de partener al justiției se materializează prin aceea că asigură apararea drepturilor și intereselor legitime ale statului. Ale autorităților publice central și locale, ale instituțiilor publice și de interes public, ale celorlalte personae juridice de drept public, precum și ale persoanelor juridice de drept privat, în slujba cărora se află și în conformitate cu Constituția și legile țării.

Consilierul juridic oferă consultanță și asigură reprezentarea persoanei juridice în serviciul căreia se află, apără drepturile și interesele acestora în raporturile lor cu autoritățile publice sau de orice natură, precum și cu orice persoană juridică sau fizică, română sau străină, avizând și consemnând actele cu caracter juridic, în condițiile legii.

Într-o altă abordare amplă a profesiei de consilier juridic la general și a consilierului juridic la particular, se arată că acesta face parte din același corp de apărători judiciary ai statului roman asemeni avocatului.

Consilierul juridic este un specialist și un profesionist, el prestând o activitate specific reglementată, activități cu titlu profesional, dacă utilizarea unui astfel de titlu este rezervată doar titularilor unor documente care atestă nivelul de formare profesională.

În plan practice, exercitarea profesiei de consilier juridic, presupune o învățare continuă, factorii implicați fiind atât cadrul legal aflat într-o continuă evoluție dar și starea de fapt evoluează continuu, este firesc ca și activitatea profesională strâns legată de aceste aspect să urmeze și ea cale evoluției.

Cuvinte cheie: consiliere, orientare în carieră, consilier juridic

SECȚIUNEA VIII

Convergențe și provocări în domeniul științelor economice

Moderatori:

- ✓ Prof. univ. dr. **Cristina Maria Stoica, decan**, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială, Universitatea "Petre Andrei" din Iași
- ✓ Conf. univ. dr. **Carmen Mariana Codreanu**, prodecan Facultatea de Economie, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

Empatia în educație este importantă, dar nu esențială

Alexandru TRIFU, Prof. univ. dr., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Economie

Problema empatiei este un subiect, chiar dacă nu la ordinea zilei, important în relațiile umane, mai ales la nivelul educației în învățământul superior. Dar, până acolo, să precizăm că empatia este o abilitate și caracteristică a unor persoane, importantă în dezvoltarea relațiilor parentale, sau învățător/profesor ↔ elev/student.

Cercetările au identificat cele două mari tipuri de empatie: *afectivă și cognitivă*. Prima implică sentimente ca răspuns la emoțiile altuia (cum ar fi studenții). Al doilea se referă la capacitatea (perfecționată de către profesori) de a identifica și înțelege emoțiile, sentimentele, motivele celorlalți și se referă la acele persoane. Deși stilurile și comportamentele parentale specifice (dintre care amintim raționamentul și căldura) sunt de așteptat în dezvoltarea empatiei copilului/tânărului (deci cealaltă parte a relației biunivoce prezentată mai sus), foarte important este de cunoscut temperamentul copilului, tânărului, chiar studentului. Numai astfel putem să asigurăm dezvoltarea armonioasă a celor tineri, absorbția cunoștințelor necesare.

Ne referim, de exemplu la cei timizi, poate inhibați dar care, prin incurajare și laudare chiar, pot să ajungă să dea rezultate foarte bune. Din contră, cei determinați, prea încrezători, să aibă parte de un tratament mai dur (poate în această situație mergându-se pe vechea filosofie Taoistă, cum că trebuie să treci prin etape mai dificile pentru a ajunge la rezultatele dorite). Empatia este adecvată în parentingul pozitiv, de exemplu, sau în domeniul științelor sociale. Deoarece, disciplinele tehnice, cele juridice, au parte de un nivel scăzut de empatie, sau deloc. Domeniile vocaționale sunt acelea care atrag cel mai mult abilitățile empatice ale participanților la activități.

Cuvinte cheie: empathy, parenting pozitiv, higher education, feedback

Capital requirements for banks

Codreanu Carmen Mariana, conf. univ. dr., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Economie

The Capital Requirements Regulation requires banks to maintain sufficient capital buffers to cover unexpected losses and maintain their solvency during times of crisis. As a rule, the amount of required capital depends on the risk associated with the assets held by a particular bank. In capital requirements regulations, this is referred to as the "own funds requirement" and is expressed as a percentage of risk-weighted assets. The concept of risk-weighted assets essentially means that safer assets are assigned a lower capital allocation, while riskier assets are given a higher risk-weighted share. In other words, the higher the riskiness of the assets, the more capital the bank must hold in reserve.

Tier 1 equity funds are considered the capital needed to ensure business continuity. This capital allows the bank to continue its activities and maintain its solvency. The highest quality Tier 1 own funds are called Core Tier 1 own funds.

Tier 2 equity funds are considered to be the capital required in the event of cessation of operations. This type of capital allows the institution to repay amounts owed to depositors and amounts owed to favored creditors in the event of bank insolvency.

Measuring the risk of the economic agent's activity

Codreanu Carmen Mariana, conf. univ. dr. Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Economie

Archip Daniel Andrei, masterand, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Economie, Master Management economico-financiar european

In order to analyze the possibilities of risk dissipation, the vast nature of the risk management of an organization necessarily involves the idea of measuring the damage. The size of the risk is established based on indicators that assess the existence and influence of negative effects on the system from a quantitative and qualitative point of view.

The main criteria for classification and appreciation of phenomena are grouped according to some specialists, according to the following dimensions: size (complexity, number of variables), importance (time factor) and probability (level of probabilistic uncertainty). In order to make a correct measurement of the size of the risk, especially in conditions of comparability, it is useful to convert qualitative aspects into quantitative aspects on the basis of equivalences. In this sense, certain aggregation techniques are used (for example, by using the typical scale +, 0, -, for high positive influences, null influences, respectively high negative influences).

The probability of the realization of the consequences is given by the variety of the system in which the risk can appear. This can be interpreted as "objective", in the situation where the observations are concrete and based on statistical information obtained through analyzes in a certain period, or "subjective", if they result from the impossibility of absolute knowledge of the events

The financial flexibility of the company

Codreanu Carmen Mariana, conf. univ. dr. Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Economie

Butucel Caludiu, masterand, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Economie, Master Management economico-financiar european

Financial flexibility expresses the firm's power to adapt to unpredictable changes in its environment and its activity and is examined in all spheres of management.

Financial flexibility is estimated according to the ability that the enterprise expresses in terms of quick activation of liquidity.

Thus, the possession of liquid assets that can be disposed of on the spot or at a certain time allows them to react without delay to: investment opportunity (acquisition of a company under favorable conditions, issuing a production program in response to the actions of the competition); commercial opportunity (buying a group of goods or raw materials under special conditions); strategic opportunity.

The flexibility of the company can be related to the possibilities that the company has to divide the financing needs in the creation of its ongoing or forecasted investment projects, but also in the current activity. Thus, a certain divisibility of the company's investments or the established productive capacities can only allow a reduction of fixed costs in case of necessity, but also the limitation of the tension exerted on the resources and the financial balance.

Admission to listing of a company's shares

Codreanu Carmen Mariana, conf. univ. dr. Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Economie

Colef Silviu, student, Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Economie, specializarea Finanțe Bănci

The advantages and disadvantages of listing a company's shares refer to: Access to the capital necessary to finance the activity. Financing through the capital market is a cheaper option that surpasses the bank loan and is more accessible for performing companies, due to the dynamics of the market and

the perception of investors; Liquidity, created for investors, institutions, founders and shareholders, who require that before committing the funds, the respective company is publicly owned. In this way, old and new shareholders can at any time resort to the investment operation or divestment, depending on their opportunities or needs; Increased assessment. The market value of a publicly held company is normally significantly higher than if it had remained a private company. Thus, the transformation of a closed company into a public one results in an increase in the value of the shares held by its owners; Prestige. An IPO can help a company gain prestige by creating a perception of stability. The status of a listed company has a strong positive effect on its activity, as well as on its competitiveness and stability.

Descriptorii ai profilului consumatorului

Doina Guriță, lector univ. dr., Facultatea de Economie, Universitatea "Petre Andrei" din Iași

În acest articol analizăm consumatorul prin descriptorii ai profilului său. "A ști și a te ști!" Pentru a investiga factorii ce au însemnat în tendința individului de a-și construi o imagine pozitivă caracteristică sinelui vom constitui obiectul acestei cercetări. Cunoașterea celorlalți și autocunoașterea este un fel al fiecăruia dintre noi, însă oglindindu-ne în ceilalți descoperim aspecte despre noi înșine. Așadar, formarea de sine este inițiată de cunoașterea celorlalți și se încheie prin a ne cunoaște propria persoană. Percepția socială cu scopul de a cunoaște alți indivizi înfățișează un segment cognitiv, cu ajutorul căruia persoana își poate contura o imagine despre sine și totodată să își construiască opinia despre ceilalți. Fenomenul manifestat deține o perspectivă a individului ce realizează o abordare plecând de la sine și pune în opoziție dialectică propria persoană cu celelalte personaje regăsite în context. Așadar, imaginea de sine nu desemnează rezultatul unei uzuale introspecții, ci „o dublă cunoaștere” a personalității, potrivit psihologului francez Paul Fraisse. Auto-observația desemnează analiza personală care conduce nu doar la descoperirea gândurilor, impresiilor și dorințelor, ci și la eșecuri și succese. Cercetările ne conduc la faptul că în proporție de 98%, adolescenții acordă răspunsul „Eu însumi!” la întrebarea „Cine te cunoaște cel mai bine?”. Valoarea autoaprecierii fluctuează în sens negativ din cauza eșecurilor, iar în sens pozitiv datorită succeselor. În timp, paralela sinelui cu un alt individ este influențată de contextul social, fiind completată de opinia grupului de apartenență, imaginea de sine, succesul, insuccesul și simpatia.

Cuvinte cheie: consumatori, descriptorii, percepție, autoapreciere

Particularități ale realizării și finanțării construcțiilor de locuințe prin dezvoltatori imobiliari

Tașcă Radu, lector univ. dr., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Economie

O modalitate eficientă de construire a locuințelor este reprezentată de activitatea dezvoltatorilor, pe acest segment în România fiind prezente atât societăți cu capital străin cât și persoane fizice și juridice românești. Investițiile pe piața construcțiilor de locuințe prin dezvoltatori au luat un avânt deosebit în ultimul deceniu, creându-se portofolii de mare valoare generate de oferta de terenuri aflate în proprietate cât și de cererea de locuințe în continuă creștere, mai ales în marile orașe, în special din partea populației tinere, între 30 și 40 de ani și cu venituri lunare de peste 2500 de euro pe gospodărie. De asemenea, fondurile de investiții achiziționează locuințe întrucât mai ales pe timp de criză, oportunitățile sunt foarte mari pentru cei ce dispun de cash și nu iau în considerare doar prețul de achiziție avantajos ci și faptul că locuințele sunt cea mai sigură investiție după cea în aur.

Cuvinte cheie: finanțare construcții, locuințe, dezvoltatori imobiliari

Anxietatea în antreprenoriat

Otomega Iulia Mihaela, Asist. Cercet. Șt. Drd., Universitatea "Petre Andrei" din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

Modelele matematice aplicate în managementul vânzărilor

Dascălu Nicoleta-Andreea, studentă, Universitatea “Petre Andrei” Iași, Facultatea de Economie, Specializarea “Marketing”, Anul III

Coordonator: **prof. univ. dr. Cristina Maria Stoica**, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială

În acest articol este analizat managementul vânzărilor, care reprezintă o abordare sistematică a coordonării și supravegherii activităților de vânzări într-o organizație, ceea ce implică dezvoltarea și punerea în aplicare a strategiilor, proceselor și tacticilor care vizează optimizarea performanțelor de vânzare și stimularea creșterii veniturilor. Utilizarea tehnologiei a revoluționat modul în care funcționează echipele de vânzări și a avut un impact profund asupra funcției de management al vânzărilor. Tehnologia a permis organizațiilor de vânzări să automatizeze și să eficientizeze multe procese, reducând eforturile manuale și crescând eficiența. Acest lucru a dus la îmbunătățirea performanțelor de vânzare și la îmbunătățirea experiențelor clienților. Unul dintre domeniile cheie în care tehnologia a avut un impact semnificativ este cel al colectării și analizei datelor. Sistemele de gestionare a vânzărilor oferă informații în timp real despre comportamentul clienților, tendințele pieței și performanța echipei de vânzări. Aceste informații pot fi utilizate pentru a informa procesul decizional și pentru a obține rezultate mai bune. Managerii de vânzări pot utiliza instrumente de analiză a datelor pentru a identifica modele și tendințe în comportamentul clienților, ceea ce le permite să își direcționeze mai eficient eforturile de vânzare. Tehnologia a facilitat colaborarea și comunicarea între echipele de vânzări, indiferent de locație. Acest lucru a dus la o muncă în echipă mai eficientă, la o productivitate îmbunătățită și la o eficiență sporită.

Utilizarea instrumentelor de colaborare bazate pe cloud, cum ar fi conferințele video, mesageria instantanee și partajarea documentelor, a făcut posibilă colaborarea în timp real a echipelor de vânzări, chiar și atunci când acestea se află în diferite părți ale lumii. Tehnologia a facilitat interacțiunea echipelor de vânzări cu clienții și construirea unor relații puternice. Utilizarea sistemelor de gestionare a relațiilor cu clienții (CRM) permite echipelor de vânzări să urmărească interacțiunile cu clienții și să monitorizeze nevoile, preferințele și comportamentul acestora. Aceste informații pot fi apoi folosite pentru a personaliza interacțiunile și a construi relații mai puternice cu clienții.

Am constatat că utilizarea tehnologiilor de vânzare a devenit din ce în ce mai importantă în mediul de afaceri actual, care se desfășoară în ritm rapid. Odată cu creșterea transformării digitale, companiile caută să își eficientizeze procesele de vânzări și să ia decizii bazate pe date pentru a îmbunătăți rezultatele. Pentru a realiza acest lucru, acestea au nevoie de tehnologii puternice, precum Footprints, care pot colecta, analiza și oferi informații utile prin analize prescriptive.

Odată cu utilizarea tot mai frecventă a tehnologiei în vânzări, este clar că deciziile de vânzare bazate pe date vor deveni norma în viitor. Tehnologiile de vânzări, precum Footprints, vor juca un rol crucial în a ajuta companiile să rămână în fața curbei și să rămână competitive într-un peisaj de afaceri în schimbare rapidă. Viitorul managementului vânzărilor depinde în mare măsură de utilizarea acestor tehnologii, iar companiile care le vor adopta vor fi bine poziționate pentru a reuși în mediul de afaceri dinamic și complex de astăzi.

Cuvinte cheie: managementul vânzărilor, clienți, proces decizional, comportament clienți

